

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Reintje De Vos

Hendrik <Van Alkmaar>

Haarlem, 1826

Eerste Deel.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62132)

REINTJE DE VOS.

HET EERSTE DEEL.

De eerste Hof-dag en de aanklagte.

Het was op een Pinksterdag, dat NOBEL, (de Leeuw) de Koning van alle dieren, open hof hield. Bosch en veld stonden in het eerste groen met loof en gras. Elke vogel was vrolijk en zong in hagen en op boomen. Kruiden en bloemen looken op en verspreiden de zachtste geuren; het weder was schoon; de lucht helder.

NOBEL had dezen Hofdag in zijn rijk doen uitroepen. Vele Heeren kwamen met groot gerucht, en men zag er ook een ontelbaar getal van stoute gezellen. LUTKE (de kroon) en MARKWART (de reiger) waren ook verschenen.

De Koning dacht met zijne Baronnen dit Hoffeest met vreugde en tot lof in eere te houden. Alle dieren, groot en klein, waren ontboden, behalve REINTJE (de Vos). Deze had aan het Hof zoo veel kwaads bedreven, dat hij er zich niet vertoonen durfde. Die kwaad doet schuwt het licht; zoo ging het ook hier.

REIN-

Sünder Reinken den Fos alleine.

He hadde in den hov so fele misdân,
Dat he dâr nigt en dorste komen nog gân.

De kwâd dait, de shuwet gërne dat ligt.

Also dede ôk Reinke de bosewigt:

He shuwede sêr des koninges hov,

Darin he hadde sêr kranken lov.

Do de hov alfus anging,

En was dâr nên, dan allene de Greving,

He hadde to klagen over Reinken dem Fos.

e Den men hêld fôr falfh un lôs.

Ifegrim, de wulv, begunde de klage.

Sine fründe, syn slägte und mage

De gûngen al fôr den koning stân.

Ifegrim, de wulv, sprak also êrsten an,

Un säde: Höggeboren koning, gnädige here,

Dorg juwe eddelheid, un dorg juwe ere,

Beide dorg regt unde dorg gnaden,

Entfärmet ju des groten shaden,

Den mi Reinke de Fos hävt gedân,

Dâr ik faken fan hävve entfân

Grote shande un swâr forlês.

Fôr alle fake entfärmet ju des,

Dat he myn gude wyv hävt gehoned,

Unde miner kinder ôk nigt gefhoned.

He bemêg un beseighede se, dâr se legen,

Dat der dre ni fodder en segen,

Un worden darav al stârblind.

Nogtan hönede he mi nog find;

Wente it was eins so fêrne gekomen,

Dat ên dag word upgenomen,

Men sholde düsse fake rigten este sheden:

Do

REINTJE schuwde het Hof alwaar hij een kwa-
de naam had.

Toen het feest begon, was er niemand behal-
ve GRIMBAARD (de das), of hij had klagten te-
gen den loozen schalk in te brengen.

ISEGRIM (de wolf) was de eerste klager.
Hij trad met zijn gezin en met zijne bloedver-
wanten en vrienden voor den Koning, en hief
aan :

„ Hooggeboren Koning! Genadig Heer! edel
en vereerd door regtvaardigheid en goedertie-
renheid, ontferm U over de groote schaden en
verliezen, en over de schande, welke REI-
NAART aan mij heeft toegevoegd, vooral
over de hoön aan mijne goede vrouw gepleegd
en over het leed aan mijne kinderen veroor-
zaakt. De laatste zijn zoo erg en vuil door
hem bezoedeld, dat drie hunner, door het
scherpe vocht stekeblind zijn geworden.

Sedert beleedigde hij mij nog meer; het was
onlangs zoo ver gekomen, dat er reeds een
dag bepaald was, om tusfchen ons in regten te
beslifen. Hij bood zich aan tot het doen van
den eed, maar toen ik op het afleggen aan-
drong, ontsloop hij ons en hij week naar zijn
kas-

Do bôd sik Reinke to den eden.
 Do ik den êd wolde hâvven tolâsten,
 Entkwam un entfôr he uns in fine fâsten.
 Here, dat weten nog juwe bâsten man,
 De hyr nu fint unde by mi stân.
 Here! ik konde nigt in ener weken
 Al dat kwade fôr ju ûtsprâken,
 Dat Reinke, de lofe falshe kumpân,
 Mi to lede hâvt gedân.
 Ja, were al dat laken pergement,
 Dat dâr werd gemaked to Gent,
 Men s'holdet dâr nigt in konen s'hriven,
 Dat late ik nogtans al agter bliven —
 Men dat s'handen mines wives — dat gait mi na,
 Blivt nigt ungewroken — wo it ôk ga!

Alse Ifegrim sine klage fus hadde gedân,
 Dâr kwam ein klein hundeken gân,
 Unde was geheten Wakkerlôs,
 De klagede dem koning up Franzôs,
 Dat he so arm was êr,
 Dat he alles gudes nigt hadde mêr,
 Dan allene eine kleine worst
 In enem winter up ener horst,
 Dâr òm Reinke de fulve nam.

Hinze, de kater, do ôk dâr kwam,
 Al tornig he fôr den koning ging,
 Un sprak: Gnädige here, her koning!
 Up dat ji Reinken sin unhold,
 So en is hyr niemand jung nog ôld,
 He frugtet Reinken mêr dan ju.
 Dat Wakkerlôs hyr klaget nu,
 Des is fele jâr, des syt berigt,

De

kafeel. Alle uwe welgeborene mannen, hier tegenwoordig, zijn van deze zaken bewust.

Ik zou meer dan den tijd van ééne week behoeven, indien ik al het kwade door de looze REINTJE aan mij bedreven, voor U zou openleggen. Ja, al werd alles, wat te *Gent* geweven is, pergament, men zou nog geene ruimte genoeg hebben, om al die misdaden te beschrijven. Ik wil het nu niet ophalen, maar het schenden van mijne vrouw, gaat mij na ter harte; dit mag ik niet ongewroken laten; het ga ook hoe het ook ga."

Toen ISEGRIM deze klagte had geëindigd, trad een klein hondje, WAKKERLOOS geheeten, voor en deze klaagde in het Fransch: dat REINTJE hem beroofd had, van een klein stukje worst, het eenigste, hetwelk hij arm zijnde, in den winter had overgehouden.

HINZE (de kater) trad daarna vertoornd voor den Koning. Hij sprak: „Genadig Heer. Ten einde gij REINTJE niet langer te gunstig zijn moge, verzeker ik, dat hier niemand is, of hij vreest voor dezen meer dan voor U. Het geval, waar over WAKKERLOOS klaagt, is reeds voor vele jaren gebeurd, en die worst behoorde aan mij. Ik heb er niet over willen klagen.

B 2

Toen

De worst was myn , wol klage ik des nigt.
 Wente ik was eins in miner jagd ,
 Un kwam in ene möle by nagt :
 Enen slapenden mölenman fund ik dár ,
 Dēm nam ik de worst , dat is wár .
 Hadde Wakkerlōs igteswes an dēr ,
 Dat kwam al fan minen listen hēr .
 Do sprák dat Panter also fōrd ,
 Do desse klage was gehōrd :
 Hinze , latet de klage bliven ,
 Ji konen dár nigt fele mede bedriven .
 In Reinken is altes nene ere ,
 He is ein dēv unde ein mordenēre .
 Dat dōr' ik fäggen by minen eren ,
 Ja dat weten wol alle desse heren :
 He rovet , he stālet alse ēn dēv ;
 He en hävt ōk nemand also lēv ,
 Nog fūlven den koning , de de is unse here ;
 He wolde , dat he gūd unde ere
 Forlōre , mogte he daran gewinnen
 En fāt morfēl fan ener hennen .
 Dat ik ju dit bewisen mag ,
 He dede nog giftern den fūlven dag
 Eine der grōtesten overdād
 An Lampen , deme hasen , de hyr stāt ,
 De node jennig dēr so dede ;
 Wente he ōm binnen des koninges frede ,
 Un binnen des koninges fastem gelede ,
 Lovede to leren ipen trede .
 He lovede ōm to maken to enem kapellān ,
 Un lēt en fōr sik sitten gān .
 Se begunden bede den *Credo* to singen ,

Men

Toen ik eens op mijne jagt was, en bij nacht in een molen kwam, vond ik den molenaar slapende en nam de worst van hem weg. Had WAKKERLOOS eenig regt op dezelve, zoo kwam dit door mijne list."

De Panther deze klagten gehoord hebbende, zeide: „HINZE houd die klagte voor u. Gij zult daarmede weinig uitregten. Bij REINTJE is van oudsher geen gevoel van eer; hij is een dief en een moordenaar; dit durf ik op mijn woord verzekeren. Elk uwer weet het. Hij rooft, hij steelt en heeft niemand lief, zelfs den Koning niet, onzen Heer. Hij zou ook dezen goed en eere zien verliezen, als hij er maar een kluijfe van eene vette kip bij winnen mogt. Op gisteren bewees hij nog zijnen euveldoed aan LAMPE, (de haas,) die hier tegenwoordig is en nooit iemand beleedigde.

Hij beloofde dezen, om hem gedurende den tijd van des Konings vrijgeleide op te leiden tot den kerkdienst, en hem kapellaan te maken. Hij deed LAMPE voor zich zitten, en toen zij het *Credo* zongen, begon hij met zijne vossenstreken en knelde en kneep hem tusfchen zijne beenen. Ik kwam bij toeval daarbij, en hoorde beider gezang. Zij zwegen, hoezeer de les nauwelijks begonnen was. Ik zag hier meester REINAARD in zijn oud bedrijf. Hij vatte LAMPE bij den keel, en gewisfelijk had hij hem het leven benomen, ware ik niet ter hulp

Men Reinke brukede fan finen ölden dingen
 Un hêld Lampen faste twifhen finen bèn,
 Un begunde öm där ein fel to tèn.
 Ik kwam fan unfhigt den fülven gang,
 Un hörede där örer beider fang.
 De *Lectie*, de êrst was begund,
 Där fwegen se fan tor fülven stund.
 Do ik där hen kwam gegân,
 Där fund ik mäster Reinken ftân,
 Un brukede fan finem ölden spele,
 He hadde Lampen by der käle.
 Ja, gewisse hädde he öm dat lyv genomen,
 Were ik öm nigt to hülpe komen
 Dofülvest to den fülven stunden.
 Hyr möge ji nog fên de ferfhe wunden
 An Lampen, dem fêr fromen man,
 De dog nemande kwäd dön en kan.
 Ik fägge ju, her koning, un al ji heren,
 Wille ji dit nigt wräken un keren,
 Dat ji des koninges frede, gelede un breve
 Laten fus bräken fan fodanem deve,
 It wird deme koning nog faken forweten
 Fan felen, de it nigt drade forgeten,
 O'k des koninges kindern over mannig jâr!
 Do sprak Ifegrim: It is feker wâr,
 Reinke dog nümmer nèn gûd dôt.
 Were he död, dat were fere göd
 For uns alle, de gêrn in frede leven.
 Men werd öm dit nu forgeven,
 He werd in kort nog etlike fhoven,
 De öm des nu nigt to en loven.
 De Greving was Reinken broders föne,

De

gefneld. Gij kunt nog de versche wonden aan het lijf van den vromen man zien.

Ik zeg het u, Heer Koning! en u allen, Mijne Heeren! dat wilt gij het ongestraft en ongewroken laten, dat de vos, die schalk, des Konings vrijgeleide en vrede, bij brieven bevestigd, verbreekt, dit meermalen aan den Koning, ja aan zijne kinderen, nog over vele jaren, zal verweten worden."

ISEGRIM hervatte: „het is waar, dat REIN-
TJE nooit iets goeds bedreef. Ware hij dood,
dit zou een wenschelijke zaak zijn voor ons
allen, die gaarne in vrede leven, en is het
dat men het nu aan hem vergeeft, dan zal hij
ook anderen in het verdriet brengen, die thans
geen kwaad van hem vermoeden.

GRIMBAARD (de das) Broederszoon van
B 4 REIN-

De sprak do , un was sêr kône ;
 He forantwôrde in dem hove den Fos ,
 De dog was sêr falsch un lôs.
 He sprak to deme wulve also fôrd:
 Here Ifegrim , it is ein ôldsprâken wôrd:
Des fyendes mund shaffet selden frôm !
 So do ji ôk by Reinken , minem ôm.
 Were he so wol alse ji hyr to hove ,
 Un stunde he also in des koninges love ,
 Here Ifegrim , alse ji dôt ,
 It fholde ju nigt dinken gôd ,
 Dat ji en hyr alfus forsprâken ,
 Un de ôlden stükke hyr fôrrâken.
 Men dat kwade , dat ji Reinken hâvven gedân ,
 Dat late ji al agter stân.
 It is nog etliken heren wol kund ,
 Wo ji mid Reinken maken den forbund ,
 Un wolden wâsen twe like gefellen.
 Dat mot ik dissen heren fortâllen.
 Went Reinke myn ôm in wintersnôd
 Umme Ifegrims willen fylna was dôd.
 Went it gefhag , dat ein kwam gefaren ,
 De hadde grote fishe up ener karen.
 Ifegrim hadde geren der fishe gehaled ,
 Men he hadde nigt , darmid se wôrden betaled.
 He bragte minen ôm in de grote nôd ,
 Um sinen willen ging he liggen for dôd ,
 Regt in den wâg , un stund âventûr.
 Märket , worden ôm ôk de fishe fûr ?
 Do jenne mid der kare gefaren kwam ,
 Un minen ôm dârfülveft fornam ,
 Hastigen tóg he syn swêrd un sîel ,
Un

REINTJE, stout van bedrijeve, verdedigde den vos op de volgende wijze.

Hij sprak tot den wolf. „Heer ISEGRIM het is een oud spreekwoord: eens vijands mond brengt zelden voordeel aan. Zoo gaat het ook ten opzichte van REINTJE, mijn oom. Was hij zoo wel als gij thans ten Hove aanwezig en stond hij evenzeer bij den Koning in gunste, gij zoudt het wel nalaten, Heer ISEGRIM! om zoo veel hem aangaande te zeggen en de oude stukken op te halen. Het kwade, dat gij aan REINAART hebt gedaan, laat gij blijven.

Het is nog wel aan eenige Heeren bewust, dat gij met hem eene verbindtenis hebt aangegaan, om uwe zaken te zamen te doen.

Ik moet het nu aan deze Heeren vertellen, hoe mijn oom, om ISEGRIMS wille in het hartje van den winter, bijna om het leven is geraakt.

Het gebeurde eens, dat er iemand met een wagen kwam, waarop groote vischen geladen waren. ISEGRIM wilde gaarn van de visch eten, maar hij had niet om ze te betalen.

Hij bragt mijnen oom in den grootsten nood; deze waagde een stout bedrijf, waar door de visch hem zuur opbrak. Hij ging om zijnentwille in den weg voor dood liggen, en toen de voerman den Vos zag, trok deze het mes om hem te treffen. Ziende dat hij zich niet verroerde, hield hij denzelfven voor dood en wierp hem op den wagen, om naderhand het vel af te stroopen.

Un wolde mimeme ðme torükken en fel.
 Men he rörede sik nigt klèn nog grôt.
 Do mēde he, dat he were död;
 He läde öm up de kar', un dagte öm to fillen.
 Dit wagede he al dorg Ifegrims willen!
 Do he fordan begunde to faren,
 Wärp Reinke etlike fishe fan der karen.
 Ifegrim van fērne agterna kwam,
 Un desse fishe al to sik nam.
 Reinke sprang wedder fan der karen,
 Öm lüftede to nigt länger to faren.
 He hadde ök gērne der fishe begērd,
 Men Ifegrim hadde se alle fortērd.
 He hadde geten, dat he wolde barsten,
 Un mošte darumme gān tom arsten.
 Do Ifegrim der graden nigt en mogte,
 Der sülven he öm ein weinig brogte.
 Ik fāgg' et ju ök by der trüwe myn:
 Reinke wufte ēns en geslagted swyn,
 Wōr dat hangede an eneme wime.
 Dit säde he up loven Ifegrime.
 Dar gingen se hen up beder äventure,
 Men Reinken ward dat swyn gans sure.
 He mošte krupen tom fenster in,
 Un worp dat nedder up beder gewin.
 Där weren ök hunde grôt un stark,
 Mid dēn hadde Reinke fyn fulle wark.
 Se rukkeden öm todēgen fyn gude fel,
 Dewile at Ifegrim up dat swyn alhēl.
 Mid groter nōd Reinke nouwe wāg kwam,
 Un ging, där he Ifegrime fornam.
 He klagede fine nōd, un āfhede fyn dēl:

Ja,

De man reed voort en REINAART wierp eenige vischen van de kar. ISEGRIM kwam van ver achter uit spoedig hierop toe, en nam alle voorraad tot zich. REINTJE, van de wagen gesprongen, wenschte ook wel iets van den buit te hebben, maar de wolf had alles verslonden; hij had zich tot barsten toe vol gegeten, en kon nauwelijks gaan; op het laatste niets meer van de graten lustende, bragt hij een klein deel van dezelve aan mijnen oom.

Ik doe nog verder op mijn woord het volgende verhaal: REINAART wetende waar een geslacht varken op de leer hing, deelde dit berigt mede aan ISEGRIM. Zij gingen met hun beiden op avontuur. Aan mijn oom kwam dit spek duur te staan. Hij klom ten vengster in en wierp het zwijn voor beider belang naar buiten. In het huis waren groote sterke honden, met welke hij het erg te stellen had. Terwijl deze hem aanvielen en in den huid beeten, at ISEGRIM alles op. De vos redde zich ter naauwernood, en toen hij bij den wolf kwam deed hij zijn beklag en eischte zijn deel. „Ja, sprak ISEGRIM, ik heb een goed stuk voor u bewaard; houd en eet; bekluf het wel; het is
vet,

Ja, sprak Ifegrim, ein gûd morfêl
 Hâvve ik di forwared, hêld un ât,
 Begnage it wol, it is fere fât.
 Dat morfêl, dat he eme do langede,
 Was dat krumholt, dâr dat fwyn by hangede
 Reinke konde nigt sprâken fan smagte.
 Mârket, ji heren, wat he do dagte!
 Ik fâgge't ju, her koning, gnâdige here,
 Der gelyk fin wol hundred stûkke efte mere,
 De Ifegrim by Reinken hâvt gedân:
 Dat grôtste lat' ik nog agter stân.
 Kûmt Reinke to hove mank desse gefellen,
 He werd it fûlven wol bât fortâllen.
 Mârket, here, her koning, eddele fôrste,
 Wan ik it jûmmer fâggen dôrste,
 So sprikt Ifegrim ein geklik wôrd,
 Dat ji heren wol hâvven gehôrd.
 He sprikt fûlven up fyn egene wyv,
 De he fholdede bedekken mid fele un lyv,
 Unde also befhûtten stedese ôre ere,
 It is wol seven jâr efte mere,
 Dat Reinke ergav ein dêl finer truwen
 Fruwen Giremôd, der fhonen fruwen.
 Dat fhag in eneme avend-dans;
 Wentede Ifegrim was do butenlands.
 Ik fâggede it fo, alse ik it weit;
 It gefhag in frûndliker hovesheid
 Faken Reinken wille — mêr fâggede ik nigt.
 Wattan? se klaget jo fûlven nigt!
 Se was des tohand fhêr genâfen!
 Wat wôrde fhôlen dâr mêr av wâfen?
 Were Ifegrim frôd, he fwege dârfan;

Dit

vet." Het stuk hetwelk hij overgaf, was de kromstok, waaraan het zwijn gehangen had. REINAART konde niet spreken van spijt, en bezeft Heeren! hoe hij te moede moest zijn.

Ik zeg het u, Heer Koning! van zulke booze stukken, welke ISEGRIM aan REINAART heeft bedreven, zou ik wel honderd kunnen ophalen, maar ik ga nu de ergste voorbij; komt mijn oom aan het Hof, hij zal ze zelf beter verhalen. Heer Koning! indien ik het nog zeggen durf; gij zult het wel hebben opgemerkt, dat ISEGRIM zeer gekkelyk heeft gesproken, zoo als ook alle Heeren gehoord hebben. Hij zelf spreekt kwaad van zijne eigene vrouw, en deze moest hij, vooral in hare eere beschermen met lijf en ziel.

Het is wel zeven jaar of nog langer geleden, dat REINAART aan VROUW GIEREMOED eene liefdedienst bewees. Dit gebeurde op een avond bij het dansen, toen ISEGRIM buitenslands was. Ik zeg het, om dat ik het weet; alles gebeurde met vriendelijke heuschheid en bij herhaling; meer zeg ik niet. Zij zelve klaagde niet. Alles was vergeten, en wie zou er nu naar talen; was ISEGRIM wijs geweest, hij had er van gezwegen, daar het hem zelyen ook geene eere aanbrengt.

GRIM-

Dit fülve öme dog klene ere bringen kan!
 Grimbård sprak fôrd: Nu klaget de hase
 En mërken, unde ene fifefafe!
 Eft he sine *Lectie* nigt wol en las,
 Reinke, de fyn mäster was,
 Moſte he finen fhöler nigt flân?
 Det were unregt unde övel gedân!
Sholde men de fhölrekens nigt kaſtyen,
Un wennen ſe fan eren tüſheryen,
Nümmermër lereden ſe todëgen.
 Nu klaget ök Wakkerlös: he hädde gekregen
 In eneme winter ene worſt,
 De he forlös up ener horſt.
 De klage were bäter bleven forholen:
 Ja, höre ji dat wol? ſe was geſtolen!
Male queſite, male perdite:
Mid regte werd men kwädliken kwite,
Dat men övel hävt gewonnen!
 We wil Reinken des forgunnen,
 Dat he geſtolen ding emë nam?
Ein islik eddel fan hogem ſtam
Shal haten de deve, un ſhal ſe fangen.
 Ja, hädde he ök Wakkerlös do gehangen,
 We ſholde öme dat forkéren?
 Men he lêt it dem koning to eren,
 De lyv-fake allene hävt in ſtraf;
 Al hävt myn öm weinig dankes darav.
 Reineke is ên regtfärdig man,
 De nën unregt liden kan.
 Wentë fodder dat de koning finen frede
 Kündigen unde ütropen dede,
 En ſogt he up nemanden nën bejag:

He

GRIMBAART zeide verder: „nu brengt de haas een sprookje bij, om eene nietigheid. Indien hij de les niet goed oplas, moest REINAART, de meester dan aan den leerling geene klappen geven? Het tegendeel zou verkeerd zijn geweest. Indien men de schooljongens niet kastijden mogt, om hen de kuren af te leeren, dan zouden zij immers zich nooit tot de deugd gewennen.

En nu klaagt WAKKERLOOS ook, en wel, dat hij op een winter een stukje worst gekregen hebbende hetzelfde verloren had; dit was ook beter gezwogen; hebt gij het wel gehoord? de worst was gestolen. Wel nu: zoo gewonnen, zoo geronnen. Hetgeen met onregt verworven is, verliest men met regt. Wie zal het in REINAART afkeuren, dat hij eene gestolene zaak tot zich nam. Elk edelman en die van hoogen staat is, zegt de wet, zal den dief haten en hem vatten. Ja! wanneer hij WAKKERLOOS had opgehangen, wie zou hierna hebben omgezien? Hij liet het uit eerbied voor den Koning, aan wien alleen de handhaving van het regt in lijfstraffelijke zaken toekomt; doch hij heeft er nu weinig danks van. REINAART is een regtvaardig man, en hij kan geen onregt lijden. Sedert de Koning den vrede heeft doen uitroepen en afkondigen, heeft hij niemand beledigd. Hij eet maar eens op elken dag, en hij leeft als een kluizenaar met kastijdinge van zijn ligchaam. Op zijn lijf draagt hij een haren kled.

kleed.

He ät men êns up isliken dag:
 He levet also ein klüfener,
 Unde kassyet finen lygham fêr.
 Nägest sineme live drägt he hâr;
 He at nên flêsh in eneme jâr,
 Wat flêsh it sy, wild edder tãm.
 Dat sâde de gisteren fan òm kwam.
 Syn slot, dat da het Malapartus,
 Hâvt he forlaten, un buwet eine klûs.
 Blêk un mager is he fan pinen;
 Hunger, dorst un sware karinen
 De lidet he nu for sine funde.
 Wat shadet it òm, dat he in desser stunde
 Hyr is beklaged in finem avwâsen?
 Kunt he to antwôrde, he mag nog genâsen.
 Do desse wôrde sus weren gefâgd,
 Kwam hane Henning mit finem geslâgt
 In des koninges hov gefaren,
 Un brogte up ener doden-baren
 Ene dode henne, de hêt Krassefôt,
 De Reinke hadde gebeten dôd.
 Hals unde höved hadde he er avgebeten.
 Dit moeste nu de koning weten.
 De hane kwam fôr den koning stân,
 Un sag òme fêr bedroved an.
 He hadde by sik twe hanen grôt,
 De drôvig weren umme dessen dôd.
 De ene was geheten Kraiant,
 De bâste hane, dên men fand
 Twifhen Holland unde Frankryk.
 De ander was òm fêr gelyk,
 Un hêt Kantart, fêr kone unde uprigt.

kleed. Gedurende een geheel jaar heeft hij geen vleesch geproefd, noch tam noch wild; dit verhaalde mij iemand, die gisteren bij hem was. Zijn Burg of slot, *Malepartus*, heeft hij verlaten, en hij bouwt eene kluis of hut. Bleek en mager ziet hij er uit, door al die kastijsingen, en door honger en dorst bij het vasten; zoo doet hij nu boete voor de zonde.

Het schaadt hem niet, dat hij hier in zijne afwezigheid is beschuldigd; bekomt hij de gelegenheid, om zich te verantwoorden, dan zal hij zich wel geheel zuiveren.

Toen GRIMBAARD tot dus verre in zijne rede was gevorderd, kwam HENNING, (de haan), met zijn gezin in 's Konings Hof. Zij droegen eene doode hen, vrouw KRASVOËT, die door REINTJE was gedood, op een lijkbaar; hals en hoofd had hij afgebeten; en dit geval moest nu aan NOBEL worden bekend gemaakt.

HENNING trad voor den Koning, in eene treurige houding. Hij was vergezeld van twee andere hanen, beide zeer bedroefd. De een heette KREYANT, de beste haan die tusfchen *Frankrijk* en *Holland* leefde; de andere was dezen gelijk; hij heette KANTART, en was stout en opregt; beide waren broeders van de gedoodde hen en droegen elk eene brandende waschkaars. Beide riepen *äch* en *wèè!* over KRASVOËT

Se drögen malk en barnende ligt,
 Der hennen bröder weren desse twe,
 Se repen bede : wagg unde we !
 Umme Krasfefôt , erer fuster , dôd
 Dreven se ruwe un dróvnisse grôt.
 Nog weren twe ander , de drögen de boren :
 Men mogte ere dróvnisse fêrn horen.
 Hane Henning fôr den koning ging ,
 Un sprak : gnädige here , her koning !
 Höret mine wôrde dorg gnaden ,
 Unde entfäremet ju des groten fhaden ,
 Dên mi Reinke hävt gedân ,
 Unde minen kindern , de hyr stân.
 Wente do de winter forgangen was ,
 Unde men sag blomen , lôv un gras
 Shöne bloien un stân gröne ,
 Do was ik fêr frolik un kône
 Umme myn grote slägte gemeine ,
 Wente ik hadde junger sône teine ,
 Un fhöner dögter twemâl seven —
 (Ogh ! dên lüftede so wol to leven ,)
 De al myn wyv , dat kloke hön ,
 Fôrdbragte in eneme fommer fhön.
 Se weren stark , und wol tofreden ,
 Un gingen umme födinge in ener steden ,
 De was bemüred , der mönnike hov ,
 Darin fes hunde stark un grov
 Bewârden mine kinder , un hadden se lêv.
 Dit hatede Reinke , de kwade dêv ,
 Dat se so falte weren dârbinnen ,
 Dat he der nene konde gewinnen.
 Wo faken ging he umme de muren by nagte ,
 Un

VOET, hare zuster en toonden veel droefenis en rouw. Bovendien waren er nog twee andere, die de baar droegen, wier gejammer ook op verre afstand gehoord werd.

HENNING sprak: „Genadige Heer! hoor mij in gunste. Ontferm u over het groot verlies en de schade, welke REINAART mij en mijne kinderen, hier tegenwoordig, heeft toegebracht. Toen de winter voorbij was, en de bloemen, het loof en het gras ontsproten en alles groen stond, verheugde en verhief ik mij in het midden van mijn bloeiend gezin. Ik telde toen tien zonen en veertien schoone dochters. Ach, zij hadden zoo veel lust in het leven; mijn wijf, die kloekke hen, had ze alle in eenen zomer voortgebracht. Zij waren sterk en weltevreden, en vonden hun voedsel op de bemaarde plaats van een klooster, alwaar zes groote honden, hen beschermden en lief hadden. Het was REINTJE tegen de borst, dat zij aldaar zoo wel bewaard waren, en dat hij er geene van konde magtig worden. Dikwijls liep hij 's nachts om den muur, en hij lag ons allerlei lagen met gestadige list; doch als de honden hem bemerkten, dan moest hij het op een loopen zetten, eens kregen zij hem tusschen zich, en toen werd zijn vel deerlijk getouwd; hij ontkwam

IA.

C 2

het

Un läde uns lage mid groter agte!
 Wan dit de hunde kregen to weten,
 So moſte he it up ſyn lopen fätten.
 Se hadden öm êns twiſhen kregen,
 Un rükkeden öme ſyn fel todëgen.
 Nouwe entkwam he tor fülven tyd,
 Do worden wi finer ene wile kwyt.
 Förder höret mi, gnädige here!
 Sind kwam he êns alſe ein klüſenëre,
 Reinke, deſülve ölde dêv,
 Un bragte mi do enen brêv,
 Där hangede juwe ſegel nedden an.
 Där fand ik in gefhreven ſtân,
 Dat ji leten kündigen falten-frede
 Allen dêren unde fөгelen mede.
 He ſprak, he were klüſenër geworden,
 Un wo he hêlde enen harden orden,
 Dat he ſine fünde böten wolde,
 Unde ik för öm nigt mër frugten ſholde,
 Un mogte ane hode för öm wol leven.
 He ſprak ök: ik hävve mi gans begeben,
 Alle flêſh forloved mit ên.
 He lêt mi kappen un ſhêpelër fên,
 Unde enen brêv fan finem pryer,
 Up dat ik were deſte fryer.
 He wiſede mi ök doſülveſt aldâr
 Under der kappen en klêd fan hâr.
 Do ging he wäg, un ſprak to mi:
 Gode, deme heren, befäle ik di!
 Ik ga, där ik hävve to dôn,
 Ik hävve nog to läſen *ſext'* un *non'*,
 O'k *veſper* dârto fandesseſem dage.

het ter naauwer nood, en zoo geraakten wij eenigen tijd van hem bevrijd.

Onlangs kwam hij bij mij, als een kluizenaar; hij bragt mij eenen brief van u, met een uithangend zegel; hierbij vond ik geschreven, dat gij aan alle dieren en vogelen eene vaste vrede had doen verkondigen. Hij zeide mij, dat hij kluizenaar was geworden, en hoe hij zich hield aan eene gestrengte orde, en boete deed voor zijne zonden.

Verder, dat ik hem niet meer behoefde te vreezen, en nu leven mogt zonder tegen hem op mijne hoede te zijn. „Ik heb mij geheel bekeerd — zeide hij — en alle vleesch verzaakt.” Hij liet mij kap en scapulier zien en eenen brief van zijnen Prior, ten einde ik geheel gerust zou kunnen zijn. Hij liet mij zelfs kijken, hoe hij onder de pij een haren kleed droeg.

Toen hij weg ging, zeide hij: „zijt den hemel bevolen. Ik ga aan het gebed; ik moet de *sexten* en de *nonen* lezen en dan nog de *vesper* voor dezen dag.” Hij ging lezende weg, maar vol list.

Al läfende ging he wäg, un laide uns lage,
 Do was ik frölik unde unforferd,
 Un ging to minen kindern wârd.
 Ik fâde ön de tidinge, do wârd en leve,
 De mi was forkündiged üt juwem brêve,
 Un dat Reinke were worden klüfenêr,
 Wi dörvten för em nigt frugten mêr.
 Mid ön allen ging ik do buten de müre,
 Dâr uns overkwam krank äventüre;
 Went Reinke hadde uns gelägd sine lage,
 Unde kwam slikende üt ener hage,
 Un hävt uns de pörten undergân,
 Unde grêp miner bästten kindere ên an,
 Dat at he up, un kwam wedder faken
 Sodder he se êrsten begunde to smaken,
 Konde uns wer jäger efte hund
 För öm wagten to nener stund.
 He läde uns alletyd sine lage
 Bede by nagte unde ök by dage,
 Un berovede mi also miner kinder,
 So fele is myn tal te minder:
 Twintig un fêr plag dër to wâfen,
 De hävt Reinke upgelâfen,
 Dârfan hävve ik men five, nigt mere!
 Dat latet ju entfärmen, her koning, here!
 Mine dröv'nisse klage ik to dessen stunden,
 Nog gisteren wârd öm mid den hunden
 Mine dogter avgejaged, de he bêt död,
 De ik hyr bringe in miner nod.
 Ji fên it, wat he er hävt gedân:
 Dat latet ju dog to härten gån (2)
 De koning sprak: Her Greving! kömt hêr!

Hä-

Ik was vrolijk en opgeruimd, en ging naar mijne kinderen; ik bragt hun de tijding, welke mij uit den brief was verkondigd, en hoe REINTJE een kluizenaar was geworden, zoo dat wij niet meer voor hem bevreesd behoeften te zijn.

Spoedig ging ik met allen buiten den muur, en nu kwam onze rampspoed aan. REINAART lag op den loer; hij kwam sluipende, van onder eene heg, sneed ons den weg af naar de poort van het klooster, en greep een mijner liefste kinderen, hetwelk hij opat; en federt het eerste hem wel smaakte, kwam hij dikwijls terug, en noch jager noch hond konden ons voor hem bewaren. Hij loerde op ons bij dag en bij nacht, en beroofde mij alzoo van mijne kinderen. Vier en twintig waren er voorheen en nu zijn er vijf; de andere heeft hij verflonden. Ontferm u mijner, Heer Koning! Gisteren hebben de honden hem het lijk van mijne dochter ontjaagd; hij had ze dood gebeten en ik breng ze nu hier, in mijnen nood. Gij ziet wat hij heeft verrigt; neem het toch ter harte.

De Koning sprak: „Heer GRIMBAARD! kom hier;

C 4

Höre ji wol , juwe òm , de klüfenër ,
 Wat karjnen he fastet , un wo he deit ?
 Leve ik en jår , it werd òm leid !
 Wat fholen desser wörde nu mër ?
 Hane Henning , nu höret hër ;
 Juwe dode dogter , dat gude hön !
 Dër wil wi der doden regtigheid dòn ,
 Unde laten er de *vigilie* fingen ,
 Unde fe to der érden bringen .
 Dat fhal fhèn mid groten eren .
 Dän wille wi uns mid dessen heren
 Um dessen mörd wol bespräken ,
 Wo wi dat tom bästen mogen wräken ,
 Do geböd he bede jung unde ölden ,
 Dat fe de *vigilie* fingen fholden .
 Do des koninges böd was gegân ,
 Unde do men begunde to häven an
 Dat *Placebo domino* ,
 Unde de vershe , de där hören to —
 (Ik fåde it wol , men it were to lang ,
 We där do de *lectien* fang ,
 Unde de *responsen* , so fik dat behört ,
 Darumme körte ik desse wörd , —)
 Se wordt do int grav gelaid ;
 En fhön' marmelstein wård där bereid ,
 Gepoléred so klår alfe ein glas ,
 De fêrkant , gröt un dikke was ,
 Mid groten bökstaven darup gehouwen ,
 Dat men klårliken mogte fhouwen ,
 We darunder lag begraven .
 Alfus sprak de fhrivt der bökstaven :
 „ Krasfeföt , hanen Hennings dogter , de bäfte ,
 „ De

hier. Hoort gij het wel, welke vasten uw oom de kluisenaar houdt, en hoe hij zich bekeert. Leef ik nog een jaar, het zal hem berouwen; maar waartoe meer woorden gebruikt.

HOOR HENNING! Wij zullen voor uwe doode dochter, die goede hen, eene behoorlijke lijkdienst laten houden, de *vigilie* doen zingen, en haar ter aarde bestellen. Dit zal met groote staatsie geschieden, en daarna zullen wij met deze Heeren, in den Raad overleggen, hoe wij dezen moord zullen doen straffen.

NOBEL gebod, dat jong en oud de *vigilie* zou aanheffen, en men hoorde toen het *Placebo Domino* en de verzen die er volgen. Ik zou wel alles verhalen, ook wie daar de *lectie* zong en de *responsen* gaf; maar het is te lang; ik bekort mij. Zij werd in het graf gelegd en er werd eene schoone, glad gepolijste, vierkante, zware marmersteen op het graf gelegd, waarop in groote letteren het volgend graffchrift te lezen stond.

„ *Vrouw KRASSEVOET rust hier; zij was der hen-*
(nen beste

Men vindt staag eijren in haar nesten,

Zij kon goed kakelen en schrayen.

Zij is met rouw alhier begraven.

't Was REINTJE, die haar 't hoofd afbeet.

Zij wil, dat al de wereld weet:

Hoe zij verviel in zijne lagen.

Elk wandelaar zal haar beklagen!

„ De fele eier laide in de neste,
 „ De wol mid ören föten konde fhraven,
 „ De ligt under dessem stein* begraven.
 „ De falfhe Reinke was't, de fe forbêt.
 „ Se wil, dat al de wereld dit wêt.
 „ Dit dede he ane regt mid falfher lage,
 „ Up dat men fe deste mër beklage.”

Alfus nam de fhrivt enen ende.
 De koning lêt beden al, de he kende,
 De klókften fan rade, fik wol to bespräken,
 Wo he desse undåd bäst mogte wräken
 Up Reinken, de nigt en was fan den bästfen.
 Do reden de heren eme tolästfen,
 Wentfe fe Reinken fêr listig kenden,
 Hyrumme fholde men eme boden fendfen,
 Dat he wer dorg fhaden edder dorg fromen
 Nigt entlete, he fholde komen
 To des koninges hove tom heren-dage,
 Un dat Brûn, de bare, desse bodeshop drage.

De koning sprak to Brûne, dem bär':
 Brune, ik fägge ju als juwe hër,
 Dat ji mid flyt desse bodeshop dôt.
 Men fêt, dat ji fint wys un fröd;
 Wentfe Reinke is fêr falfh un kwäd,
 He wêt fo mannigen losen räd,
 He werd ju smeken unde forelégen,
 Ja, kan he, he werd ju wisfe bedregen.

Wanne nein! sprak Brûn, fwiget der rede;
 Ik fägge't by mineme fwaren ede,
 So geve mi God ungefal,
 Wo mi Reinke igt hönen fhal!
 Ik wolde öm dat fo wedder inwriwen,

He

De Koning belegde hierop den grooten Raad en riep de kloekste en wijste mannen tot zich, ten einde te bespreken, op welke wijze deze misdaad van REINTJE het beste zou te straffen zijn.

De Heeren, die REINAART als listig kenden, raadden, dat men aan hem een bode zou zenden, ten einde hem op een bepaalden tijd te dagvaarden, en dat hij om lief noch leed nalaten moest op dien Regtdag ten Hove te verschijnen; en dat BRUIN, de Beer, deze dagvaarding zou doen.

De Koning volgde dien raad, en zeide aan BRUIN: „ ik vermaan u, als uw Heer, dat gij deze boodschap met zorg moet waarnemen, maar zie toe dat gij voorzigtig en wijs handelt. REINAART is slim en loos. Hij kent vele listen en uitvlugten, en zal u vleijen en voorliegen, en als hij maar kan u zeker bedriegen.”

„ Voorzeker niet! zeide BRUIN, spreek er niet van. Ik betuig het met een zwaren eed, dat God mij straffen zal, als REINTJE mij in eenig opzigt smaadt zal aandoen. Ik zou het hem ook doen bezuren; hij zou niet weten waar hij voor mij
blij-

He fholde fôr mi nigt weten to bliven.
 Alfus makede fik Brûn up de fârd
 Stolt fan mode to berge wârd.

Brûn makede do finen gang.
 Dorg ene wôftenye grôt un lang,
 Do kwam he, dâr twe barge lagen,
 Dâr plag jo Reinke, fyn ôm, to jagen,
 Un hadde den fôrdag dâr gewâst.
 So kwam he fôr Malepartus tolâft;
 Went Reinke hadde mannig fhôn' hûs,
 Men dat kâftel to Malepartus
 Was de bäfte fan fineme borgen.
 Dâr lag he, alfe he was in forgen.
 Do Brûn fôr dat flot was gekomen,
 Un de pôrten gefloten fornomen,
 Dâr Reinke út plag to gân,
 Do ging he fôr de pôrten ftân,
 Un dagte, wat he wolde beginnen.
 He rêp lude: Reinke, ôm! fint ji darbinnen?
 Ik bin Brûn, des koninges bode!
 He hävt gefworen by fineme gode,
 Kome ji nigt to hove to deme gedinge,
 Un ik ju nigt mid mi en bringe,
 Dat ji dat regt nemen un geven,
 So werd it ju kosten juwe leven!
 Kome ji nigt, ji ftân buten gnade,
 In is gedrouwed mid galgen un rade.
 Darumme gât mid mi, dat rade ik int bäft.
 Reinke hôrde wol desse wôrde êrst un lâft;
 He lag darbinnen un lârde,

Un

blijven moest, en nu ging BRUIN, stout en trotsch van overmoed, op reis naar den berg.

De eerste dagvaarding door BRUIN, de beer.

BRUIN trok door eene uitgestrekte woestenij, en kwam over de twee bergen, waar REINAART gewoonlijk jaagde. Hij had het grootste gedeelte van den dag hiermede doorgebracht, en kwam eindelijk voor *Malepartus*. REINAART bezat vele schoone huizen, maar het kasteel van *Malepartus* was het beste van zijne burgten.

Aldaar hield hij zich op, wanneer hij bevreesd of in nood was.

BRUIN voor het slot gekomen, vond de poort gesloten, en ging voor den ingang staan. Hij bedacht wat hij doen zou, en riep met luider stem: „Oom REINAART! zijt gij te huis. Ik ben BRUIN, des konings bode. Hij heeft een zwaren eed gedaan, dat komt gij niet ten Hove, en is het, dat ik u niet mede breng, om u aan den regtdwang te onderwerpen, gij gevaar zult loopen van uw leven te verliezen. Komt gij niet, dan houd alle genade op, en gij wordt bedreigd met galg en rad. Ga derhalve met mij; ik rade u dit om best wille.

REINTJE had al deze woorden gehoord; hij lag bij de deur en loerde. Hij dacht bij zich-
zel-

Un dagte: wann mi dit äventûrde,
 Dat ik dem bären betâlde desse wôrd,
 De he so homodigen sprikt al fôrd!
 Hyrût wil ik denken dat bäfte!
 Dârmid ging he deper in fine fäfte;
 Wente Malepertus was der winkel fol,
 Hyr ein gat, un jünderd ein hol,
 Hadde mannige krümme änge un lang,
 Un hadde ôk mannigen seldfen útgang,
 De he tôdède un faste tôslot,
 Alse he fornam, dat he des hädde nôd;
 Wan he dâr jennigen rôv in brogte,
 Edder wan he wuste, dat men òm fogte
 Umme sine falsche misfedäd,
 So fund he dâr den nouwesten råd.
 Mannig dêr in simpelheid ôk dâr inlêp,
 Dat he darin forräd'liken grêp.
 Do Reinke fus des bären wôrde
 Wol fornam, unde ôk hörde,
 He lovede nigt grundlik den wôrden stolt,
 Òm was lede for ên agterhöld.
 Do he dat enkede hadde fornomen,
 Dat Brûn allene was gekomen,
 Deste min he do forshrak.
 He ging út to em un sprak:
 Brûn! leve òm, wilkomen möte ji wäfen!
 Ik hävve regt nu de *vesper* geläfen,
 Darumme konde ik nigt êr komen.
 Ik hope, it s'hal mi syn to fromen,
 Dat ji to mi gekomen syt.
 Syt wilkomen, òm Brûn, to aller tyd!
 Dême en wete ik des jo nenën dank,

De

zelve. „Hoe zal ik het aanleggen, om deze stoute woorden aan den beer betaald te zetten. Ik moet hierop nadenken.” Nu ging hij terug en zijnen burg dieper in.

Malepartus had vele sluipwegen, gaten en holen, lang, krom en naauw; verscheidene der ingangen konde hij openen of sluiten, naar de nood zulks vorderde, en hij den roof binnen bragt, of wanneer men hem zocht wegens zijne misdrijven. Nu vond hij hier de beste schuilplaats; menig dier liep er in door onnoozelheid, en dit werd dan spoedig gegrepen.

Toen REINAART alzo de dagvaarding van BRUIN had gehoord, betrouwde hij zich niet, dat het enkel woorden waren; en vreesde, dat er iets achter zou schuilen. Doch toen hij zag, dat de Beer alleen stond, was hij minder verschrikt. Hij ging naar hem toe, en sprak: „Oom BRUIN zijt welkom! Ik las den *vesper* en konde niet eerder bij u komen. Ik hoop, dat uwe komst mij voordeelig zal zijn. Nogmaals, welkom, Oom BRUIN! gelijk ten allen tijde. Ik wijt het hem geen dank, die u deze zware marsch deed ondernemen; wat zweet gij? alle uwe haren zijn nat; en konde de Koning nu geen anderen bode zenden, dan u, den edelsten en voornaamsten man van het Hof, den eersten in gunst.

Het

De dat fhaffede, dat ji dessen gang
 Snolden overgân, de dâr is fêr fwâr.
 Ji fweten, dat ju nat is dat hâr.
 Hadde unse here de koning nu
 Nenen anderen boden to fenden, dan ju?
 Wente ji fint de eddelste un grôtsfe fan love,
 De nu is in des koninges hove.
 It werd mi fyn sunderlik to fromen,
 Dat ji fint hêr to mi gekomen;
 Juwe frode råd werd mi helpen fere
 By dem koninge, de de is unse here.
 Al hädde ji dessen wäg nigt angenommen,
 Ik were dog morgen to hove komen.
 Dog dunket mi fere in mineme wân,
 Ik fhal nu nigt wol konen gân:
 Ik hävve mi geten also fad.
 It was nye spife, de ik at,
 Dat ganfse lyv dait mi wee dârfan.
 Do sprak Brûn: Reinke òm, wat ete ji dän?
 Do sprak Reinke: Leve òm, wat hülpe ju dat,
 Dat ik ju fäde, wat ik at?
 It was ringe spife, dâr ik nu by leve;
En arm man en is jo nêen greye.
 Wän wi it nigt konen bäteren mid unfen wiven,
 So mote wi äten ferfhe honnigshiven.
 Sodane kost at ik dorg de nôd,
 Dârfan is mi de bûk fo grôt.
 Ik mot se äten ane minen dank,
 Dârfan bin ik wol halv krank.
 Wan ik dat jümmer bäteren kan,
 Wolde ik umme honnig node upftân.
 Da sprak Brûn also fôrd:

Wan-

Het is voor mij een groot geluk, dat gij herwaards gekomen zijt. Uw wijze raad zal mij van dienst zijn bij den Koning, onzen Heer; en waart gij niet gekomen, ik zoude morgen toch naar het Hof zijn gereisd. Thans kan ik niet ten eerste met u gaan. Ik heb te veel gegeten. Het was eene ongewone spijsze, en hier door heb ik pijn in mijn lijf."

BRUIN zeide: „REIN neef! wat hebt gij dan gegeten?" REINTJE: „Lieve oom, wat ligt er aan gelegen, wat ik at; het is eene schrale kost, waarvan ik nu moet leven. Een arm man is geen graaf. Als wij het met ons gezin niet beter kunnen krijgen, dan moeten wij ons met verschen honig behelpen. Ik eet die kost alleen uit nood, en daarvan is thans mijn buik zoo gezwollen; als ik iets beter kon bekomen, dan zou ik om den honig noode opstaan."

BRUIN zeide: „Wel! wel! wat heb ik gehoord,

D

hoord,

Wanne, wanne! wat hävve ik nu gehörd!
 Holde ji honnig so fere unwêrd,
 Dat dog mannig mid flite begêrt?
 Honnig is ene so söte spise,
 De ik för alle gerichte prise.
 Reinke, helpet mi, därby juwen fromen.
 Reinke sprak: Brûn òm, ji hòlden juwen spot.
 Brûn sprak: nèn! so helpe mi God!
 Sholde ik spotten? dat do ik node!
 Do sprak wedder Reinke de rode:
 Is dat juwe êrnst? dat latet mi weten,
 Möge ji dat honnig so gërne äten?
 En bûr wonet hyr, de het Rustefile,
 Dat is men ene halve mile;
 By òm is so fele honniges, forstât mi regt,
 Ji fegen's ny mër mid al juwem slägt.
 Brunen dëm stak fër dat sinër,
 Na honnige stund al syn begër.
 He sprak: Latet mi komen darby,
 Ik denke des wedder, lövet des mi.
 Wan ik mi honniges sad mogte äten,
 So mošte men mi des fele tòmäten!
 Reinke sprak: Ga wi hen up de fârd,
 Honniges shal nigt wërden gespârd,
 Al kan ik regt nu nigt wol gân:
 Regt truwe mot jümmer shinen foran.
 De ik mid gunst to jv drage;
 Wente ik wêt nèn mang al minen mage,
 Dën ik alfus wolde menen,
 Wente ji mi fër wol wedder könen denen
 Jegen mine fyende, un jegen öre klage
 In des koninges hoy tom heren-dage.

hoord! schat gij den honig zoo gering, dien een ander met zoo veel lust begeert? Honig is zulk een lekkere kost, dat ik ze boven alle gegregten zet. REIN, help er mij aan; ik zal u weder dienst doen." REINTJE hernam. „Oom, gij spot met mij." — „Neen!" zeide BRUIN: „Ik zweer het u, — zoude ik spotten? dit doe ik zelden." De Vos. „Is het ernst, dat gij gaarne honig lust? weet dan, dat hier in de nabijheid een boer woont, RUSTEVEEL geheeten; en dat bij dezen zoo veel honig is, als gij met uw geslacht ooit bij elkander hebt gezien."

Bij BRUIN jeukte reeds de maag; en hij vlamde van lust naar honig. Hij zeide: „breng mij daarbij, ik zal het gedachtig zijn; geloof mij, als ik mij aan honig mag verzadigen, dan moet men mij wel veel voorzetten." REINTJE hernam: „Laat ons gaan, het zal aan honig niet ontbreken; en al kan ik thans niet goed over den weg komen, ik wil mijne getrouwheid doen blijken. Ik moet u bewijzen, hoe veel ik van u houde; niemand is er onder mijne bloedverwanten, met wien ik het zoo wel meen; en gij kunt mij ook van dienst zijn tegen mijne vijanden, en tegen hunne klagten, aan het Hof en op den regtdag.

Ik zal u nog heden geheel uwe bekomst geveer van honig, en wel van de beste, zoo veel gij
 D 2 kunt

Ik make ju nog t'avend honniges sad,
 Darto fan deme bästen, märket dat,
 So fele alse ji des jümmer mögen drägen.
 (Men Reinke mende fan groten slägen.)

Reinke löp fêr un swinde.
 Brûn folgede om na alse ein-blinde.
 Reinke dagte: wil't mi gelingen,
 Ik wil di todägen upt honnigmarked bringen!
 Se kwemen tohand by Rustefyls tûn,
 Do froude sik fêr de bare Brûn.
 Men des he fik froude, där wârd nigt fan:
 So gait it nog mannigem nnfrodén man.

Do de avond was gekomen,
 Un Reinke dat hadde fornomen,
 Dat Rustefyl, de fôrgefâgde bûr,
 To bedde was in finem fhûr.
 Rustefyl was fan grotéme love
 En timmerman, un hadde in finem hove
 Liggende ene eike, de he wolde kloven,
 Un hadde där ingeslagen boven
 Twe grote kile, de weren fêr glad.
 Reinke de fos märkede dat.
 Dat fülve holt was an ener fyde
 Upgekloved ener ellen wyde.

He sprak: höret mi, Brûn, om,
 Regt hyr in dessem fülven bôm
 Is honniges mâr, wan ji lövet:
 Stäket darin wol depe juwe höved.
 Nemet nigt to fele, dat is myn råd,
 Ju mogte där anders av kómen kwâd
 In juweme live, fyt des berigt.

Brûn

kunt bergen." — (Hij bedoelde *alle* foorten van flagen.)

REINTJE liep snel voort, en BRUIN volgde hem als een blinde. De vos dacht reeds bij zichzelf: „gelukt het mij wel, dan zal ik u ter dege op de honigmarkt brengen.”

Zoo kwamen zij op de werf van RUSTEVEEL. BRUIN verheugde zich reeds ten hoogste; maar van hetgene, waarover hij zich zoo verblijde, gebeurde niets. — Zoo gaat het nog met menig onwijs mensch.

De avond was gevallen, en REINTJE wist, dat RUSTEVEEL, de vermelde boer, te bed was gegaan. Deze was een timmerman, en hij had veel aan de hand; op zijne werf lag een eiken stam, dien hij klieven of splijten wilde; hij had er wiggen in geslagen.

REINTJE wist zulks, en zag dat de stam aan de eene zijde, wel eene el wijd gespleten was; hij zeide: „BRUIN-oom! in dezen boom zit meer honig, dan gij gelooft; steek uw hoofd er diep in; doch eet niet te veel! dit rade ik u, om dat gij ook ongesteld zoudt kunnen worden.”

BRUIN sprak: „REINTJE, zijt daarvoor niet bevreesd! Meent gij, dat ik niet wijs ben? de matigheid dient in alle zaken.”

Brûn sprak: Reinke, forget nigt!

Mene ji, dat ik fy unfröd?

Mate is to allen dingen gôd.

Alfus lêt fik de bare bedoren,

Un stak dat höved in over de oren,

Unde ôk de fordersten föte mede.

Reinke do grote arbeid dede:

He brak út de kile mid der haft,

Dâr lag de bare gefangen fast

Mid höved un föten in der eken,

Om halp wedder fhelden edder smecken.

He plag to wäfen köne un stark,

Men hyr hadde he fyn fulle wark.

Sus bragte de neve finen ôm

Mid lösheid gefangen in den bôm.

He begunde to hulen un to brâfhen,

Mit den ägtersten föten to krâfhen,

Un makede also groten lûd,

Dat Rustefyl mid der haft kwam út.

He dagte, wat dâr wäfen mogte?

Ja, ein fsharp byl he mid fik brogte

Up äventûr, efte des were nôd.

Brûn lag dâr in angeste grôt;

De klove, dâr he in lag, öme knêp;

He brak fik un tög, dat he pèp.

Men dat was pyn umme nigt gedân,

He formode fik nümmer fan dâr to gân.

Dat menede ôk Reinke, un sag Rustefyle

Fan fêrne komen mid deme bile.

He rêp to Brunen: wo stait it nu?

Ätet nigt to fele, dat rade ik ju,

Des honniges! Sägget mi, is it ôk gûd?

Ik

De beer liet zich alzoo bedriegen; hij stak het hoofd tot over de ooren, en ook de beide voorpooten in de spleet, en toen wist REINTJE er de wiggen te doen uitspringen. De deelen van den stam sprongen tot elkander, en zoo geraakte BRUIN met het hoofd en de pooten in den eik beklemd.

Nu hielp noch schelden noch smeeken. Hij plagt stout en sterk te zijn, maar hier schoten hem de krachten te kort.

Zoo bragt de neef den oom in lijden. Deze begon te huilen en te brullen en met de achterste voeten te schoppen. Dit gerucht deed RUSTEVEEL opstaan, die buiten komende, niet wist wat het zijn zoude; voorzigtigheidshalve, nam hij een scherpen bijl mede.

BRUIN lag daar in den grootsten nood; de spleet werd al nauwer en nauwer; hij zat er erg in bekneld. Hij trachte zich los te rukken; maar elke poging verwekte nuttelooze pijn; hij moest wanhopen om los te komen.

Toen REINTJE den timmerman zag aankomen, met den bijl, ging hij bij BRUIN en vroeg: „Hoe gaat het? Is de honig goed? eet toch niet te veel; dit raad ik u. RUSTEVEEL komt daar aan; hij zal u zeker bedenken, en u eenen dronk bij het eten toedienen.” En hierna keerde REINTJE terug naar zijn slot *Malapertus*.

Ik sê, dat Rustefile kumt herût:
 Fêligte wil he ju bedenken,
 Un wil ju wat up de mâtyd fhenken!
 Dârmede ging Reinke wedder na hûs,
 Na fineme slote to Malepertus.
 Do kwam Rustefile altohand,
 Den baren he fus gefangen fand.
 He lêp hastigen mid eneme lope,
 Dâr he de buren wuste tohope,
 Dâr se hêlden gastery.
 He sprak: komet hastigen by mi,
 In mineme hove is en bare
 Gefangen, dat fâgge ik forware!
 Se folgeden ôme alle, un lepen fêr;
 Islik nam mid sik sine wêr,
 Wat he êrst krêg út finem warke,
 De eine ene forke, de ander ene harke,
 De drüdde en spêt, de fêrde ene rake,
 De fyvde enen groten tunenstake.
 De kârkhêr unde de kôster bede
 De kwemen dâr ôk mid ôreme gerâde.
 De papen-meierfhe, de hêt fruw' Jütte,
 De was de, de de bâte grütte
 Konde bereiden un koken,
 De kwam gelopen mid ôrem wokken,
 Dar se des dages hadde by gefâten,
 Den armen Brune darmede to mâten.
 Do Brûn hôrde dat rûgte so grôt,
 Dâr he lag gefangen up finen dôd,
 He tóg mid pinen dat hêved út,
 Men dârbinnen blêv beklêven de hûd
 By beden oren umme dat hêved hêr.

Zoodra RUSTEVEEL zag, dat er een beer gevangen was, liep hij haastig naar de kroeg, waar hij wist, dat de boeren nog bijeen waren en onder hun gelag zaten. „Ga — zeide hij — spoedig met mij! op mijne werf is een beer gevangen!”

Zij volgden hem dadelijk; elk nam tot geweer mede, wat hem het eerst voor de hand kwam, de ééne een vork, de tweede eene hark, de derde eene spade, de anderen dorschvlegels en stokken.

De Priester en de Koster kwamen insgelijks met hetgene hun het gereedst was; en ook vrouw JUTTE, des Priesters huishoudster, beroemd om hare kookkunst; deze nam het spinrokken op, waarbij zij over dag gezeten had.

Toen BRUIN dit gerucht hoorde, en hij den dood moest verwachten, trok hij, met groote pijn het hoofd uit de spleet; maar de huid tot boven de ooren bleef er in. Men gisfe hoe hij er uit zag! het bloed kwam aan alle zijden uit; en

Ik mene, men fag nü léliker dér.
 Dat blód öm over de oren ran;
 Al brogte he het höved út, nogtan
 Bleven bede föte darin al fast.
 Dog rükkede he fe út mid der haft,
 Al rafende, eft he were fan finnen,
 Men nogtan bleven de klouwen darbinnen,
 Darto dat fel fan beden föten.
 Dat honnig was nigt fan dem föten,
 Dår öm Reinke, fyn öm, fan fäde.
 Eene kwade reife Brün do dede;
 Ja, it was öme ene forglike färd:
 Dat blód lèp faste over finen bård;
 De föte deden öm wee fo fèr,
 He konde nigt gân, wer na edder fèr.
 Rustefyl kwam un begunde to flân,
 Se gingen öm altomalen an,
 Alle, de mid öm kwemen hër;
 Brunen to flân was al èr begër.
 De pape hadde enen lanken stav,
 Wo mannigen slag he öme mid gav.
 He konde nergen gân efte krupen,
 Se kwemen up ên in eneme hupen,
 En dêl mid speten, en dêl mid bilen;
 De fined brogte bede hamer un filen.
 Etlike hadden fhuffelen, etlike spaden;
 Se flogen öm ane alle gnaden.
 Alle geven fe öm mannigen slag,
 Dat he fik bedéde dår he lag.
 Alle flogen fe, ja dår en was nèn fo klene:
 Slobbe, mid deme krummen bene,
 Un Ludolv mid der brede nāse —

het werd nog erger met de pooten. Hij rukte ook deze haastelijk, al razende en alsof hij dol ware los; hij moest het vel en de klauwen in den boom laten.

Die honig, door REINTJE beloofd, was niet van de zoetste. BRUIN had een slechten dag; het bloed liep hem om den baard; en de voeten deden hem zoo zeer, dat hij gaan noch staan konde.

RUSTEVEEL kwam en begon den aanval. Elk die met hem was gekomen, volgde zijn voorbeeld; elk was even begeerig, om BRUIN te treffen. De Priester stond met een langen stok en gaf hem vele slagen.

BRUIN wist niet waar hij gaan of kruipen zoude. Vele andere personen schoten nog bij hoopen toe; sommige met schoppen, andere met bijlen. De smid kwam met den voorhamer. Zij floegen er allen op zonder genade, en BRUIN kreeg het zoo erg, dat hij in de grootste benaauwdheid geraakte.

Groot en klein onder de dorpelingen deed zijn best; SLOBBE KROMBEEN en LUDOLPH BREEDNEUS waren de wreedste; de laatste had een dorschvlegel in zijne lompe handen; hij en zijn zwager KOEKELRIJ bragten de felste slagen toe.

KWAK

Allerwredest weren öme dese.
 He slög mid finer holten slingeren
 Gerold mid den krummen fingeren,
 Un fyn swager Kukkelrei,
 Allermeist slogen desse twei.
 Abel Kwak, un darto fru' Jütte,
 Un Tälke Lorden Kwaks de slög mid der bütte. (3)
 Nigt desse allene, men alle de wive
 De stunden al na Brunen live.
 He mošte nemen al, wat man öm brogte,
 Kukkelrei makede dat mëste gerogte;
 Went he was de eddelste fan gebörd,
 Frouw Willigetrüd för der kav-pört'
 De was sine moder, dat wuste iderman,
 We aver fyn fader was, där wußt' men nigt fan.
 Dog säden de bür' under malkander,
 It were de stoppelmayer, de swarte Sander,
 Èn stolt man — där he was allèn!
 Brün mošte ök fan mannigen stèn
 Den worp entfangen up fyn lyv.
 Se worpen na öm bede mans un wyv.
 Int läste Rustefyls broder hër sprang.
 De hadde enen knüppel dikke un lang,
 Un gav öm int höved enen slag,
 Dat he wer hörde edder sag.
 Fan deme slag entsprang he mid sinem lyv,
 Al rasende kwam he mang de wyv',
 Un fel mang se also fër,
 Dat dër five kwemen int rivër,
 Dat darby was un ök fër döp.
 Hastigen do de pape röp,
 Un was ihër halv forzaged:

KWAK en vrouw JUTTE deden niet minder hun best en vooral TALLEKE, LORDEN KWAKS dochter, deze sloeg met eenen bezemsteel. Behalve deze kwamen er nog vele andere wijven; zij wilden allen BRUIN te lijve, en deze moest aannemen, wat men hem bragt.

Het meeste gerucht werd gemaakt door KOEKELRIJ, want hij was de aanzienlijkste van geboorte. Vrouw WILLIGETRUI bij de vuilpoort, was zijne moeder; dit wist een ieder, maar niemand wist wie zijn vader was; de boeren noemden onder elkander den stoppelmaaijer (den baardscheerder) ZWARTE SANDER, — een stout man, wanneer hij alleen stond.

BRUIN werd ook nog met vele steenen begroet, en op het laatst sprong RUSTEVEEL's broeder toe, die aan den beer met een dikken knuppel zulk een slag op het hoofd gaf, dat dezen hooren en zien verging. — BRUIN sprong op door den slag en hij vloog al razende onder de wijven, zoo dat er vijf in de diepe rivier vielen.

De Priester zag dit met schrik, en riep: „Ziet daar drijft mijne maagd vrouw JUTTE, op hare rokken! helpt haar! helpt haar. Ik beloof twee tonnen bier, en aflaten en absolutien daarenboven.”

Nu liet het volk BRUIN voor dood liggen, en haastelijk liep elk om de wijven te helpen, die allen werden gered.

Ter-

Sêr, jinderd flüt Jütte, mine maged,
 Bede mid pelze un mid rokke —
 Sêr, hyr ligt ôk nog êr wokke.
 Helpet êr altomalen nu:
 Twe tunnen bêrs de geve ik ju,
 Dârto avlât un gnade grôt!
 Sü's leten se Brunen liggen for dôd.
 Un lepen hastigen hen mang de wive,
 Un hülpen en út deme water al five.
 Dewile se hyrmid weren forworn,
 Krôp Brûn int water fan groten torn,
 Un begunde fan grottem wê to brummen.
 He mênde nigt, dat he konde fwummen.
 Syn' andagt was, un begunde to denken,
 Dat he fik fülven wolde fordränken,
 Up dat öm nigt mêr flögen de bure.
 Do wedderfôr em nog dit äventure,
 He konde nog fwümme, un swam todëgen.
 Ja, do dit de buren alle fegen,
 Mid grottem gerogte un mid grämen
 Spröken se: wanne, wi mögen uns wol fhämen;
 Se hadden darumme grote unduld,
 Un spröken: dit is desser wive fhuld;
 In untyd kwemen se hyr to mate.
 Sêr, he fwommet wäg sine strate!
 Se fegen den blok, un worden des enwâr,
 Dat dâr nog infat bede hûd un hâr
 Fan föten, fan oren, dar was en lêv;
 Se repen: kum wedder örlose dêv!
 Hyr sint dine oren un handfhön to pande!
 Sus folgede öm to deme fhaden de fhande;
 Dog was he fro, dat he entging.

He

Terwijl men hier mede bezig was, sprong BRUIN van benaauwdheid in het water, en hij begon erg van pijn te brommen en te brullen. Hij bezon zich, dat hij niet zwemmen konde, en had het voornemen, om zich te verdrinken, ten einde niet meer door de boeren geslagen te worden. Het bleek echter door den nood, dat hij goed zwemmen konde, en zoo zwom hij met spoed weg.

De boeren dit ziende, beklagden zich hierover hoogelijk, en verweten het aan elkander. „Wij moeten er ons over schamen;” — zeiden zij, en gaven aan de wijven de schuld, als te ontijde daarbij gekomen. Zij zagen hem na. Zij bekeken verder den eiken stam en vonden daar in het vel van hoofd en pooten, met huid en haar. „Kom, hier eens weer, — riefen zij hem na — gij eerlooze dief! Wij houden uwe ooren en handschoenen ten pand.” En zoo volgde nog de smaad op de smart.

BRUIN verheugde zich, dat hij hun ontkomen konde; maar hij vervloekte den boom, waar hij zijne ooren en klauwen liet. Hij vloekte ook op REINAART, die hem verraden had. Dit was
het

He flokede deme bome, de òm fing,
 Dar he fan fòten un oren wes lèt;
 He flokede Reinken, de òm forrèd.
 Dit was dat gebäd, dat he do las,
 Dewile he in deme water was.
 De stròm lèp snelle unde fast,
 Dèn drèv he nedder mid der haft,
 Un kwam in ener korten wile
 Fylna by kant ene mile.
 He kròp to lande by dat fülvste rivèr;
 Niwerlde sag jemand bedröveder dèr.
 He mènde finen geist dâr up to geven,
 Un tröste do nigt länger to leven.
 He sprak: o Reinke, du falsche kreatûr!
 Ok dagte he up de kwaden bûr,
 Dat se òm süs hadden flagen tor stupen,
 Un dat Reinke òm hêt so dèp inkrupen.
 Do Reinke fos fèr wolbedagt
 Sinen òm alfus hadde gebragt
 Upt honnig-marked mid kwader listè,
 He lèp, dâr he welke hõner wäfte,
 Der nem he ên, un lèp òk fèr
 Al nedderwârd by deme fülven rivèr.
 He dede sine måtyd mit demfülven hõn,
 Un ging fòrd, dâr he hadde to dõn,
 Na deme rivèr, un drank òk to.
 He sprak jo faken: nu bin ik fro,
 Dat ik den baren hävve alfus
 Gebragt to des Rustefyls hûs!
 Ik wèt, dat desse Rustefile
 Håvt òk fele der scharpen bile.
 Brõn was ein der fyende myn,

Nu

het gebed, het welk hij deed, toen hij op het water was.

De stroom liep snel, en zoo werd hij in een korten tijd wel eene mijl wegs afgevoerd; hij kroop eerlang aan wal, en nooit zag men ter wereld een s'chepfel in een meer bedroevenden toestand. Hij meende aldaar te zullen sterven, en troostte zich, dat zijn einde nabij was. „O REINAART! wat zijt gij een valsch wezen!” riep hij en dacht aan de boeren, die hem zoo geslagen hadden en aan den boom, in welken te duiken REINTJE hem geraden had.

Toen REINAART zijnen oom alzoo met listen op de honigmarkt gebragt had, was hij naar eene plaats gelooopen, waar hij wist, dat hoenders waren. Hij nam er een en liep vervolgens naar de rivier benedenwaarts. Hij deed aldaar den maaltijd met dit hoentje en nam er eenen dronk toe.

Hij sprak bij zich zelve. „Nu ben ik toch blijde, dat ik BRUIN zoo bij RUSTEVEEL bezorgd heb; ik wil wel wedden, dat deze wel s'cherpe bijlen zal bezitten. BRUIN was een mijner vijanden en nu heb ik hem dat ingewreven. Ik noemde hem wel oom, maar nu zit hij dood in den eik. Ik moet mij ook voor het toekomende verheugen. Hij zal nu niet meer over mij klagen.”

Nu hävve ik òm dat gedreven in.
 Ik hêld òm, dat is wâr, for minen òm,
 Men nu ligt he død in deme bòm.
 Des bin ik frø in alle minen dagen,
 He werd jo nigt mër over mi klagèn.
 Dewile he sus ging, de losè wigt,
 Kwam he, dâr Brûn lag, fan ungeshigt.
 Do he òm sag liggen also,
 Ward he wedder unfro
 Darumme, dat Brûn nog levendig was,
 Un sprak: o Rustefyl, du slimme dwâs,
 Du arme slumpe, grove wigt!
 Magstu folke spise nigt
 Gûd fan smake unde òk wol fät,
 De mannig gûd man dog gërne ät,
 Un was di so wol gekomen tor hand?
 Dog dunket mi, he hävt di gelaten ên pand!
 Sus sprak Reinke, do he sag,
 Dat Brûn sus drövig un blodig lag.
 He ward des fro utermaten fêr,
 Un sprak: Brûn, òm, wo kweme ji hyr hêr?
 Hävve ji by Rustefyle wes forgeten?
 Ik wilt òm gërne laten weten,
 Dat ji hyr fyt, unforholen.
 Ik gisfe, ji hävven òm syn honnig gestolen;
 Edder is òm dat òk betaled?
 We hävt ju sus rôd formaled?
 Dit is ju ene lèdlike fake!
 Was dat honnig òk fan gudeme smake?
 Ik wèt des nog mër tom fülven kope;
 Leve òm, fägget it mi, êr ik lope.
 In wat orden hävve ji ju geloved,

Dat

Terwijl de schalk zoo voortpraatte, kwam hij ter plaatse waar BRUIN in onmagt lag.

Toen hij dezen zag, werd hij treurig, en vooral toen hij bemerkte, dat de Beer nog leefde. Hij zeide: „o RUSTEVEEL! o domme gek! lusttet gij deze spijs niet, goed van smaak en vet, en welke u zoo wel was ter hand gekomen; aan menig goed man zou ze welkom zijn geweest: maar ... naar ik zie, heeft hij nog al iets in de loop gelaten.”

Toen hij zag, dat BRUIN zoo zwak en bloedend lag, verheugde hij zich op nieuw en zeide: „BRUIN-oom! hoe komt gij hier? Hebt gij ook iets bij RUSTEVEEL vergeten? ik wil het hem gaarn laten weten, dat gij hier zijt. Of hebt gij hem niet voldaan? Maar wie heeft u zoo rood geverfd? dit staat u niet wel. Heeft de honig u goed gesmaakt? ik weet er nog meer voor denzelfden prijs. Lieve oom! zeg het mij, voor ik weg ga. In welke orde hebt gij uwe gelofte gedaan, daar gij een roode bonnet op uw hoofd hebt, of zijt gij Abt geworden? Die u de kruin heeft geschoren, heeft u ook in de ooren geraakt. Ik zie, gij hebt den hoofdtop verloren,

511 E 2 ook

Dat ji drägen op juweme hoved
 En rōd bareit? efte sin ji abbed?
 He hävt ju seker na den oren gefnabbed,
 De ju de platten hävt gefhoren.
 Ji hävven seker juwen top forloren,
 Dārto dat fel fan juwen wangen;
 O'k hävve ji juwe handfhen laten hangen!
 Do Brûn al desse speien wōrde
 To sineme fhaden fan Reinken hōrde,
 Nigt konde he fan pinen spräken,
 O'k konde he dat do nigt en wräken.
 Up dat he der wōrde nigt hōrde mēr,
 Krōp he wedder inde rivēr
 He drēv al mid deme strome nedder,
 Sus kwam he tor andern siden wedder,
 Un lag dār krank un fēr unfro,
 Un sprak do to fik fülven also:
 Al sloge men mi dōd — ik kan nigt gån,
 Dog mot ik de reise bestån
 Al hen na des koninges hov:
 Wo dog ik bin gefhēnded grov
 Fan Reinken, dem fēr kwaden ketyv!
 Wente ik nouwe behōlden hävve dat lyv.
 Dat fülve is òm dārto nog lēd,
 Desseme kwaden deve, de mi forrēd!
 He rukkede, he krōp mid groter plage,
 Un kwam to hove in dem fērden dage.
 Do de Koning dat fornān,
 Dat Brûn sus to hove kwam:
 Is dit nigt Brûn? sprak he do,
 Here God gnade, wo kumt he so!
 Brûn fōrd to deme koninge sprak:

He-

ook het vel van uwe wangen; en hebt gij er ook uwe handschoenen laten liggen?

BRUIN hoorde wel alle deze smaadedenen van REINTJE; maar hij konde van pijn niet spreken, en zich even min wraak verschaffen. Om van die smaadedenen bevrijd te zijn, wierp hij zich in de rivier. Hij dreef met den stroom af en kwam aan den anderen oever te land. Hij lag aldaar nog eenigen tijd krank en droevig, en zeide. „Al floeg men mij dood, ik kan niet gaan, maar ik moet de reis ondernemen. De Koning moet weten hoe ik door REINTJE, dien kwaden boef, geschonden ben, zoo dat ik nauwelijks mijn leven heb behouden, en hoe dit laatste nog leed is, aan den schalk, die mij verraden heeft.”

Hij rolde en wentelde zich voorwaarts, en kroop alzoo met groote pijn en moeite naar het Hof en kwam aldaar op den vierden dag.

De Koning zag hem aankomen en vroeg: „Is dat BRUIN? Goede Hemel! hoe komt hij in zulk eenen toestand?”

BRUIN antwoordde: „Heer Koning! ik klaag u dit ongeval aan. Ik ben gevaren, zoo als gij ziet. REINAART heeft mij schandelijk verraden.”

Here , ik klage ju dit ungemak ,
 Ik bin gefaren , fo ji hyr fêt ,
 Wente Reinke mi fhändliken forrêd!
 De koning fprak mid fnelleme rade:
 Dit horet mi to wräken ane gnade!
 Dorfte Reinke fhänden al folk enen heren,
 Alfe Brûn is? ja by minen eren ,
 Dårto fwäre ik by miner kröne ,
 Dat Reinken dit fhal wêrden to lone
 Al , dat Brûn to regte begêrt!
 So mote ik nümmer dragen fwêrd ,
 Wo ik dit fus nigt en holde!
 Do gebôd he bede jung und ôlde ,
 De in den råd des koninges hörden ,
 Sik to bespräken mid korten wörden ,
 Wo men mogte wräken desse overdåd.
 Do drôg overên de fülvefte råd ,
 Efte dit de koning fus hävven wolde ,
 Dat men öm anderwärv dagen fholde ,
 Un dat Reinke kweme dår ,
 Un fines regtes neme wâr
 Fan aller tôfprake unde klage ,
 Un dat Hinze desse bodeshop drage
 To Reinken , wente he was fröd.
 Desse råd dugte deme koninge gôd!

Alfe de koning mid finen genotên
 Dessen råd fo hadde befloten ,
 Dat Hinze de reife fholde wagen ,
 Un to Reineken de bodeshop dragen;

He

De Koning sprak. „Dit moet zonder genade gestraft worden. Durft REINTJE een Heer van zulk een aanzien als BRUIN is, zoo schenden? Ja! bij mijne eer! — ik zweer het bij mijne kroon, REINAART zal zijn loon ontvangen, zoo als BRUIN het in regten zal eischen. Ik zou het zwaard der gerechtigheid niet mogen voeren, indien ik dit niet onthield!”

Vervolgens riep hij alle oude en jonge leden van den Raad bijeen. Hij beval hun, om het met weinige woorden uit te maken, op welke wijze deze euveldaad het beste zou kunnen gestraft worden.

Die Raad gaf aan den Koning in bedenking, dat men REINAART op nieuw dagvaarden moest, om voor regt te komen en zich te verdedigen tegen de beschuldigingen en klagten, en dat HINZE (de kater), uit hoofde van zijne slimheid, nu de bode zoude zijn.

Deze voordragt werd door den Koning goedgekeurd.

Tweede dagvaarding door HINZE, de kater.

Na dat de Koning in zijnen Raad het besluit genomen had, dat HINZE de reis zou onderneemen, om REINTJE te dagvaarden, zeide hij aan denzelfven: „Onthoud het wel, wat de Heeren

He ſprak to Hinzen: märket dit regt,
 Wat deſſe heren hävven gefägd.
 Gät und fägget Reinken alſo:
 Deſſe heren beden öm to,
 Shal men öm dagen driddewärv,
 Dat ſhal öm fyn en ewig fordärv,
 Öm unde ök alle fineme flägte.
 Wil he, he mag dit märken regte:
 Al dait he anderen dären kwäd,
 Jo dog horet he gërne juwen råd.

Hinze ſprak: it fy ſhade efte frome,
 Wat ſhal ik dòn, alſe ik dâr kome?
 Umme minen willen men dõt efte lât —
 Sendet enen andern, dat is myn råd:
 Wente ik bin fan perſonen klein.
 Brûn, de dog grõt is unde angeſein,
 Do konde Reinken niget forwinnen;
 In welker wys ſhal ik des beginnen?

De koning ſprak: dâr ligt niget an:
 Men findet mannigen klenen man,
 Darin is wysheid unde liſt,
 De mannigen groten frömde iſt.
 Al ſint ji fan perſone niget grõt,
 Ji ſint dog wolgelered, wys un fröd.

Hinze ſprak: juwe wille de ſhe!
 Is it, dat ik ein teken ſe,
 Is dat to der regteren hand,
 So werd mine reife wol bewand.

Do he enen wäg fan dannen kwäm,
 Un tohand Sunte Märtens fogel fornam,
 He röp: gûd heil, eddele fogel!
 Kere hyrhër dinen flogel,

Un

hebben gezegd. Verklaar aan REINAART, dat de Heeren hem nu *ontbieden*, en dat wanneer men hem voor de derde maal zal moeten *dagvaarden*, het dan ten verderve van hem en van zijn geslacht zal uitloopen. Hij moet dit vooral wel beseffen, en al bedreef hij jegens de andere dieren veel kwaads, hij hoorde wel eens gaarne naar uwen raad."

HINZE antwoordde: „Hoe het ook moge uitvallen, goed of slecht, — ik wil wel gaan, maar als ik bij hem kom, hij zal om mijnent wil niets doen of laten; ik raad u, zend liever een ander; ik ben zoo klein: BRUIN is zoo groot, en hij konde bij REINTJE niets uitregten, hoe zal ik het aanvangen?"

De Koning hernam: „Dit beteekent niets; men ziet dikwijls, dat in een klein ligchaam meer wijsheid en overleg steekt dan in een groot; en al zijt gij niet groot van gestalte, gij zijt kloek en wijs."

HINZE zeide: „Ik zal u gehoorzamen; bemerk ik een goed voorteeken aan de regterhand, dan zal het wel afloopen." "

Hij ging dadelijk op reis, en een eind wegs gevorderd, zag hij eene gans. Hij riep: „Ter goeder gelukke! Edele vogel, kom toch aan mijne regterzijde. De vogel bleef bij een boom

Un flêg to miner regten side.
 De fogel flôg, un gav sine lide
 Up enen bôm, dên he dâr fand,
 Un flôg Hinzen to der logteren hand.
 Hyr word he fêr bedroved fan;
 He mênde fyn gelukke lege daran,
 Dog dede he, alse mannig dôt,
 Un makede sik fülven bätern môd,
 Un reifede hen to Malepertus,
 Un fand Reinken fôr fineme hûs.

Sus sprak he to òm mid fryeme môd:
 God, de de is rike unde gôd,
 De mote ju guden avend geven!
 De koning drouwet ju an jue leven,
 Kome ji nigt to hove mid mi!
 O'k hêt he mi fäggen hyrby:
 En kome ji nigt nu to regte,
 He wil it wräken in alle juem flägte.

Reinke sprak: fyt mi wilkomen!
 God geve ju gelükke unde fromen,
 Hinze, neve, des günn' ik ju wol.
 (Reinke, de de is der bôsheid ful,
 Mênde dit nigt út härtens grund,
 Men he dagte enen nyen fund,
 Wo he Hinzen ôk mogte fhänden.
 Unde òm fo wedder to hove fenden.)
 Reinke hêt den kater finen neven,
 He sprak: neve, wat fshal ik ju geven
 To ätende, dat ji hyr fortêrt?
 Dârfan wil ik fyn jue wêrd
 Düsfen avend, êr wi uns fheden.
 So ga wi dänne under uns beden

aan de linkerhand. HINZE werd bedroefd en meende, dat zijn geluk hier van afhing, doch hij deed gelijk velen; hij bemoedigde zichzelve en reisde alzoo naar *Malepertus*; hij vond REINTJE voor zijn verblijf, en sprak tot hem in vrijmoedigheid:

„Een goeden avond zij u toegebeden. De Koning bedreigt u met den dood, indien gij niet met mij ten hove komt. Hij heeft mij bevolen aan u te zeggen, dat indien gij nu niet voor regt verschijnt, dit gewroken zal worden aan uw geheel geslacht.”

REINTJE sprak: „Zijt welkom, neef HINZE, en alles goeds wordt u insgelijks toegewenscht.” De looze schalk meende er niets van; hij loerde reeds op een middel om HINZE te schenden, en alzoo naar het hof terug te zenden.

Hij zeide vervolgens: „Neef wat zal ik u aanbieden om te eten. Gij zijt van avond onze gast; dan kunnen wij morgen met den dag op reis gaan. Ik heb onder mijne bloedverwanten niemand, op wien ik mij meer kan verlaten, dan op u. De gulzige BRUIN kwam hier toornig aan, en gaf mij eenen valschen raad. Hij was mij veel te sterk, zoodat ik voor geen duizend mark (zilvers) met hem op reis was gegaan; maar met u, Neef!

wij

To hove morgen mid deme dage:
 Wente ik hævve mank alle minen mæge,
 Hinze, niemand, dår ik mi nu
 Bät töforlate, dan to ju.
 De fratfige Brûn kwam hyr fêr kwåd,
 Un tögede mi fo fall'hen råd.
 He dügte mi fik fêr to stark,
 Dat ik nigt umme dufend mark
 Den wäg mid öme hädde beftån.
 Men, neve, mid ju wil ik wol gân
 Morgen in dem dagef hyn.
 Desse råd dünket mi de bäfte fyn.

Hinze antwôrde up de wörd:

Nên, ga wi nu regte förd
 To hove-wärd under ons beden,
 De mân fhinet ligte an der heden,
 De wäg is gûd, de lugt is klår.
 Reinke fprak: by nagt to walken bringet får.
 Sodane mogte uns by dage möten,
 He fholde uns fêr frundlik gröten,
 Mer kweme he by nagte in unfe gemôt,
 He dede uns kwade un nummer göd.

Hinze fprak: Reinke, neve, latet mi weten,
 Blive ik hyr, wat fhal ik äten?

Darup antwôrde Reinke also:

Spife gait hyr gans ringe to.
 Ik wil ju geven, nu ji hyr bliven,
 Gude ferfhe honnig-fhiven
 Söte unde gud, des fyt berigt.
 Der at ik al myn dago nigt,
 Sprak Hinze, hævve ji nigt anders im hûs?
 Gevet mi dog ene färte mûs;

Dar-

wil ik gaarne reizen, en wel morgen bij den dageraad. Dit komt mij het beste voor."

HINZE antwoorde: „Het is beter dat wij dadelijk afreizen, om ten hove te komen; het is lichte maan, de weg is goed en de lucht klaar."

REIN hernam: „Het is gevaarlijk, bij nacht te reizen; zij, die ons bij dag vriendelijk groeten, doen ons soms bij eene nachtelijke ontmoeting kwaad."

HINZE vroeg: „REINTJE neef! als ik hier blijf, wat zullen wij dan eten?"

De tafel, zeide REINAART valt bij ons schraal; als gij hier blijft, zal ik u verschen honig voorzetten, zoet en goed, zijt des verzekerd."

„Dient at ik nooit;" zeide HINZE. „Indien gij niets anders in huis hebt, geef mij dan liever een vetten muis; daar ben ik beter mede gediend. Den honig wil ik gaarn voor een ander sparen."

REIN-

Darmede bin ik bäst forwård,
Men hommig werd wol for mi gespård.

Reinke sprak : latet mi weten ,
Moge ji so gërne müse äten ?
Is dat jue êrnst ? dat sâgget mi.
Hyr wonet ên pape nägest by ,
Dâr stait ene s'hüne by fineme huse ,
Dâr sint inne so fele muse ,
Men forede se nigt up eineme wagen.
Wo faken hore ik den papen klagen ,
Se dön òm s'haden dag un nagt.

Hinze sprak gans unbedagt :
Wille ji dön den willen myn ,
Bringet mi , dâr de müse syn.
Wente boven alle wildbräd ,
Prise ik müse ; de smäkken bät.

Reinke sprak : by der truwen myn ,
Ik bringe ju , dâr so fele müse syn.
Nu ik dat hore , nu märke ik wis ,
Dat dit fast juwe êrenst is.

Ga wi hen , latet uns nigt töven !

Hinze folgede na up regten löven.
Se kwemen to des papen s'hüne tohand ,
Do was al umme fan lemen de wand.
He pape hadde de nagt dâr beforen
Enen fan finen hanen forloren ,
Wente Reineke ên gat hadde broken
Dorg de wand. Dit hadde gërne wroken
Des papen sone , de hêt Martinet ,
Un hadde för dat hol gesät
Enen strik , darmede he mende fast
Sinen hanen to wräken mid der hast.

Rein-

REINTJE. „Is het u ernst, dat gij het liefst muizen eet, zeg het. Hier woont een priester; daar is een schuur bij zijn huis, en in dezelve zijn zoo vele muizen, dat men ze met geen wagen zou kunnen vervoeren. Hoe dikwijls hoorde ik den Priester klagen, dat zij hem bij nacht en dag schade doen?

HINZE viel onbedacht uit. „Wilt gij mij dienst doen, breng mij dan, waar die muizen zijn. Muizen schat ik als het lekkerst boven alle wildbraad.”

REIN beloofde hem op zijn woord. „Ik zal u bij die muizen brengen, nu ik hoor en bemerk, dat het u ernst is; kom, gaan wij heen; laat ons niet toeven.

HINZE volgde hem op die belofte. Zij kwamen bij de schuur van den Priester, welke een leemen wand had.

De Priester had in den vorigen nacht eene van zijne hanen verloren. REINTJE had een gat in den wand gemaakt en had dien haan daar door gehaald.

MARTIJNTJE, het zoontje van den Priester, had eene strik voor het gat gezet, en meende alzoo wraak te nemen over het verlies van den haan. REIN had dit bemerkt en zeide: „Neef HINZE! kruip nu door dit gat. Ik zal wacht houden,

den,

Reinke wufte unde markede dat.

He fprak: Hinze neve, regt in dit gat —

Krupet dâr in, ik hólde de wagt,

Dewile ji mufen, wente it is nagt.

Ji wêrden dâr müfe by hupen gripen;

Höre ji, wo fe fan wâligheid pipen?

Komet wedder út, wan ji fin fad:

Ik beide jwewer hyr fôr desseme gat.

Fan avende moge wi uns nigt fheden;

Morgen ga wi dan under uns beden

Den to hove unfe regte fârd.

Hinze fprak: mene ji, dat ik fy forwârd?

Efte ik hyr inkrupe, is it råd?

De papen weten ôk fele kwâd!

Do fprak Reinke, de lofe wigt:

Sint ji fo blöde? dat wufte ik nigt.

Komet, latet ons wedderkeren

To mineme wive, de uns mid eren

Werd entfangen, un uns ôk geven

Gude spife, dâr wi wol by leven

Mogen, al fint it nene mufe.

Do fprank Hinze in deme hufe,

Un fhamede fik, do he desse wôrde

Fan Reinken in spotte alfus hörde.

Tohand kwam Hinze gefangen in de fâfte.

Sus fhändede Reinke fine gâfte.

Alfe Hinze kwam in dat gat,

Dâr dat ftrik was gefat,

Unde he des ftrikkes word gewâr,

Do was he in groter fâr,

Un was do node gefangen faft.

He forfhrekkede fik fêr mid der haft,

Un

den, terwijl gij muist; het is nacht. Gij zult aldaar muizen bij hoopen vangen; hoor! hoe zij van weelde piepen; kom er uit, wanneer gij verzadigd zijt. Ik wacht hier zoo lang; wij mogen nu niet van elkander gaan; morgen reizen wij te zamen naar het Hof.

HINZE vroeg: „Meent gij, dat ik geen gevaar loop, wanneer ik hier inkruip? — De papen zijn zoo slim en zoo boos!”

REINTJE hervatte: „Zijt gij bang en bloede? dat wist ik niet; kom laat ons naar mijne vrouw terug keeren, die zal ons vriendelijk ontvangen, en wel iets goeds voorzetten, waarbij wij leven kunnen, al zijn het ook geene muizen.”

HINZE schaamde zich, toen hij dezen schimp vernam. Hij sprong nu door het gat in het huis, en geraakte gevangen; alzoo onthaalde REINAART zijne gasten.

Toen HINZE den strik gevoelde en bemerkte, dat hij gevangen was, beseftte hij dadelijk, dat hij zich in een groot gevaar bevond. Hij schrikte erg en sprong voort, waardoor de strop nog meer werd toegehaald. Hij begon bitter te jammeren, zoo dat REINTJE dit van buiten hoorde, en zich verheug-

Un sprank förd, dat strik lèp to.
 Hinze begunde to ropen do
 Wemodigen mid enem drovigen gelate,
 Dat Reinke dat hörde buten dem gate.
 He froude fik, un sprak int fülve hol:
 Hinze, möge ji de müse wol?
 Sint se ök gûd unde fät?
 Wufte dat de pape efte Martinet,
 Dat ji fyn wildbräd äten alfo,
 He brogte ju feker fennep darto:
 So hovesh en knape is Martinet!
 Singet men to hove, wän men ät,
 Alfe ji nu dön? So wolde ik dat,
 Dat Ifegrim were int fülve gat,
 In sodaner wife, alfe ji nu fin!
 So mogte ik öm dat driven in —
 He hävt mi faken leid gedân!
 Mit dessen wörden ging he fan dan,
 Un ging nigt allene up deverye,
 Men ök up èbrök un förräderye.
 Roven, mörden hêld he nigt for funde;
 He upfatte ök to der fülven stunde;
 Frouwen Giremöd wolde he föken do,
 Dâr hadde he twe faken to:
 Êrst, eft he êr igt konde avfragen,
 Wat Ifegrim meist up öm wolde klagen?
 Dat ander — he ging up èbräkerye.
 Sus makede he ölde funde nye.
 Reinke wufte enked up dat pas,
 Dat Hegrin to hove was.
 De meifte hât twifhen Fos un Wulve,
 So ik märke, was it dit fülve,

Dat

heugde ; hij sprak door de opening : „ HINZE smaken u de muizen wel ? zijn ze wel goed en vet ? Wist de Priester of MARTIJNTJE , dat gij zoo zijn wildbraad eet , hij zoude u zeker mostert brengen. o ! MARTIJNTJE is zulk een beleefde knaap. — Zeg eens , zingt men ten Hove , wanneer men eet , zoo als gij nu doet. Ik wenschte wel , dat IZEGRIM bij u zat en zich in gelijken toestand bevond , dan zou ik hem ook het kwaad vergelden , hetwelk hij mij gedaan heeft. ”

Na dit gezegd te hebben , liep REINAART van daar , en ging nu niet alleen op stelen uit , maar ook op echtbreuk en verraad. Roof en moord hield hij geenszins voor zonde.

Hij besloot om vrouw GIEREMOED op te zoeken met twee oogmerken ; eerst wilde hij beproeven , of hij van haar niet vernemen konde , waarover IZEGRIM het meest wilde klagen ; het tweede was om haar te verleiden , tot echtbreuk , en zoo de oude zonde nieuw te maken.

REINTJE wist , dat IZEGRIM afwezig en ten Hove was. De grootste haat was tusschen hen beiden ontstaan , om dat REINAART met vrouw GIEREMOED eenen minnehandel had gedreven.

Dat Reinke de fülve lose dêv
 Mid der wulvinnen bolerye drêv.
 Do Reinke för öre woninge kwam,
 Unde he se där nigt fornam,
 He fand öre kinder un sprak in spot:
 Guden morgen geve ju God,
 Mine alderlevesten stevkinder!
 Dit weren sine wörde wer mêt edder minder.
 Hymmid ging he wäg na finem gewin.
 Tohand kwam frowe Giremöd in,
 In der morgen-tyd, do it dagede.
 Se sprak: was hyr jemand, de na mi fragede?
 Se spreken: ja hyr was regt nu
 Unse pade Reinke, de fragede na ju.
 He sprak, wi weren sine stevkinder al,
 Wo fele unfer ök is in deme tal.
 Do sprak de wulvinne also fôrd:
 Därför fhal öm slän de môrd!
 Dit wolde se wräken, eft se konde.
 Se folgede öm na in der fulven stunde;
 Se wuste, wör he plag to gân.
 Se kwam by öm, unde sprak öm an:
 Reinke, wat sint dit for wörde,
 De ik fan, minen kindern hörde,
 De ji ön säden openbâr?
 Därför krige ji ên kwäd jâr!
 Se was tornig unde sêr kwäd,
 Un tögede öm ein byfter gelât,
 Un tastede öme fôrd na deme bârde,
 Dat he dat fölede under der swârde.
 He lêp, un wolde deme torne êntwiken;
 Se begunde öm där na to striken.

Nigt

REINTJE kwam bij hare woning, doch hij zag haar niet; hij vond wel hare jongen en zeide tot dezen spottende: „Goede morgen, *mijne* allerlieffte stiefkinderen” en ging hierna zijn gewin zoeken.

Toen VROUW GIEREMOED in den morgen, te huis kwam, vroeg zij: „Is er niemand geweest, die naar mij gevraagd heeft?” Ja, werd hier geantwoord; onze Peet REINTJE vroeg naar u en zeide ons, dat wij alle *zijne* stiefkinderen waren.

De moeder hernam: „Daar voor zal hem de moord slaan! dit zal ik wreken, als ik kan.”

Zij volgde hem op den voet, en wist waar hij gewoonlijk ging, vond hem, en sprak hem aan:

„REINAART! welke woorden hebt gij jegens mijne kinderen gebruikt, zoo plat weg? Ik be- loof u een kwaden dag.” Zij was toornig en boos en toonde hem een stuursch gezigt. Ja! zij greep hem ten eerste bij den baard, zoo dat hij het onder het vel voelde. Hij ging weg, alsof hij haren toorn ontwijken wilde. Zij liep hem na. Niet ver van daar lag een verlaten kasteel. Zij liepen beiden door hetzelfde, en hadden daarna een slecht bedrijf.

Nigt fêrne lag ene wôfte borg,
 Dâr lepen se bede haftigen dorg,
 Un hadden en wild äventüre.

Fan Reinken wil wi it nu laten bliven,
 Unde fôrdan fan Hinzen sbriven.

Do Hinze int strik gefangen wârd,

He rêp erbarmiglik na finer ârd.

Dit hörde de fôrgesâgde Martinet,

De dâr dat strik hadde gefât.

Haftigen he út deme bedde sprang,

He rêp lude: God hâvve dank!

To guder tyd so hâvt gestân

Myn strik; wente dâr is gefân

De hœnerdêv na mineme wane:

Nu werd betaled unse hane!

He entsângede ein ligt mid der haft;

Alle dat folk slêp gans fast.

He wâkkede moder unde fader,

Darto dat gesinde allegader.

Stât up! de fos is gefangen:

Wi willen öm wol entsangen!

Se kwemen al springen klên un grôt;

De pape fülven ök upstôd,

Eene lose mantel he ummehângede,

De papenmeierfhe fele ligte entsângede.

Dâr stund ein pekstav by der wand,

Dên krêg Martinet in de hand.

Hyrmid ging he den kater an

Mid groten slâgen to wol slân

Up syn hoved un up sine hûd,

Un slóg ök Hinzen ein oge út.

Fan allen krêg he slâge fêl;

De

Wij zullen REINTJE nu daar laten en bij HINZE terug komen.

HINZE in den strik gevangen, kermde en schreeuwde deerlijk. MARTIJNTJE, die de strik had gezet, hoorde dit gedruisch en sprong ten eerste uit het bed. Hij riep verheugd: „De strik is niet vergeefs geplaatst; de hoenderdief zal gevangen zijn, nu zal ik hem den haan doen betalen.”

Hij stak haastig eene kaars op; het gezin lag in eenen vasten slaap; hij riep vader en moeder en alle huisgenooten. „Staat op! riep hij, de vos is gevangen. Wij moeten hem welkom heeten.” Alle sprongen in blijdschap op; ook de Priester, die in haast eenen nachtrok omfloeg. De huishoudster stak nog meer lichten aan. MARTIJNTJE nam de lamp welke bij den muur stond, en daarmede trok hij naar den kater. Hij floeg hem deerlijk op het hoofd en op het lijf en zelfs een oog uit; van elk hunner kreeg HINZE zware slagen. De Priester had de steel van eene hooivork gegrepen, waarmede hij de kater dacht te raken. Toen de laatste zag, dat hij het besterven zou, werd hij beangst en benaauwd, en nu vloog hij den Priester onder

De pape hadde enen forkenstêl,
 Dârmid he Hinzen fällen wolde.
 Do Hinze sag, dat he stârven fholde,
 He was tornig unde gram;
 Deme papen he twifhen de bene kwam;
 He bêt, he klaiede mid grottem nyd;
 De pape rêp sêr overlûd,
 He fel tor êrden in grote unmagt;
 De meierfhe sprak do unbedagt:
 De düvel hävt angerigt dit spêl!
 Se fwôr do hastigen unde fêl,
 Al ör gûd darumme to geven,
 Dat dit ungefal were nagebleven.
 Ja se fwôr, hädde se enen fhat fan golde,
 Denfulven se dâr al umme geven wolde,
 Dat fus nigt were gefhänded ör here.
 Went se sag öme forwunded fere;
 In des düvels namen were't strik dâr gefät!
 Sprak se, un fäde ök to Martinet:
 Ör shade was de grôtste, mênde se.
 In desser klage unde in desseuwe wê
 Ward de pape to bedde gedrägen.
 Hinze sag, dat se finer fortögen.
 Wo wol he was in groter nôd,
 Unde wufte nigt anders, men den dôd.
 O'k was he forwunded un toslagen:
 Dog betengede he to biten un to gnagen
 Dat fulve strik, dâr he lag in;
 Eft he fik konde löfen, dit was fyn fin.
 Sus ging dat strik in twe stükke:
 Dat dugte öm wäfen grôt gelükke.
 He sprak in fik: hyr is et sêr kwäd,

Ble-

der den nachtrok, en kwetste denzelven deerlijk, zoo dat deze na eene luide kreet in onmagt ter aarde zeeg.

De huishoudster liet zich hierover zeer onbedacht uit. „ De duivel heeft dit spel aangeregt;” zeide zij, en zwoer, dat zij al haar goed wilde geven, ja! dat, al had zij eenen schat van goud, zij dezen zou hebben willen afstaan, indien haar Heer zoo niet gekwetst ware. Zij zag hoe erg hij gewond was en beklaagde zich hoogelijk over den strik, als door den duivel gelegd. Onder dit beklag werd de Priester te bedde gebragt.

HINZE, ziende dat het volk weg ging, gevoelde wel, dat hij deerlijk geslagen en gekwetst was, maar in de hoop, dat hij zou kunnen los komen begon hij aan den strik te bijten en te knagen, en zoo geraakte het touw aan stukken. Hij verheugde zich hier over, en zeide: „ het is hier flecht gesteld, bleef ik langer, dan was er geen raad.” Hij sprong derhalve spoedig buiten het gat en begaf zich met haast langs den weg naar het Hof; eer hij aldaar kwam, was het reeds dag

Blev ik länger, dat is nèn råd,
 Un sprang hastigen wedder út deme gate,
 He makede sik wedder up de strate,
 De to des koninges hove hen lag.
 Êr he dâr kwam was it ligt dag.
 Hy sprak: hävt mi de düvel desse nagt
 By Reinken den bösen forräder gebragt?
 He kwam to hove fêr gefhänded,
 Darto mid eineme oge geblended.
 To des papen hûs hadde he entfangen
 Fele harde släge an sine täne un wangen,
 Un was eines oges geworden kwynt.
 De koning sprak mid torne unde nyd,
 He drouwede Reinken ane alle gnade,
 Unde lêt fôrd fôrboden to fineme rade
 Sine wifen unde sine bäften barôn.
 He fragede, wat öm bäst stunde to dön,
 Dat men Reinken to regte mogte bringen,
 De fus ward besägd mid felen dingen?

Alse alsus fele klage dâr ging,
 Sprak fôrd *Grimbârd*, de greving:
 Ji heren, it is wâr, hyr is mannig råd;
 Al were myn öm nog so kwäd,
 So fhal öm dritdewärv fôrdagen,
 Alse men einen fryen manne plägt,
 Kunt he dan nigt, so ga dat regt,
 So is he fhuldig alle der ding,
 De men hyr klaget fôr deme koning.
 De koning sprak: we is so fot,
 De Reinken dôr bringen dat dritde bod,

Un

geworden. Hij gaf den duivel de schuld, dat die hem in den vorigen nacht bij REINTJE had gebragt.

Hij kwam ten hove in eenen deerlijken toestand, zwaar geplukt en met een oog gesloten, en zeide, dat hij aan het huis van den Priester zware slagen had ontvangen op alle zijne leden, en hoe hij éénen zijner oogen had verloren.

De Koning sprak in toorn en drift, en bedreigde REINTJE als verstoken van alle genade. Hij liet aanstonds zijne wijze Raden en de voornaamste Baronnen bij zich roepen; en vroeg toen: wat hij nu doen moest om REINAART te regt te stellen, die hoe langer hoe meer met vele zaken bezwaard werd.

Terwijl velen zich in klagten uitlieten, stond GRIMBAARD op en sprak. „Het is waar, Heeren! hier komen zware beschuldigingen in, maar al ware mijn oom nog zoo boos en kwaad, hij moet voor de derdemaal worden ingedaagd, zoo als het ten opzichte van eenen vrijen man behoort. Komt hij dan niet, dan ga het regt zijnen gang, en dan is hij schuldig aan alles, wat men hem hier ten laste legt.”

De Koning zeide: „Wie zal zoo zot zijn, om aan REINTJE, de derde dagvaarding te brengen,

gen,

Un ein oge hävt toféle edder ein lyv,
 Dat fülve wagen umme den böfen ketyv?
 Edder fiis sine fundheid hängen in de wage,
 Un dännog Reinken nigt konde bringen to dage?
 Nemand is hyr, mene ik forware!

Do sprak Grimbârd openbare:

Here, hêr koning, begëre ji it fan mi,
 Desse bodeshop drage ik, wo it ök fy.
 Ja, it fy lûdbâr efte stille,
 It ga mi darna, wo it wille!

De koning sprak: so gât also fôrd!
 Ji hävven desse klage al wol gehôrd.

Nemet mid wysheid juwe berâd;
 Reineke is lôs unde kwâd.

Grimbârd sprak: dat fätte ik to wage;
 Ik hope öm to bringen mid mi to dage.

Sus ging Grimbârd to Malepertus,
 Unde fand Reinken in fineme hûs,
 Syn wyv unde ök sine kinder mede.

Dit weren de wôrde, de he öm fâde:
 Reinke öm, ik bede ju minen grôt!

Ji fint jo gelêrd, ök wys unde frôd,
 Mi wundert, dat ji dat hölden for spot,

Unde agten nigt des koninges bod.
 Dugt it ju, it were wol tyd,

To agten des rögtes, dâr ji in fyt?
 Ik rade't ju, mid mi to hove to komen;

For-

gen, of heeft er iemand een oog of zijn lijf te veel? of wie wil zijne gezondheid in de waagschaal stellen, door bij dien boozen schalk de boodschap te brengen, zonder hem nóg op den Regtdag te kunnen doen verschijnen? Niemand voorzeker!”

GRIMBAARD hernam: „Heer Koning! begeert gij het, dan zal ik die indaging doen. Het zij heimelijk, het zij openbaar het ga mij dan zoo als het geval wil.”

De Koning hernam: „Ga! maar wees voorzigtig en op uwe hoede, gij hebt alle klagten gehoord; REINTJE is loos en boos.” GRIMBAARD antwoordde: „Ik zal het wagen, en hem op den Regtdag doen verschijnen.”

*De derde dagyaarding door GRIMBAARD,
de das.*

GRIMBAARD trok toen naar *Malepertus*, en vond REINAART bij vrouw en kinderen. Hij sprak toen:

„Oom REINAART zijt gegroet. Gij zijt geleerd en wijs; het verwondert mij derhalve, dat gij het wagen durft, om des Konings gebod te versnaden en voor spot te houden. Beseft gij niet, dat het tijd wordt den regtsdwang te ontzien, waarin gij vervallen zijt. Ik raad u om met mij ten hove te komen. Uitsfel zal u geen voordeel aanbrengen. Het is waar, over u
zijn

Fortögeren fhaffet ju nenen fromen.
 It is wâr, over ju sint fele klage,
 Ji sint nu driddewärv äfhed to dage
 Kome ji nigt, ji wêrden belagd;
 Wente de koning werd komen mid magt,
 Unde ummebeläggen juwe hûs,
 Dit fulve kâstêl Malepertus,
 Ju, juwe kidder, un juwe wyv
 Werd it alle kosten gûd unde lyv.
 Sus moge ji deme koninge nigt entgân;
 Darumme so is it bäft gedân,
 Dat ji to hove mid mi gât:
 Wente ji weten nog mannigen råd,
 De ju ligtewol baten mag.
 Ju is wol êr fhên up einen dag
 So grôt äventür', alse dit mag fyn,
 Un kwemen nog wäg ane fhaden un pyn,
 Dât ji so listigen dorg hävven dreven,
 Dât juwe wedderpart' in fhanden bleven.

Do Grimbârd to Reinken dit hadde gefâgd,
 Sprak Reinke: òm, ji fâgget regt,
 It is bäft, dat ik kome dâr,
 Unde mines regtes neme wâr.
 Ik hope, de koning werd mi dôn gnade,
 Ik bin òm nutte in sineme rade,
 Dat wêt he wel, unde is des wis.
 Dit hatet mannig, de by òm is,
 Wente de hov mag ane mi nigt stân,
 Al hadde ik nog mêr misgedân.
 Is, dat mi dit mag befhên,
 Dat ik òm under de ogen mag fên
 Den köning, unde so mid òm sprâken,

He

zijn vele klagten ingekomen, en gij wordt nu voor de derde maal ingedaagd; komt gij niet, dan zal het nog erger worden. De Koning zal met al zijne magt aanrukken, en uw kasteel *Malepertus* belegeren, en dit zal dan aan uwe vrouw en kinderen het leven kosten. Gij kunt de magt des Konings niet ontgaan, en daarom zal het beter zijn, dat gij met mij naar het Hof gaat. Gij kent zoo vele uitvlugten, dat gij wel een middel tot redding zult uitdenken. Gij zijt wel in gevaarlijker avonturen geweest, dan in het tegenwoordige, en gij hebt er u zonder pijn en schade uitgered, terwijl aan uwe vijanden de schande verbleef.”

Na dat GRIMBAARD dit gezegd had, antwoordde REINAART. „Oom! gij zegt te regt, dat het voorzigtig zal zijn, dat ik kome en zelf mijne zaak in regten waarneem. Ik hoop dat de Koning mij genadig zal zijn; hij weet het wel, dat ik hem van nut kan zijn in den Raad, en dit heeft de haat gewekt, van velen, die bij hem zijn. Het Hof kan mij niet ontberen, al had ik nog meer misdreven. Is het, dat het mij gebeuren mag, om den Koning te zien en te spreken, dan zal ik zijnen toorn wel in goedwilligheid veranderen. Alhoewel de Koning velen heeft, die bij hem in den Raad zitten, die
gaan

He werd finen torn mid fagtmode bräken.
 Wowol de koning by fik hat,
 De mede gân in finen råd,
 Dat gait òm nigt to deme härten in,
 Wente fe weten wer råd efte fin,
 Alle de rådflut is meift an mi,
 In wat hove dat ik òk fy.
 Där koninge efte heren fik forfamen,
 Där men subtilen råd fhal ramen,
 Där mot Reinke finden den fund.
 Wowol mi dat ward forgund
 Fan mannigen, dën ik des hävve toforen,
 Des hävven fele fan òn gefworen
 Myn argefte feinden, de där nu fyn,
 Dit fulve bedrukket dat härte myn.
 Wente örer is där mër wan teine,
 Se fint mägtiger wän ik alleine,
 Dit fulve wil mi meift forféren!
 Nogtan is bäter, dat ik mid eren
 Mi fulven mid ju to hove-wärd make,
 Unde fulven òk fpräke for mine fake,
 Dän dat ik wyv un kinder fus lete
 In angefte unde in fo grottem fordrete,
 So were alle ding forloren gewis;
 Wente mi de koning to mächtig is.
 Wan it jümmer wäfen fholde,
 So moſte ik dòn al, dat he wolde;
 Unde wan ik it dän nigt bäteren mag,
 So en is nigt bäter dän gûd fordrag.
 Reinke fprak: Frouwe Ermelyn,
 Ik befäle ju de kinder myn,
 Dat ji dër wol wärnemen nu.

gaan hem zoo niet ter harte; zij weten zoo niet het juiste punt te treffen. Het sijne komt meest op mij aan, en in welke vergadering het ook zij, van ouds gold het: Waar Koningen of Vorsten vergaderen en slimmen raad behoeven, daar moet de vos het redmiddel bedenken. Vermits er velen zijn, die mij dit misgunnen, zoo heb ik dezen te vreezen; zij hebben mij den dood gezworen en dit maakt mij thans beangst; zij zijn wel met hun tien en ik sta alleen, en hierdoor zijn ze magtiger dan ik. Het is echter beter, dat ik met u ten Hove ga en voor mijne zaak zelf in eere spreke, dan dat ik vrouw en kinderen in verdriet brenge; dan was alles verloren. De Koning is mij te sterk; als hij volhoudt, dan moet ik alles doen, wat hij begeert. Wanneer men niet beter kan, dan is een goed verdrag verkiesfelijik."

REINAART sprak verder: „Vrouw ERMELIJNE, ik draag u de zorg op over de kinderen en dat gij wel op haar toeziet. Boven allen beveel

G

ik

Boven alle ding befäle ik ju
 Minen jungesten sonen Reinardyn:
 Om stån sine graneken also fyn
 Umme fyn müleken overal;
 Ik hope, dat he nå mi slagten fhal.
 Hyr is Rofsel, ein fhöne däv,
 Dën hävve ik wärlik also lëv.
 Dõt dessen kindern gûd tofamen,
 Wille ji mines willen ramen:
 Ik denke des wedder, mag ik entgån.
 Mid fodan wörde fhede he fan dan,
 Unde lët frouwe Ermelyn bliven to hûs
 Mid sinen twe fõns to Malepertus;
 Unberaden lët he fyn hûs also,
 Des was de fosfinne gans unfro.

Do se so gingen eine klene stund,
 Sprak Reinke: horet mi, om unde frund,
 Grimbård, alderlevefte neve!
 Fan angeste unde sorgen ik beve.
 Ik frugte, ik ga nu in den död,
 Unde mine berüwinge is fo gröt
 Umme de funde, de ik hävve gedån:
 Darumme wil ik to bigte gån,
 Leve om, hyr fulvest to di;
 Hyr en is anders nën pape by.
 So wan ik mine funde hävve gebigt,
 Mine fake werd des to arger nigt.
 Grimbård sprak: ji moten forloven,
 Dat ji nigt mere willen roven.
 Forräderye unde alle dëvte stellet av;

ik u ons jongste zoontje REINAARTJE; hem staan de tandjes zoo fraai in het mondje; ik hoop dat hij op mij gelijken zal. Hier is ROESSEL, een lief slim diefje, dien heb ik waarlijk even lief. Bezorg de kinderen wel, wanneer gij mij behagen wilt. Ik zal het in liefde gedenken wanneer ik terug kom."

En hierop ging hij van daar en liet vrouw ERMELIJNE met zijne zonen achter. Zijn gezin bleef zonder verzorger, en dit viel aan de vrouw moeilijk.

Reis naar het Hof en de eerste biecht.

Nadat beiden, (GRIMBAARD en REINTJE) een uur op weg waren geweest, sprak de laatste:

„Vriend GRIMBAARD! liefste neef! ik beef van angst en zorg. Ik vrees, dat ik in den dood ga; groot is het berouw over de zonden, door mij bedreven; ik wil derhalve ter biecht gaan en wel, lieve oom! bij u: want hier is geen andere Priester; mijne zaak zal niet verergeren, als ik mijne zonden heb beleden en gebiecht.”
GRIMBAARD sprak: „Gij moet vooraf belooven, niet meer te zullen op roof gaan, en af te zien van verraad en diefstal; anders helpt de biecht geen mijt.”

Juwe bigte helpet anders nigt ein kâv.

Dat wil ik wol, sprak Reinke do;

Allus beginne ik, horet wol to:

Confiteor tibi pater et mater,

Dat ik dem otter unde dem kater

Unde mannigem hävve misgedân,

Des wil ik gërne by bote stân.

De Greving sprak: ik forsta des nigt,

Sprâket up Düdes'h juwe regte bigt,

So mag ik dat regt forstân.

Reinke sprak: ik hävve misgedân

Jegen alle dère, de nu leven,

Und bidde, dat se it mi willen forgeven.

Wente ik den baren, minen öm,

Gefangen bragte in den bôm,

Dâr öm al blodig wârd fyn hoved,

Unde mër släge krêg, wan ennig lovet.

Hinzen lërde ik müse fangen,

Unde he blêv fo in deme strikke behangen.

Se slogen öm dâr mid alleme flyt,

Dârover wârd he fines oges kwyt.

Dat was mine fhuld, wo it ök fy.

Fan regte klaget de Hane over mi,

Ik hävve öm genomen sine kinder.

Weren se groter, eft weren se minder,

Ik makede öm der jummer lös.

Fan regte klaget he over den fos.

De koning en is mi nigt entgân,

Ik hävve öm faken fhande gedân,

Unde ök der koninginnen,

Dat se spade wil forwinnen:

Se sint bede gefhänded by mi.

Nog

„Hiertoe ben ik genegen, zeide REINTJE. Ik zal derhalve beginnen: hoor toe!

Confiteor tibi, Pater, dat ik den kater en den otter en vele anderen heb mishandeld, en hiervoor wil ik gaarne boete doen.”

GRIMBAARD sprak: „Ik versta u niet. Doe uwe biecht in het Duitsch, opdat ik het begrijpen moge.”

REINAART zeide. „Ik heb tegen alle dieren, die thans leven, gezondigd, en bid gaarn, dat zij het mij zullen vergeven.

BRUIN, mijnen oom, bragt ik in den eiken stam, van waar hij niet dan met een bebloed hoofd weg kwam, wanneer hij meer slagen kreeg, dan iemand weet. Ik leerde HINZE muizen vangen en bragt hem in den strik, alwaar hij ook klappen beliep en zijn oog verloor. Dit was geheel door mijne schuld. Ook klaagt HENNING naar regten. Ik heb hem van zijne kinderen beroofd, groot en klein, en hij is derhalve met reden op mij verstoord.

Zelfs de Koning is mij niet ontgaan, en ik heb voor hem en ook voor de Koningin schande bewerkt, hetwelk zij zoo ligt niet kunnen uitwisschen.

Ik heb ISEGRIM het meeste en wel met opzet

Nog hævve ik darto, dat fägge ik di,
 Hegrim den wulv gefhänded mid flyt.
 Dat al to fäggen neme fele tyd.
 He en is nigt myn öm, wol hêt ik öm fo,
 He horet mi altes nigtes to.

It gefhag êns, des is fes jâr,
 He kwam to mi to der Elemar (4)

In dat klöfter, där ik was:
 Begeven up dat fulve pas.

He bad, dat ik öm helpen fholde,
 Wente he där ök monnik wêrden wolde.

He mênde, dat were fan finen dingen,
 Un begunde mid der klokken to klingen.

Dat lüdend dugte öme wäfen fo föte,
 Ik lét öm binden beide föte

An den klokrêp na fineme willen,
 Up dat he finen lusten mogte stillen,

Unde dat lüden wol mogte leren.
 Men dit kwam öm to klenen eren,

Wente he ludde fere utermaten,
 Dat alle dat folk by der straten

Weren alle in groter fare.
 Se mênnden, de düvel were dare,

Un lepen, där se dat lüden hörden;
 Unde er he konde in korten wörden

Säggen: ik wil mi hyr begeven!
 Hadden se öm filna genomen fyn leven.

He bad mi, dat ik öm fholde eren,
 Un dat ik öm lete eine platten fhëren.

Där fulvest to der Elemar
 Lêt ik öm avbärnen boven dat hâr.

So fêr, dat öm de fwârde krampa
 Fa-

beleedigd. Dit alles op te halen, zou te veel tijd vorderen. Ik noem hem: *Oom*; maar hij bestaat mij niet in den bloede.

Het gebeurde voor ruim zes jaar, dat hij bij mij te *Elemar* in het klooster kwam; hij verzocht, dat ik hem helpen zou, om aldaar monnik te worden. Hij meende, dat dit voor hem zaak zou zijn, en begon met het klokkeluiden. Hij vond behagen in dit gelui, en daarom bond ik hem de klokke-reep om de voeten, ten einde hij zijnen lust naar begeerte zou kunnen involgen, en het luiden leeren.

Hij behaalde er weinig eer mede, want hij luidde zoo geweldig, dat al het volk op straat kwam, uit vrees voor brand. Zij liepen naar het klokkehuis en meenden, dat het de duivel ware; en eer hij het zeggen konde, dat hij in het klooster wilde gaan, hadden ze hem bijna dood geslagen.

Hij verlangde nog te *Elemar* van mij, dat ik hem den kruin zou scheeren. Ik liet het haar op zijn hoofd afbranden, zoo diep, dat het vel opkromp, en hij ondervond nog meer rampen door mijn bedrijf.

Faken kræg he fan mi den ramp.
 Ik lærde öm fifhe fangen up enen dag,
 Där he ök entfang mannigen flag.
 Ik leidede öm eins int Jüleker land
 To enes papen hûs fêr wol bekand,
 Där fulvest en was nên pape riker;
 Desse hadde enen langen spiker,
 Där mannig spek-fide inne lag:
 Där he entfang mannigen flag.
 Darto was in deme spiker nog
 Ferfh flêsh gefolten in einen trog.
 Ifegrim brak dorg de wand ein gat,
 Up dat he flêshes mogte äten sad.
 Ik hêt öm fry krupen darin:
 Ik wolde öm fhanden, dat was myn fin,
 He at so fele utermate,
 Dat he út deme fulven gate
 Nigt komen konde, där he inkwam,
 Dat öm fyn grote bûk benam.
 Do moſte he klagén folk gewin,
 Wenté där he hungerig fus kwam in,
 En mogte he fad nigt komen út.
 Ik ging unde makede grôt gelûd
 In dat dorp unde grôt gerogte,
 Up dat ik öm to plasfe brogte,
 Ik lèp, där de pape fat
 Over der tafelen unde at,
 Unde fôr öm ſtund ein kappôn
 Gebraden, ein fo fätten hôn,
 Ik ſprang to mid der haft,
 Unde nam dat hôn unde lèp do faſt,
 De pape makede grôt gerogte,

He

Ik leerde hem eens visfchen vangen, waarbij hij insgelijks flagen beliep.

Eens bragt ik hem in het land van *Gulik* aan het huis van eenen bekenden Priester. Daar was geen rijker Paftoor in den omtrek. Hij had een groote fchuur of fpijker, waarin vele zijden fpek hingen, ook ftond aldaar een trog, met pas gezouten vleefch.

ISEGRIM brak een gat door den wand, ten einde hij eens zijn bekomft aan vleefch zoude eten. Ik raadde hem om door het gat te kruipen. Mijn oogmerk was om hem in het verdriet te helpen. Hij at zoo veel, boven mate, dat hij om de dikte van zijn buik niet door hetzelfde gat konde terug komen. Hij moest zich weldra over de winft beklagen. Hij kwam er wel hongerig in maar verzadigd mogt hij er niet uitgaan.

Ik maakte in het dorp een groot gerucht, op dat elk ter been zou geraken, en liep toen daar de Priester aan tafel zat. Voor hem ftond een vet gebraden kapoen. Ik fprong toe, nam het voor zijne oogen weg en liep heen. De Priester maakte een groot gerucht en bohei; hij liep de tafel om ver; alles, eten en drinken lag over den vloer. Hij riep: flaat toe! fmijt! vangt hem! — en viel door de drift. Alle die daarbij kwamen riepen: flaat toe! Ik liep

He lèp mi na, al dat he mogte.
 Unforwaringes he ummetôg
 De tafel, dat se henne flög.
 Dit fhag al ane minen dank;
 Dâr lag spise unde drank.
 He rêp: fla, warp, fange un stêk!
 Do fel de pape in den drek.
 Al, de dâr kwemen, de repen: fla!
 Ik lèp fôr, unde se mi darna.
 Des folkes wârd fele in deme tal,
 De myn argeste mênden al.
 De pape dat grôtsste rogte drêv,
 He rêp: wol sag je kônre dêv?
 He nam mi dat hôn, dâr ik sat
 Over der tafelen unde at!
 So lange lèp ik up dat pas,
 Wente fôr den spiker, dâr Ifegrim was.
 Dat hôn lêt ik fallen dâr,
 Wente it was mi alto fwâr.
 Ane minen dank mošte ik it laten,
 Unde lèp do hen mine straten.
 It was nôd, dat ik wäg kwam.
 Unde do de pape dat hôn upnam,
 Hävt he Ifegrimme fornomen,
 Un alle de mid öm weren gekomen.
 Do rêp he lude: frunde, slât!
 Hyr is ein wulv, nog ein dêv kwád!
 Late wi öm lopen, des hävven wi fhande
 In alle desseme Jüleker lande.
 Ifegrim dagte wat he kunde.
 Ja dâr entfang he mannige wunde;
 Se makeden also groten lûd,
 Dat

vooruit en zij volgden mij. Daar kwam veel volk bij elkander, die het kwaad met mij voor hadden. De Priester maakte het meeste gerucht. Hij riep: „Wie zag ooit stoutere dief? de vos ontnam mij het hoen, terwijl ik aan tafel zat!”

Ik liep zoo ver, tot dat ik bij den spijker kwam, waar ISEGRIM was; aldaar liet ik het kapoen vallen. Het was mij te zwaar en ik moest het tegen mijnen wil afstaan. Ik kwam toen op de straat en redde mij ter naauwer nood.

De Priester nam den vogel op en zag toen den wolf; zij ook, die met hem gekomen waren. Hij riep luide: „Vrienden! slaat toe! hier is een wolf; het is ook een kwade dief; lieten wij hem loopen, dan verstrekte het ons ten schande in het gansche land van *Gulik!*”

ISEGRIM werd zeer beangst en dacht wel op uitkomst, maar hij ontving vele wonden. Het volk maakte zoo veel gedruisch, dat alle bureu er
op

Dat alle de buren kwemen út.
 Se flogen öm, dat he lag for dôd;
 Newerlde kwam he in fülke nôd.
 De dit up ein laken malede,
 Wo he des papen spek betalede,
 Nog fholde dat gans feldfen laten.
 Do worpen se Ifegrim op de straten,
 Se fleepeden öm dorg strük, dorg stên;
 Nën leven was in öm to fên.
 Se worpen öm in eine unreine kule,
 Went he stank gresliken fule.
 Se münden alle, he were dôd.
 In sodanen flägen unde nôd,
 Unde in alfodaner unmagt
 Lag he dâr de gansse nagt
 Alse ein regt armen wigt.
 Wo he wäg kwam, des wêt ik nigt,
 Unde wêt des nën enked befheid.

Dârnâ fwôr he mi einen eid
 Siner hulde ein jâr ummetrent;
 Men dat en was nigt fele bewend.
 Darumme he mi fwôr, was, dat
 Ik fholde öm hön're maken sad.
 Up dat ik öm egt mogte befhalcken,
 Sprak ik fan eineme hanenbalken,
 Dâr seven hön're up to fitten plägen,
 Unde ein hane wol fät todëgen.
 Do ik öm dâr hadde gebragt,
 Do was it eine stunde na midnagt.
 Dâr was ein fenster upgestut,
 Ik

op aankwamen; zij sloegen hem, dat hij voor dood bleef liggen; nooit was hij in grooter gevaar. Was er iemand, die het op het doek bragt, hoe hij het spek aan den Priester betalen moest, dit zou eene fraaije schilderij geven.

Vervolgens wierpen zij ISEGRIM op de straat; zij sleepten hem over de steenen en struiken. Daar was geen leven meer in te zien, en eindelijk wierp men hem op eenen mestvaalt, om dat hij den vuilsten stank van zich gaf. Allen meenden dat hij dood ware.

Hij lag den ganschen nacht, door de slagen en pijn vermand, aldaar in onmagt, en hoe hij is bijgekomen en weg geraakt, daar van weet ik niets.

Omtrent een jaar daarna, bezwoer hij mij op nieuw zijne vriendschap, maar och! hier van kwam weinig goeds. Hij betuigde mij lust te hebben, om zich eens te verzadigen aan kippenvleesch. Ten einde hem ter dege te betrekken, sprak ik van eenen hanebalk, waarop gewoonlijk een vette haan en zeven hoenders zaten.

Het was om één uur na middernacht, dat ik er hem brengen zou; aldaar stond een dakvenster open, waarvan ik mij bediende. Ik hield mij, of ik er het eerst wilde inkruipen, maar ik liet ISEGRIM voorgaan, en zeide: „Kruip maar
toe

Ik dagte, dat s'holde mi komen to nut.
 Ik dede, wo ik wolde krupen dardore,
 Men Isgrim moſte krupen fore.
 Ik ſprak: krupet men fry darin,
 Wente de de wil hävven igt gewin,
 De mot dâr jo wes umme dôn;
 Sus krige ji draden ein fätte hön.
 He kröp in wol halv in fare,
 Unde ging taſten hyr un dare.
 Do ſwôr he düre by finer ere:
 Wi fint formelled, dat frugte ik fere;
 Hyr finde ik fan hön'ren nigt enen bitten.
 Ik ſprak: de hyr fore plägen to fitten,
 De hävve ik fuſte wäg genomen.
 Men wille wi ſhaffen unſen fromen,
 Wi moten nigt verdrotten ſyn,
 Unde moten deper krupen in.
 De balke was ſmal boven der döre,
 Dâr wi upkropen, men he was före.
 Dewile he ſus de hön're fogte,
 Sag ik, dat ik öm hönen mogte:
 Ik kröp torügge wedder üt.
 Dat fenſter fel tö overlüd,
 Do ik de ſtutte-klinken lösbrak.
 Darfan Isgrim ſo fere forſhrak,
 Dat he fel einen ſwaren fal
 Fan deme balken, wente he was ſmal.
 Se worden forfèred, de dâr ſlepen,
 De by deme füre legen; ſe repen,
 Dat dorg des hogen fenſters gat
 Gefallen were — ſe wuſten nigt wat.
 Se ſtunden up, unde entſengeden legt.

Do

toe. Die gewin zoekt moet er iets voor doen; zoo aanstonds zult gij eene vette kip vinden." Hij kroop al voort in groot gevaar en tastte in het ronde. Hij zwoer hoog en duur bij zijne eere: wij zijn verkleit; ik vind kip noch haan. Ik zeide: zij die hier vooraan plegen te zitten heb ik vroeger weggenomen, maar willen wij ons belang behartigen, dan moeten wij er dieper in.

De balk waarop wij voortkropen, was smal, en terwijl ik onder dit zoeken naar hoen ers, bezinde, dat ik hem alhier in leed konde brengen, zoo kroop ik stil terug, en sloeg het dakvenster, met eenen harden slag toe. ISEGRIM schrikte zoodanig van dien slag, dat hij van boven neer tuimelde.

Allen, die bij het vuur lagen, werden vervaard en riepen: daar valt iets, door het luik! maar zij wisten niet wat; zij stonden op en ontstaken de lamp; toen zij zagen dat het een wolf was, floegen zij hem, dat men hem voor dood moest houden.

Ik heb hem alzoo in menig gevaar gebragt, meer en grooter dan ik thans beschrijven kan; het verwondert mij zelve, dat hij het levend ontkomen is.

Bo-

Do se òm fegen, do wård he egt
 Geslagen, forwund went in den dôd.
 Ik hævve òm gebragt in mannige nôd,
 Mèr wan ik nu kan nomen.
 Mi wonders, dat he nog is entkomen.

Nog hævve ik òk dat bedreven,
 (Ik wolde, dat it were nagebleven,)
 Mid sineme wive, frouwen Giremòd,
 Dår òre unere fan entstòd,
 Unde langfen se dat fhal forwinnen,
 Sèt, dit is it, dat ik fan al minen sinnen
 Unde up desse tyd kan bedenken,
 Dat mine fele mogte kränken.
 Up dat mine fele krige kwitèren,
 So bidde ik sèr umme absolvèren,
 Unde sätet mi, dat ju dunket gòd.

Grimbård was listig unde fròd,
 He brak ein rys by deme wäge,
 Unde sprak: òm, nu slat ju dre slägs
 Up juwe hüd mid desseme rise,
 Unde lägget it dan, dår ik ju wise,
 Unde springet dår drevärw over hër
 Sunner strumpelen overdwër.
 Dänne kusset dat rys funder nyd,
 In einen teyken dat ji gehòrfàm fyt.
 Desse *penitencie* ik ju fätte:
 Hyrmid sy ji fan alre smette
 Kwyt unde fan allen funden,
 De ji je deden fòr dessen stunden:
 Wente ik forgeve se ju alle,
 Wo fele dër òk is in deme talle.

Dit dede Reinke ane allen fordrèt,
 Do

Bovendien heb ik nog met zijne vrouw, GIEMOED, zaken bedreven, waardoor aan haar schande en oneere wedervaren is, hetwelk zij niet dan langzaam zal kunnen te boven komen, en het is ook hierover dat ik mij hoogelijk be- droef.

Zie, dit is het, dat ik op dezen tijd kan be- denken, en waarover mijn geweten knaagt. Ik bid hartelijk om uwe absolutie, opdat mijne ziel kwijtschelding erlange. Leg mij tot straf op, wat u goed dunkt.

GRIMBAARD was geslepen en wijs. Hij brak een rijsje of takje van een boom, en zeide: „Oom! geef aan u zelve op uwe huid drie slagen met dit rijsje; leg het dan, waar ik het zal wijzen, spring er drie maal over heen, zonder strui- kelen, en kusch dan het takje zonder op hetzel- ve boos te zijn, tot een teeken van uwe gehoor- zaamheid.

Ik leg u deze *penitentie* op, en hiermede zijn uwe smetten en zonden, tot op dit uur be- dreven, uitgewischt en kwijtgescholden, want ik vergeef ze u, hoe groot hun getal ook zijn moge.”

REINTJE volbragt dit alles zonder tegenspraak,

Do sprak Grimbård: ðm, nu fèt,
 Dat ji ju batern mid guden wärken.
 Läset juwe psalmen, unde gät tor kärken;
 Fastet de regte fättede tyd;
 Firet de hilgen dage mid flyt;
 Tröftet de kranken in alle juwen dagen;
 Wifet de to wäge, de därna fragen;
 Juwe almisse fhole ji gärne geven,
 Unde forfwären juwe böse leven,
 Allse roven, stälen unde forraden,
 So kome ji ane twivel to gnaden.

Reinke sprak: ik wil mid flyt
 Dit willigen dôn al mine tyd.

Do Reinke sine bote hadde fulbragt,
 So hyrför is gefagd,
 Do ging he hen to hove-ward
 He unde fyn bigtfader Grimbård.
 Se kwemen up einen fligten fand,
 Där lag ein klöfter tor regteren hand,
 Dat hörde geistliken nonnen to,
 De Gode deneden spade unde fro.
 Se hadden fele hānen unde mannig hōn,
 Fele ganse unde ðk mannigen kappōn,
 De faken buten der mūren weren;
 De plag jo Reinke to visiteren.
 Darumme sprak he do also:
 Regt na desseme klöfter to
 Ligt unse regte strate hin.
 He mēnde de hōn're — dat was fyn fin;
 Wentē se gingen där buten deme fhure
 Umme ðre weide by der mure.
 Sinen bigtfader leide he mid fik där.

en nu zeide GRIMBAARD: „Oom! nu moet gij u beteren, met goede werken. Lees uwe psalmen. Ga ter kerk; vast op de gezette tijden, vier de heilige dagen; troost de kranken; wijs hen den weg, die er na vragen; geef aalmoezen en zweer uw boos leven, — te weten: het stelen, rooven en verraden, af; zoo komt gij nog zonder twijfel in den hemel.”

REINTJE antwoordde: „Ik zal dit, met vlijt en ijver ten allen tijde betrachten.”

Zij vervorderden, nadat REINAART aan deze boete voldaan had, hunnen weg en kwamen aan eene heide, aan welke een klooster paalde, behoorende aan Nonnen, ijverig in de dienst.

Deze hielden vele hanen en kippen, ook ganzen en kapoenen, die veeltijds buiten den muur liepen. Aan deze plagt REINTJE wel eens een bezoek te geven. Hij zeide: „de beste weg loopt langs dit klooster.” — en dacht reeds om de hoenders en hoe er misfchien wel eenige bij den muur zouden liggen.

Hij misleidde alzoo zijnen biechtvader en weldra werd hij de hoenders gewaar.

Hij zag in het rond en hij bemerkte hoe een haan van den hoop verwijderd ging, die groot en jong was. Naar dezen waagde hij een sprong, zoo dat de veeren sloven.

Tohand ward Reinke der hön're wår;
 Sine ogen begunden öm umme to gån.
 Buten dën allen ging ein hån,
 De fät was, gröt unde jung;
 Na dëme gav Reinke einen sprung,
 So dat öm de fedderen stoven.

Grimbård fwör by sineme loven:
 Unfalige öm! wat wil ji dôn?
 Sprak he, wil ji wedder umme ein hön
 In alle de groten funde gån,
 Där ji de bigte fan hävven gedån?
 Dat mag wol fyn feldfene ruwe!
 Reinke sprak in regter truwe:
 Dat dede ik in danken, leve neve!
 Biddet God, dat he mi dat forgeve;
 Ik wilt nigt mër dôn, un gërne laten.

Do kërden se wedder tor regten straten
 Den wäg, over ene smale brugge;
 Wo faken sag Reinke overfugge
 Wedder hen, där de hönre gingen!
 Därfan konde he sik nigt bedwingen.
 Hädde men öm fyn hoved avgeslagen este togen,
 It hädde na den hön'ren-ward geflogen.
 Grimbård sag wol dit gelät,
 He sprak: o Reinke, unreine frät!
 Wo late ji juwe ogen ummegån?
 Reinke sprak: öm, dat is misgedån,
 Dat ji mid juwen förlopenden wörden
 Mi fus üt mineme bäde forstörden!
 Latet mi dog läfen ein *pater noster*
 Den hönre-selen fan deme klöster,
 Unde ök den göfen, ön al to gnaden,

Dër

GRIMBAARD zwoer bij zijn geloof, en zeide: „ Ongelukkige oom! wat doet gij, wilt gij op nieuw om eene kip, tot het zondige leven terug keeren, waarvan gij de biecht hebt gedaan; dit zoude een vreemd berouw zijn.”

REINTJE hernam: „ Ter goeder trouw; ik deed het in gedachten, lieve Neef! Bid, dat het mij moge vergeven worden. Ik zal het niet weer doen.”

Zoo keerden zij op den grooten weg terug, over eene smalle brug. REINTJE zag gestadig terug, naar de hoenders; hiervan konde hij zich niet bedwingen; ja, had men hem het hoofd afgeslagen, het zou er naar toe gevlogen zijn. GRIMBAARD zag dit en zeide: „ REINAART, gij gulfig dier, waarom ziet gij zoo gestadig terug.” REINTJE hernam: „ Oom, gij hebt niet wel gedaan dat gij mij, met dezen uwen inval, in mijn gebed stoorde. Laat mij toe een pater noster te lezen voor de rust van de zielen der hoenders en der ganzen, die ik hier heb verflonden, en waarvan ik deze heilige nonnen met list heb beroofd.”

Dër ik gans fele hävve forraden,
 De ik dessen hilgen nunnen
 Mid miner list hävve avgewunnen.

Grimbård fwäg, men de fos Reinard
 Hadde jummer dat hoved to den hön'ren-ward,
 Wente dâr se kwemen tor regten straten,
 De se toforen hadden gelaten.
 Tohând ward Reinke fêr bedröved,
 Mër wan jennig regte lövet,
 Do he sag den hov, des koninges palas,
 Dâr he int hogeste forklaged was.

Do in dem hove was fornomen,
 Dat dâr Reinke was gekomen,
 Al de dâr weren grôt unde klein,
 Begërden alle Reinken to fein.
 Dâr weren nigt fele in deme dage,
 Se hadden over Reinken funderlike klage.
 Dat dugte Reinken nigt fele fan wërde,
 Des dede he alle de unforfërde.
 Mid fineme öme deme Greving
 Dryftiglikén he so fôr fik ging
 Zyrlikén dorg de hogesten frate,
 Also modig fan gelate,
 Efte he were des koninges sone,
 Unde eft he nemande up eine bone
 Edder fus nemande hadde misgedân.
 Fôr Nobel, den koning, ging he stân
 Mang de heren in den palas,
 Unde hêld fik bät, wan öme was.

He

GRIMBAARD zweeg; maar REINTJE zag nog gestadig om, tot dat zij op den grooten weg waren terug gekeerd.

Bij het Paleis des Konings en het Hof gekomen, waar hij zoo hoogelijk was verklaagd, werd hij zeer bedroefd en beangst, ja meer dan iemand gelooven kan.

*Verschiĳning ten Hove voor het Gerecht,
en de veroordeeling.*

Zoodra de tijding ten Hove kwam, dat REINTJE verschenen was, begeerden alle aanwezigen, groot en klein, den vos te zien; weinige waren er, of zij hadden klagten in te brengen. REINAART scheen zich hierover weinig te bekommeren; en speelde den onversaagde.

Hij ging met zijnen oom GRIMBAARD fierlijk de voornaamste straat op, en met zulk een moedig gelaat, alsof hij des Konings zoon ware, en of hij niemand voor de waarde van eene boon hadde misdaan.

Hij ging voor den Koning, onder de Heeren van het paleis staan, en hield zich moediger, dan hij eigenlijk was.

Hij sprak: „Grootmoedig Koning, Genadig Heer! Ik bid dat gij mij in regten hooren zult. Geen Heer had ooit een getrouwer dienaar, dan ik voor u, mijn Vorst, ben.

H 4

„Hoe

He sprak: eddele koning, gnädige here!
 Dorg juwe eddelheid, unde dorg juwe ere
 Ik bidde, dat ji mi horen to regt.
 It en hadde ny here so truwen knecht,
 Also ik juwer forstliken gnaden bin.
 Wowol dat der fele hyr sin,
 De mi juwe frundshop menen to beroven
 Mid loggen, wan ji ön des wolden loven:
 Men juwe råd is fröd erst unde läst;
 Ji loven nigt draden, dat is dat bäst,
 Wat ju desse falschen alle förläsen
 Mit legen und dregen in minem avwäsen.
 Se haten, dat ik juwe bäste mene,
 Unde ju alletyd truweliken dene,
 De koning sprak: swiget, latet av!
 Juwe smeken helpet ju nigt ein kav!
 Juwe undäd werd ju nu forgolden,
 Wo ji den freden hävven gehölden,
 Dën ik geböd, unde ji hävven gefworen!
 Hyr stait de Hane, de hävt forloren
 Syn slägte — o falsche untruwe döv!
 Dat ji fele säggen, ji hävven mi lëv,
 Dat hävve ji in deme laster myn,
 Unde is an minen lüden wol fhyn.
 De arm man Hinze forlös sine fund,
 Unde Brunen is nog fyn hoved forwund,
 Ik wil ju nigt fele mër fhelden,
 Men jywe hals shal des entgelden.
 Hyr sint fele klagers unde fhynbär däd,
 Dit alle wil ju wäsen kwäd.
 Gnädige here, sprak Reinke, wat shadet mi datte,
 Este Brunen nog blodig is sine platte?

Wo-

„Hoe velen er hier ook mogen zijn, die mij van uwe genegenheid door leugens willen berooven, als gij hen gelooven wildet, ik weet het, dat uwe besluiten ten allen tijde wijs en bedaard zijn. Gij gelooft niet zoo spoedig, wat zij in mijne afwezigheid met liegen en bedriegen aanbragten; zij zijn mij nijdig, om dat ik uw welzijn zoek, en u ten allen tijde getrouwelijk heb gediend.”

De Koning hernam: „Zwijg! uw gevele zal u niets baten. Uwe misdaden zullen nu gestraft worden: nu gij den vrede niet hebt gehouden, dien ik heb geboden en gij bezworen hebt. Hier staat nog HENNING, die door u van zijn gezin beroofd is. O! valsche ongetrouwe schalk, dat gij nog zeggen durft, dat gij mij lief hebt! Men kan het zien in uwe bedrijven jegens mij en mijne dienaars. De arme HINZE verloor zijne gezondheid en BRUIN zit nog met een bebloed hoofd. Ik zal nu niet meer ophalen. Gij zult het met uwen hals ontgelden. — Hier zijn vele klagers over bewezene daden en dit zal u zwaar vallen.”

„Genadig Heer!” zeide REINTJE. „Hoe zoude dit aan mij ten nadeele verstreken? Heeft BRUIN

Worumme was he so formäten,
 Unde wolde Rustefilen syn honnig äten?
 Un dat öm de bûr laster andéden —
 Brûn is jo so stark fan leden!
 Is he geslagen este forsproken,
 Were he gûd — he hädde't gewroken,
 Êr he kwam in dat water.
 Egter ök mede Hinze de kater,
 Dën ik härbärgede, unde wol entfing,
 Unde he do üt umme stälen ging
 To des papen hûs sunder minen råd,
 Unde öme de pape dede kwäd,
 Seker, s'holde ik des entgelden,
 Unde ik darumme liden s'helden,
 Dat were to na juwer forstliken krôn!
 Dog wat ji wilt, dat moge ji dön,
 Unde also gebeden over mi,
 Wo gûd unde klär mine fake ök fy!
 Ji mogen mi fromen, ji mogen mi s'haden,
 Ja wil ji mi seden este braden,
 Hangen, koppen, este blenden,
 Jo bin ik in juwer gnaden händen.
 Wi sint jo alle in jüwem bedwang;
 Stark fy ji, unde ik bin krank;
 Mine hulpe is klein, de juwe is gröt;
 Forwâr, al sloge ji mi ök dôd,
 Dat were ju eine kranke wrake!
 Dog wil ik al in desser fake
 Regtfärdig unde uprigtig syn.

Do sprak de rambok, de hêt Belynn:
 It is regt tyd, wille wi nu klagen!
 Dâr kwam Isgrim mid alle sinen magen,

Hin-

een bebloed hoofd, waarom is hij zoo vermetel geweest, op den honig van RUSTEVEEL af te gaan, en hebben de boeren hem geslagen, waarom heeft hij zich niet verweerd; hij was groot en sterk; had hij zich geen kwaad bewust geweest, hij zou zich over die slagen gewroken hebben, voor dat hij te water ging. Zoo is het ook met HINZE, die ik wel ontving en wilde herbergen; waarom moest hij uit stelen gaan? Waarom ging hij tegen mijnen raad in de schuur van den Priester en is hem aldaar kwaad wedervaren? moet ik dat ontgelden; moet ik hierom lijden, dit ware uwer Vorstelijke kroon te na.

Doch gij moogt doen wat gij wilt, en kunt over mij gebieden, hoe goed en zuiver mijne zaak ook zij.

Gij moogt mij begunstigen of benadeelen; — gij kunt mij doen koken of braden, hangen of onthoofden, of mijne oogen doen uitsteken, want ik bevind mij in uwe handen. Wij zijn alle in uw bedwang. Gij zijt sterk en ik zwak; mijne hulp is gering en de uwe groot; doch al wildet gij mij doodslaan, dit was voor u eene nietige wraak. Ik wil echter in dezen regtvaardig en opregt zijn.”

BELLIJN (de ram) zeide: indien wij ooit zullen klagen, dan is het nu regt de tijd. Vervolgens kwam ISEGRIM met zijn geslacht en HINZE en
BRUIN

BRUIN

Hinze de kater, un Brûn de bare,
 Unde der dêre eine grote fhare,
 Lampe de hase, un de ässel Boldewyn,
 Wakkerlôs de kleine, ôk de grote hund Ryn,
 Metke de zege, un Härmen de bok,
 Äkeren, Wefelken, Hermelken weren dâr ôk.
 De Osfe, dat Pêrd — de weren ôk dâr,
 Fele wilder dêre eine grote fhâr;
 Dat Herte, dat Re, und Bokerd de bever,
 Kaninen, Mârter unde ôk de wilde Äver;
 Bartold, der adebâr, unde Markward de hægger,
 O'k Lütke, de krôn, was dâr alderdegger,
 Tibbeke, de ânte, unde A'lheid, de gôs —
 Desse klageden alle over den fos.
 Henning de hane, unde al sine kinder
 Klageden gans sêr ören hinder.
 Nog weren dâr der fogle mêr,
 Unde andere der dêre ein grôt hêr,
 De ik nu nigt al kan nomen.
 Desse alle wolden den fos fordomen,
 Unde dagten darup mid fharpn sinnen,
 Wo fe öm fyn levend mogten avwinnen.
 Se gingen fôr den koning al:
 Dâr hôrde men klage ane tal.
 Alfus wârd dâr ein grôt pärlement:
 De dêre, de dâr stunden ummentrent,
 Wolden Reinken fyn lyv avwinnen.
 Se spröken öm an mid allen sinnen,
 Mid felen klagen, de men dâr hôrde;
 Ja isliken gav he fhone antwôrde.
 Ne word gehored up einen dag
 Mere klage, alfe dâr gefhag

BRUIN en vervolgens een groot getal dieren, als LAMPE (de haas), BOLDEWIJN (de ezel), RIJN en WACKERLOOS (de groote en de kleine hond), ook HARMEN en METJE (de bok en de geit), en in hun gevolg de *eekhoorns*, *weseltjes* en *hermelijnen*. De *os* en het *paard* waren er ook, en boven dien een schaar van wilde dieren, het *hert* en de *ree*, BOKKERT (de bever), het *exerzwijn*, de *konijnen* en de *marters*.

Onder de vogelen telde men BARTHOLD (de ooijselaar), MARKWARD (de reiger), LUTKE (de kraan), verder TIBBEKE, de eend, en ALHEID, de gans; ook deze klaagden alle over den Vos. HENNING (de haan), en zijne kinderen klaagden op nieuw hun leed; de klagten der overige dieren en vogelen kan ik onmogelijk vermelden. Zij wilden allen den Vos helpen veroordeelen, en elk spitste zijne zinnen, om hem het leven te doen verliezen. Zij gingen voor den Koning en bragten nu de klagten in, welke ontelbaar waren.

Het gaf alzoo een groote vergadering. De aanwezigen wilden REINTJE te lijf en spraken hem aan met drift en felle klagten. Hij gaf aan elk schoone woorden.

Nimmer waren er op eenen dag meer klagten van de dieren en vogelen gehoord, dan er toen aldaar vernomen werden, en tevens nooit zoo vele blijken van scherpen raad bij verschil van gevoe-

Fan fogelen unde fan wilden dèren ,
 Fan nouwen rade unde mannigen *viseren* ,
 Dat men dâr hørde unde fornam .
 Men do Reinke to antwôrde kwam ,
 Ward nê fhônre entfhuldinge gehôrd ,
 Alse Reinke dârfulvest bragte fôrd .
 He entfhuldigede sik in al den dingen ,
 De men over òm mogte bringen ,
 Dat al den heren dat wonder dede ,
 Dat Reinke wufte fo fhone rede ,
 Unde fik al der fake wolde entlâggen ,
 De men dâr over òm konde fâggen .
 Int lâfte , dat ik korte desse wôrd ,
 Kwemen etlike tûge dâr fôrd ,
 Dat weren uprigtige waraftige mans ;
 De tûgeden over Reinken hêl un gans ,
 Shuldig to wâfen in der misfedâd .
 Do ging de koning in den råd .
 Se floten eindrâgtigen unde eines modes :
 Reinke de fos is fhuldig des dodes !
 Men fhal òm binden unde fangen ,
 Dârto by fineme halfe uphangen .
 Sine kloke wôrde hulpen nigt fele ,
 Do ging it Reinken út deme fpele .
 Do kôning dat ordel fûlven avfprak ,
 Darumme Reinke gans fere forfhrak ,
 Unde word to der fûlven ftunden
 Gefangen unde harde gebunden .
 Do Reinke alfus was gefangen ,

Un-

voelens; maar toen REINTJE aan het woord kwam, hoorde men ook eene verdediging of verontschuldiging zonder wedergade.

Hij wist zich zoodanig vrij te pleiten van alle punten van beschuldiging, hoe veel er ook tegen hem waren ingebracht, dat alle de Heeren zich over die schoone redevoering moesten verwonderen.

Eindelijk traden er eenige getuigen op; opregte en geloofwaardige mannen, en deze getuigden gaaf en voldoende, dat REINTJE schuldig was aan de misdaden.

De Koning ging in den Raad, en eerlang werd met eenparigheid van stemmen, het vonnis gegeven. — „REINTJE DE VOS is des doods schuldig. Men zal hem vatten en binden, en daarna aan de keel ophangen.”

Zijne schrandere woorden hielpen alzoow weinig. Het ging hem buiten de gissing. De Koning sprak zelf het vonnis uit. REINTJE was zeer ontsteld en ter zelfder tijd werd hij gevangen genomen en sterk geboeid.

Begin der uitvoering van het vonnis, en de biecht van REINTJE op de ladder van de galg.

Zoodra de vrienden van REINTJE, die ten
Ho-

Unde dat ordel was, men f holde òm hangen,
 Unde Reinken frunde dit hadden fornomen,
 De òk to hove weren gekomen,
 Also Marten de ape, de òk was to regte,
 Un Grimbârd mid felen, de in Reinken slâgte
 Hörden, unde òm tôkwemen fan blode,
 De dit ordel hörden gans node,
 Unde worden hyrumme fêr bedroved,
 Mèr wan jennig regte lovet:
 Went Reinke was ein banrehere,
 Unde ward gewifed fan aller ere,
 Darto in einen fhândigen dôd.
 Se en miogten nigt desse nôd
 Fordragen, men se nemen orlov
 Fan deme koninge, un rumeden den hov--
 De koning betragte desse ding,
 Dat mannig knape fan òm ging,
 Dêr fele was út Reinken slâgte.
 It were gûd, dat ik bedâgte,
 Sprak he to einem út fineme råd,
 Al were òk Reinke nog so kwâd,
 In finem geslâgte is dog mannig man,
 Dên de hov övel entbâren kan.
 Hêgrim, Hinze, unde Brûn de bare,
 Desse nemen Reinkens meist ware;
 Dit weren, de òm bunden unde fengen:
 Desse dagten, òm òk to hängen.
 De koning hadde ön befolen dat.
 Dit deden se gêrne, wente se weren òm hât.
 Do se do fus mid òm kwemen,
 Dâr se tohand den galgen fornemen,
 Do sprak Hinze to deme Wulve:

Hêr

Hove waren verschenen, met name MAARTEN, GRIMBAARD en andere bloedverwanten, vernamen dat hij gevangen en tot den dood met den strop veroordeeld was, waren zij hier over zeer bedroefd, en meer als men denken zou.

REINAART was een *bannerheer*, en nu zoude hij door dezen schandelijken dood van alle eere en aanzien beroofd worden. Zij konden deze ellende niet aanschouwen, namen afscheid van den Koning en verlieten het Hof.

De Koning dacht na over deze zaken, en ziende hoe menig Ridder hem verliet, die aan REINTJE verwant was, zeide hij tot eenen zijner Raadslieden: „Ik moet het wel overwegen, dat hoe boos REINAART ook zijn moge, er in zijne familie velen zijn, welken het Hof noode ontberen kan.”

IZEGRIM, BRUIN en HINZE, die de ergste vijanden waren van REINTJE, waren het ook, die hem vatten en bonden. Zij zouden hem ook hangen, zoo als de Koning het hun bevolen had. Zij deden dit gaarne, om dat ze hem haatten.

Toen zij met hem voortgingen en de galg van verre zagen, zeide HINZE aan IZEGRIM: „Gedenk nu aan het kwaad, hetwelk REINTJE u voorheen berokkend heeft; hoe hij mede ging, toen

Hêr Ifegrim , gedenket nu an dat sulve ,
 Wo Reinke , desse kwade dêv ,
 Dat to wârke bragte , unde ôk drêv ,
 Unde he ôk sulven mede útging ,
 Dat men juwe beden broder uphing ;
 Des Reinke do fro was in al sineme gelate :
 Betaled öm nu mid der sulven mate .
 O'k , Brûn ! gedenket , wo he ju forrêd
 To Rusteflen hûs , dat mannig wêt ,
 Dâr ju slogen bede manne un wyv ,
 Dat ju blodig was bede höved un lyv .
 Sêt to , wente Reinkens liste sint grôt ,
 Entkweme he wäg üt desser nôd ,
 Sus wroke wi uns nummermere .
 Darumme latet uns hasten fere .
 He hävt it an uns grôt forwragt ,
 Dâr mote wi nu syn up fordagt .
 Do sprak Ifegrim also förd :
 Wo helpen dog also fele wôrd ?
 Hadde wi einen rêp este line ,
 Draden woldo wi öme korten de pine .
 Se spröken Reinken al entjegen .
 Alse he fus lange hadde gefwegen ,
 So begunde Reinke ôk to spräken ,
 He sprak : nu ji ju dog willen wräken ,
 Mi wundert , ji nigt na deme ende slät .
 Hinze wêt wol guden räd
 To einer linen stark unde gôd ,
 Dâr he to des papen hûs inne stôd ,
 Dâr he nog wäg kwam ane alle ere .
 O'k , Ifegrim un Brûn , ji hasten fere ,
 Dat ji juwen öm tom dode bringen :

men uwe beide broeders ophing, en hoe verblijd hij daarover was. Betaal hem nu met gelijke munt. BRUIN! bedenk nu, hoe hij u verried op de werf van RUSTEVEEL, zoo als velen bekend is, en waar gij zoo vele slagen van mannen en vrouwen beliept, dat hoofd en lijf overal bloeden. Pas op; REIN is listig en stout; ontkwam hij uit dezen nood, dan zouden wij ons nooit op hem kunnen wreken; dat wij ons dan haasten! Hij heeft het aan ons dubbeld verdiend, en dit moeten wij nu voor oogen houden."

IZEGRIM zeide: „Waartoe helpen deze woorden? hadden wij nu maar eene lijn of touw, dan zouden wij hem wel spoedig uit het lijden helpen."

Zoo spraken zij over REINTJE en nu begon deze ook mede te praten, nadat hij lang gezwe- gen had. Hij zeide: „Het verwondert mij, dat gij, nu gij u wreken wilt, de zaak niet spoediger ten einde brengt. — HINZE zal wel goede raad weten, om aan eene sterke lijn te komen. Hij heeft er een leeren kennen aan het huis van den Priester. IZEGRIM en BRUIN! gij beijvert u zeer, om uwen oom ter dood te brengen. Gij meent zeker, dat het u wel gelukken zal."

Ji menen, ju fhal dänne wol gelingen!
 De koning unde al fine heren,
 De där do mid to hove weren,
 O'k de koninginne des geliken,
 Se folgeden alle na, arm un riken;
 Fan Reinken wolden se fên den ende.
 Megrin befól allen, de he kende,
 Sinen magen unde sinen frunden,
 Dat se jo faste by òm stunden,
 Un dat se Reinkens nemen wâr,
 Dat he nigt wäkweme út der fâr.
 Sunderliken befól he sineme wive,
 He sprak: sê to by dineme live,
 Help hólde faste dessen fos!
 Ik sägge't, forware, kweme he nu lós,
 He worde arger in korter tyd,
 Unde fholde uns fhänden mid allem flyt.
 Süs sprak he òk Brunen an:
 Gedenket, wat fhande he ju hävt gedân;
 Dit wil wi òm nu al betalen;
 Hinze zal de line ophalen;
 He is behänder unde ligter dan wi.
 Hólde unde stât mi alle by!
 Ik wil de ledder to regte flyen,
 Nu betale wi òm sine tûfheryen.
 Brûn sprak: fättet de ledder wisfe an,
 Ik wil òm holden alse ein man.
 Reinke sprak: juwe forge is grôt,
 Dat ji juwen òm bringen in den död,
 Dên ji billiglik fholden befhärmen,
 Unde ji ju finer sêr entfärmen,
 Dat he so nigt en kweme in fhade.

Dor-

De Koning, de Koningin en alle Heeren die ten Hove waren, groot en klein, rijk en arm, liepen uit, om het einde van REINTJE te zien. IZEGRIM beval aan allen, die hij kende, en aan zijne vrienden en verwanten, dat zij hem zouden bijstaan en op REINTJE letten, ten einde deze niet aan het gevaar ontsnapte; een afzonderlijk bevel gaf hij aan zijne vrouw. „Zie toe, zeide hij, ik bezweer het bij uw lijf, help toch den vos vasthouden. Ik zeg het; kwam hij nu los, hij zou het in een korten tijd nog erger maken. Hij zou er zich op toeleggen, om ons schade en schande aan te doen.” Aan BRUIN zeide hij: „Bedenk nu, hoe hij u beleedigd heeft; dit zullen wij hem nu alles betaald zetten. HINZE zal het touw ophalen; die is behendiger en ligter dan wij; houdt vast en helpt mij. Ik zal de ladder te regte zetten. Zoo vergelden wij hem alle zijne schelmsstukken.” BRUIN zeide: „Zet de leer wat digter aan; ik zal hem vasthouden met alle kracht.”

REINAART zeide: „Gij beijvert u hoogelijk, om uwen oom ter dood te brengen; dien gij behoort te beschermen, en voor wien gij zorgen moest, dat hij niet in rampen kwam. Durfde ik, ik zou wel om genade smeeken. — IZEGRIM

Dorste ik, ik bāde halv gnade.
 Ifegrim hatet mi boven al,
 He büt, dat syn wyv mi hölden fhal.
 Wolde se denken an ölde dād,
 Nummermere dede se mi kwād.
 Dog it mot nu over mi gān;
 Ik wolde, dat it were gedān!
 Myn fader starv ök in forgen gröt,
 Men do he nam finen död,
 Do was it kort mid öm gedān;
 O'k folgede öm nigt so mannig man.
 Shande mote ju wedderfaren,
 Wo ji Reinken länger sparen!
 Brün sprak: höre ji, dat he floket uns al?
 Syn tüfhend nu ende nemeñ fhal!
 Reinke was in angeste gröt,
 He dagte: mogte ik in desser nöd
 Unde regt nu in desser stund
 Finden einen nyen fund,
 Dat mi de koning dat levend geve,
 Unde by dessen drēn de fhande bleve!
 So sprak Reinke to fik fulven fan binnen:
 Hyr mót ik up denken mid allen sinnen,
 Allent, wes ik nu bruken kan,
 Wentē de nöd de gait mi an!
 Al is de koning gram up mi,
 Unde mannig ander, de öm is by:
 Wattan? dat hävve ik al fordēnd.
 It mogte nog wērden ummegewend.
 De koning is stark; syn råd is fröd:
 Nogtan en do ik öm nummer göd!
 Kweme lik to wörden, dat hope ik nag,
 Ik

haat mij het felste. Hij beveelt, dat zijne vrouw mij vast zal houden; dacht zij, om het verlede-
ne, dan zou ze mij geen kwaad doen.

Maar deze ramp is nu over mij beschoren. Ik wenschte wel dat het al gedaan was; — mijn vader stierf ook in groote ellende, maar toen het op het laatste ging, liep het spoedig af, en ook was er zulk een schare van toekijkers niet. Schande zal u wedervaren, indien gij mij nog langer martelt.”

BRUIN zeide: „Hooft gij het wel, hoe hij ons vervloekt; het is nu met zijne schelmerijen haast gedaan.”

REINTJE bevond zich in eenen deerlijken angst. Hij dacht: „Mogt ik in dezen nood een nieuwe list bedenken, waardoor de Koning mij het leven schonk en dat de schande dan aan deze drie vijanden verbleef. Hier wil ik mijne zinnen op slijpen, en alles doen, wat mogelijk is; de nood gaat hoog. Al zijn de Koning en vele zijner Raden op mij toornig, ik heb het wel verdiend, maar de kans zou nog kunnen keeren. De Koning is sterk; zijne Raden zijn wijs. — Ik heb beiden geen goed gedaan; ik moet hopen. Mogt ik maar aan het spreken komen, dan werd ik heden niet gehangen.”

Ik worde nigt gehangen up dessen dag.
 So was Reinke in angefte grôt,
 He sprak: ik sê fôr mi den dôd,
 Dême ik nu nigt mag entgân.
 Hyrumme ji alle, de nu hyr stân,
 Ju bidde ik ene kleine bede,
 Êr ik fan der werlde s'hede,
 Dat ji willen bidden den koning nu,
 Dat ik moge sprâken fôr ju
 Mine bigt mid alleme flyt,
 Dat mi de koning wille gunnen de tyd,
 Up dat ik de wârheid moge formelden,
 Unde dat miner undâd nigt dorve entgelden
 Ein ander unshuldig, we he ôk fy,
 Unde nigt betêgen wêrde umme mi,
 Up dat God, de alle dinge regt wil lonen,
 Miner selen des to bät wille s'honen,
 De mêste deil, de dit hörden,
 Worden bewogen von den wörden,
 Se sprôken: it is twâr eine kleine bede,
 Unde bâden den koning, dat he dat dede.
 Des gav de koning orlov darto.
 Reinke ward wedder en weinig frô,
 He dagte, ik mogte nog bäter fallen,
 Un sprak alsus fôr ön allen:
 Nu help mi *spiritus domini*,
 Wente ik en sê hyr nemand by,
 Dême ik nigt hâvve entjegen gedân.
 Forder do ik nog was ein klein kumpân,
 Unde ik nigt mêt en sôg de bruften,
 Do ging ik faken na minen lusten
 Mang de jungen lammer un zegen,

Wan

Hij zeide verder tot de menigte. „Ik heb de dood voor oogen; hij is niet te ontgaan; het is hierom, dat ik aan u allen, die hier staan, eene kleine bede rigt, voor dat ik van de wereld scheid.

Smeekt den Koning, dat hij mij toesta en den tijd gunne, om mijne opregte biecht uit te spreken, opdat ik de waarheid moge vermelden, en er geen onschuldige over mijne misdaden werde bericht of gestraft, en ook opdat ik hierdoor vergiffenis verwerf voor mijne zonden.”

De meesten, die dit hoorden, werden bewogen en zeiden: „Dit is een geringe bede.” Zij smeekten den Koning, dat hij het zoude toestaan; en deze schonk het verlot.

REINTJE schiep moed en dacht: het zal wel goed uitvallen; en sprak vervolgens na een schietgebed gedaan te hebben: „Ik zie hier niemand, of ik heb mij jegens hem misgrepen.”

Toen ik pas gespeend en nog jong was, ging ik dikwijls spelen onder de lammeren en bokjes, wanneer zij van den weg waren afgedwaald. Ik hoorde zoo gaarn hun geblaat; toen ik een hun-

Wan se gingen buten den wägen.
 Ore bläten unde stemmen hörde ik geren;
 Do begunde ik êrsten lekkerye to leren;
 Wente ik forbêt 'er ein to dôd,
 Dâr lârnde ik êrsten leppen dat blôd.
 Dârna verbêt ik junger zegen fêr;
 Ik taste to, unde dede dat nog mêr.
 Sus wârd ik dryfter unde kon're,
 Ik spârde wedder fogel este hon're,
 O'k ânte unde göse, wôr ik se fand;
 Ik hâvve der fele geraked int sand,
 De ik al fan deme levende brogte,
 Wan ik se nigt al âten mogte.

Dârna kwam ik by Ifegrime
 In eineme winter by deme Rine;
 He schulede under eineme bôm,
 Unde räkende sik, dat he were myn ôm.
 Do ik ôm hörde sus de mageshop fortâllen,
 Alfus worde wi aldâr gefellen,
 Dat mi nu wol mid regte mag ruwen:
 Wente wi loveden dâr mid truwen.
 Gude selfhop de eine dem andern,
 Unde begunden tosamende also to wandern.
 He stôl dat grote unde ik dat klene;
 Dat wi kregen, dat was gemene,
 Dog nigt so mene, so it fholde,
 Wente he deledede it, so he wolde.
 Nummer krêg ik regte myn dêl halv;
 Wente so wan Ifegrim hadde ein kalv,
 Eene zegen, enen wedder, este ram,
 So grimmede he, unde makede sik gram,
 Uppe dat he mi so fan sik drêv,

Un-

ner gebeten had, begon ik het bloed te likken en vond er smaak in. Daarna verbeet ik vier jonge geiten; ik taste toe en deed nog meer. Zoo werd ik al driester en stouter; ik spaarde geen hoenders, ganzen of eenden, waar ik ze vond, en ik heb er vele in het zand gestopt, die ik gevangen en gedood had, en allen niet eten konde.

Vervolgens kwam ik in eenen winter bij IZEGRIM die aan den Rijn onder eenen boom lag. Hij rekende mij voor, dat hij mijn oom was, en toen ik alzo hoorde, dat hij van mijne maagschap zoude zijn, besloot ik bij hem te blijven, en hierover mag ik mij nu wel hoogelijk beklagen.

Wij beloofden elkander getrouw te zijn, en begonnen alzo te zamen op avontuur te gaan. Hij stal in het groot en ik in het klein. Den buit zouden wij deelen, doch dat ging slecht. Hij verdeelde denzelven, zoo als hij het verkoos; nooit ontving ik de geregte helft. Wanneer hij een kalf of een geit, een weêr of een ram bekwam, dan maakte hij zich toornig, opdat ik van hem weck en hij mijn deel behield.

En

Unde òm myn dèl allene blèv.
 Nog was dit dat minste al:
 Men alfe wi hadden folk gefal,
 Dat wi einen osfen efte eine ko
 Gefangen, ja dänne kwemen darto
 Syn wyv unde mid ör seven kinder:
 Dänne mogte ik klagen minen hinder.
 Ik krèg dänne nouwe den minsten rebben,
 Nogtan èr ik dèn mogte hävven,
 Hadden se dat flèfh al avgegnagen.
 Darmid moste ik mi fordragn.
 Dog, God danke's, ik hadde's nèn nòd,
 Wente ik hävve nog den fhat fo gròt
 Bede an sulver unde an golde,
 Dat dèn ein wagen nigt drägen fholde
 To sevenwärv, unde fo wägforen!
 De koning begunde hyrna to horen,
 Alfe he den fhat hörde nomen,
 Unde sprak: fan wanne is de ju gekomen?
 Sägget it nu, ik mene den fhat. —
 Reinke sprak: wat hülpe mi dat,
 Dat ik ju des nigt en säde?
 Wente ik en neme des nu jo nigt mede.
 Ik wil ju fäggen, nu ji it mi hêt:
 Men dorg lèv, nog dorg lèd
 Shal dat nu länger bliven forholen,
 Wente de fhat was gestolen.
 It was bestèld, men fholde ju mörden;
 Hadde de fhat nigt gestolen worden.
 Gnädige here, märket ju dat!
 Dit makede de formaledyede fhat!
 Dat de fhat fus gestolen wärd,

Des

En dit was nog het minste; gebeurde het ons, dat wij eene os of eene koe bemagtigden, dan kwam zijn wijf met hare zeven kinderen daar op af; en al bragt ik mijne klagten in, dan kreeg ik naauwelijks de kleinste ribbe en deze niet voor dat het vleesch er was afgeknaagd. Hiermede moest ik mij dan vergenoegen, maar geen nood— ik leed geen honger; ik had nog eenen *schat* van zilver en goud, zoo groot dat ze met zeven wagens niet was te vervoeren.

De Koning zette zijne ooren op, toen hij van *den schat* hoorde spreken.

Hij zeide: „Van waar hebt gij dezelve bekomen? Zeg het, ik meen *den schat*.”

REINTJE antwoorde: „Wat zou het mij baten, indien ik u zulks niet wilde mededeelen. Ik kan ze toch niet medenemen. Ik zal het u zeggen, nu gij het mij beveelt. Om lief of leed zal het nu niet langer verborgen blijven; de *schat* was gestolen, daar was een aanslag gesmeed om u te vermoorden, anders ware de *schat* niet gestolen geworden. Genadige Heer! let hier wel op, dit is het geheim van de vermaledijden *schat*, en dat de *schat* gestolen werd, dat heeft mijn vader het leven gekost, tot zijne eeuwige schade, maar het was voor u een groot geluk.

Zoo-

Des dede myn fader eine kwade fârd
 Fan desser werlde to ewigen s'haden:
 Dog was it nut to juwen gnaden.
 Alse de koninginne fan Reinken hörde,
 Dat he sprak fan desseme môrde,
 De andrâgende was öreme heren,
 Se begunde sik sêr to forfêren.
 Se sprak: ik formane ju, Reinard,
 Up de langen hennefârd,
 De juwe sele nu faren s'hal,
 Dit ji de wârheid fâggen al,
 Wo it is umme dessen môrd
 De koning sprak do also fôrd:
 Men s'hal beden enen isliken to s'wigen,
 Unde laten Reinken nedderstigen,
 Desse fake gait mi sulvest an,
 Dat ik dé bät moge forstân.

Do krêg Reinke einen bättern môd
 Up der ledderen, dâr he stôd;
 Se mosten öm do also wedder
 Avstigen laten fan der ledder.

De koning nam öm by sik allene,
 O'k de koninginne, unde frageden öme,
 Wo desse fake wêre getagt?
 Ja, do wolde Reinke legen mid magt!
 He dagte: mogte ik nu wedder winnen
 Des koninges hulde unde der koninginne,
 Unde mogte dat dârto forwârven,
 Dat ik desse alle mogte fordârven,

De

Zoodra de Koningin vernam, dat REINTJE sprak van eenen *moord*, die haren gemaal aanging, werd zij zeer ontfteld en zeide: „Ik vermaan u REINTJE bij de groote reis, welke voor uwe ziel aanstaande is, dat gij ons de waarheid zult zeggen, en wat er van dezen moord zij.”

De Koning gaf bevel, dat elk zwijgen zou; en vervolgens zeide hij: „REINTJE moet van den ladder worden gelaten, opdat ik hem beter zal kunnen verstaan. Deze zaak gaat mij zelven aan.”

REINTJE werd met een nieuwen moed bezield, toen hij nog op den ladder stond; zij moesten hem alzoo van denzelfden doen afstijgen.

*Verdere gesprekken van REINTJE over den
schat.*

De Koning liet REINTJE vervolgens bij zich komen, en vroeg hem in bijzijn van de Koningin, hoe deze zaken zich hadden toegedragen. Nu moest hij wel liegen met alle krachten. Hij sprak bij zich zelven: mogt ik er nu in slagen, om de genegenheid van den Koning en de Koningin op nieuw te verwerven, ten einde daarna allen, die mij naar het leven staan, ten verderve te bren-

bren-

De sus stân na mineme dôd,
 Unde ik so kweme út desser nôd,
 Dat mogte ik râken for grote bate;
 Men ik mot fêr legen utermate!

De koninginne sprak wedder an:
 Reinke, latet uns regt forstân
 Fan desser fake de wârheid fast,
 Up dat juwe fele bleve unbelast!

Reinke sprak: syt des berigt:
 Ik mot nu stârven, dat is anders nigt;
 Sholde ik dânnen mine fele also beladen,
 Darmid se kweme in ewigen s'haden,
 Unde se des ewig s'holde entgelden?
 Bâter is 't, dat ik de nu mot melden,
 Wowol se sin mine levesten magen,
 De ik fulnode s'holde besâgen.

Ik frugte der hellen pine, de dâr is grôt:
 Darumme ik it jummer sâggen môt.

Deme koninge word dat hârte swâr,
 He sprak: Reinke, sâgstu ôk wâr?

Reinke sprak: o eddele here!
 It is wâr, al bin ik sundig fere,
 Wat s'holde mi dat to bate komen,
 Dat ik mi fulven wolde fordomen?

Ji sên jo wol, wo it mid mi is:
 Stârven mot ik nu, dat is wis.

Sholde ik nu nigt sprâken de warheid,
 Dâr mi de dôd fôr ogen stait?

Mi mag nigt helpen bede efte gôd!

Sûs bevede Reinke, dâr he stôd,

In einem gefinseden s'hyn fan frugten.

Fôrd sprak de koninginne mid tugten:

Rein-

brengeu en mij hierdoor uit den nood te helpen, welk een geluk zou dit voor mij zijn? maar ik moet liegen, dat het rookt."

De Koningin zeide: „REINAART! geef ons nu een waar verhaal van deze zaak, tot een regt verstand van dezelve en opdat uwe ziel onbezwaard blijve."

Hij antwoordde: „Zijt des verzekerd. Ik moet nu sterven; het kan niet veranderen, en zou ik dan mijne ziel zoodanig bezwaren, dat ik er in de eeuwigheid om zoude lijden? Beter is het, dat ik alles mededeelde, hoezeer het ook mijne naast-bloedvrienden moge gelden, die ik noode bezwaren zoude. Ik vrees de zware pijnen in de hel, en nu moet ik de waarheid zeggen."

De Koning werd bewogen in zijn hart, en zeide: „REINTJE spreekt gij wel de waarheid?" De Vos hernam: „Edel Heer! Hoe zondig en schuldig ik ook ben, wat zou het mij baten, indien ik mij zelf hielp verdoemen? Gij ziet hoe het met mij staat; sterven moet ik, dit is zeker; zou ik dan de waarheid niet spreken, daar mij de dood voor oogen staat? Gebeden of wereldsch goed kunnen mij niet meer helpen." Dit zeide hij bevende van angst, met eene geveinsde vertooning van vreeze.

De Koningin hervatte dadelijk: „REINTJE'S
K toe-

Reinkens nód entfärmet mi fere,
 Hyrumme bidde ik ju, myn here,
 Dót Reinken etlike gnade,
 Up dat náblive gróter fhade,
 Latet öme nu in desser ftund
 Uns witlik dón den regten grund,
 Unde dat ein islik fwige stíl,
 Up dat he nu spráke, wat he wil.

De koning bód fwigend also fórd.
 Reinke sprak: nu horet mine wórd!
 Is dat mineme heren dem koning lèv,
 Ik wil ju läsen funder brêv,
 Unde de forräderye openbaren,
 Dár ik nemande denke an to sparen.

Nu mag men horen einen nyen fund!
 Reinkens lösheid hadde nenen grund,
 Wo he finem egen fader mede
 Kwád unde unere overfäde,
 O'k dem greving, finem levesten frund,
 De öm dog in allen nöden byftund.
 Dit dede he al in der andagt,
 Dat men finen wórden des to bät geve magt,
 Dat he also mid finer sprake
 Sine fyende brogte in de fulven fake,
 De sus na fineme live ftunden.

He sprak: myn here fader hadde gefunden
 Des mägtigen koninges Emerikes fhat
 In eineme forholendliken pad.
 Unde do he hadde sus groten gúd,
 Wárd he so stolt unde hoge fan múd,
 Unde hêld alle deren in unwêrdigheid
 Mid finer gekliken hógfardigheid,

De

toestand treft mij. Ik bid u, Heer Koning! bewijs aan hem eenige gunst, opdat het groote verlies werde voorgekomen. Laat hem ons den waren stand der zaken doen kennen, en geef last dat een ieder stilzwijge, opdat hij voortbrengge, wat hij wil."

De Koning gebood stilte, en nu sprak REINTJE: „Hooft nu mijne woorden; is het onzen Heer welgevallig, dan zal ik alles aan u voorlezen, zonder het op schrift te hebben, en den geheelen aanslag van het verraad aan het licht brengen, zonder iemand te ontzien.

Men hoore nu de nieuwe bedenksels van den Vos! Zijne loosheid was onuitputtelijk. Hij sprak zelfs kwaad en tot oneere van zijnen vader, en bezwaarde GRIMBAARD, zijnen getrouwsten vriend, die hem in alle zijne nooden bijstond; alles in de hoop, dat men hierom aan zijne woorden te beter geloof zoude geven, en ook legde hij zich toe om zijne vijanden, die hem thans naar het leven stonden, in deze zaak te betrekken.

Hij zeide: „Mijn heer vader had op eene verholene plaats den schat gevonden van den magtigen Koning EMMERIK. Toen hij zoo rijk was geworden, werd hij trotsch en hoogmoedig. Alle dieren, met wien hij voorheen omging, verachtte hij in zijne zotte verwaandheid. Hij zond HINZE naar de woeste *Ardennes*, alwaar BRUIN door

De toforen sine gesellen waren.
 He lêt Hinzen, den kater, faren
 In Ardenen, dat wilde land,
 Dâr he Brunen, den baren, fand.
 He entböd öme dâr sine hulde,
 Unde dat he in Flanderen komen shulde,
 Efte he koning wolde wäfen.
 Do Brûn unde Hinze den brêv hadden läfen,
 He ward kone, frolik, unde unforfêrd,
 Went he des lange hadde begêrd.
 He reisêde in Flanderen altohand,
 Dâr he minen heren fader fand.
 He entfeng öme wol, unde fände tor stund
 Na Grimbârd dem wifen, unsen frund,
 Unde na Ifegrim ök also fôrd.
 Desse fêr handelden mannig wôrd;
 Hinze de kater was de fyvde.
 Dâr ligt ein dorp, dat het Yfte.
 Twifhen Yfte unde Gent.
 Hadden se fus dit pärlement
 In ener dûfteren langen nagt.
 Nigt mid God, men des düvels magt,
 Unde mid mines faders gewâlde,
 De se dwang mid sineme gelde,
 Sworen se dâr des koninges dôd.
 Ein islik deme anderen sine hulde bôd.
 Se sworen up Ifegrimes hövede forware
 Alle five, dat Brûn, den bare —
 Dên wolden se tom koninge maken,
 Unde foren öm in den stôl to Aken,
 Un fätten öme up de krone fan golde.
 Were jemand, de dit keren wolde,

dezen werd opgezocht. Hij liet hem groeten, en afvragen of hij in *Vlaanderen* komen wilde, om aldaar Koning te zijn.

Toen BRUIN en HINZE den brief gelezen hadden, verheugde zich de eerste en werd stout en onversaagd, want zoo iets had hij sedert langen tijd begeerd.

Hij reisde spoedig naar *Vlaanderen*, alwaar hij mijnen vader vond. Deze ontving hem wel, en zond dadelijk om den wijzen GRIMBAARD, onzen vriend, en ook naar IZEGRIM. Deze vier hielden vele gesprekken; HINZE was de vijfde.

Daar is een dorp dat *Iste* heet; en tusfchen *Iste* en *Gent* hielden zij de gesprekken, in eene langen duisteren nacht, niet in Gods naam, maar in dien van den duivel, en wel naar den wil van mijnen vader, die hen dwong met zijn geld. Zij zwoeren aldaar den dood aan den Koning, en zij beloofden elkander getrouw te zijn; zij legden alle vijf den eed af op het hoofd van IZEGRIM, dat zij BRUIN tot Koning zouden verheffen, hem te *Aken* op den troon van het Rijk plaatsen en aldaar doen kroonen. Ware er iemand van 's Konings vrienden of verwanten, die zich hier tegen zou willen verzetten, dien zou mijn vader helpen verjagen, en alles zoude hij door zijne schatten doen veranderen, of door omkoo-pingen, of door het fchrijven van brieven met bedreigingen.

Ik kreeg zulks te weten op de volgende wijze. Het gebeurde eens op eenen vroegen morgen dat GRIMBAARD, den wijn boven de dorst gedronken

Fan des koninges frunden efte magen,
 De fholde myn fader al forjagen,
 Mid fineme fhatte dat ummedriven,
 Mid umme to kopen, mid breve to fhriven.
 Dit krêg ik to weten alfo:
 It gefhag up enen morgen fro,
 Dat Grimbârd den wyn drank ungespârd,
 Dârfan he frolik unde drunken wârd,
 Unde fâde dat hemeliken fineme wive.
 He fprak: fû, dat dit by di blive!
 Se fwêg fo lange, forftât mi regt,
 Dat fe it mineme wive ôk hävt gefâgd.
 Se fwôr ör, dâr fe weren tofamen,
 By der dryer koninge namen,
 By örer ere unde truwe,
 Wer dorg lêv nog dorg ruwe,
 Nemande fholde fâggen fôrd.
 Men myn wyv hêld nigt öre wôrd:
 Wente dat êrste, dat fe by mi kwam,
 Sâde fe mi al, dat fe fornam.
 Se fâde ôk ein wârtêken dârby,
 Dat ik enked forftund by mi,
 Dat it wâr was alderding.
 Ik was al drovig, wôr ik ôk ging.
 Ik wârd andenken der poggen al,
 De êns to God repen mid grottem fhâl,
 Dat he ön einen koning wolde geven,
 Dat fe in dwange mogten leven,
 Wente fe weren fry in alleme land.
 God hörde fe, une fande ön tohand
 Den Adebâr, de fe nog hatet,
 Unde fe nummer in freden latet.

hebbende , met een verheuging te huis kwam , en de zaak aan zijne vrouw in het geheim mededeelde . Hij zeide : „ Houd het vooral voor u ! ” en zij zweeg zoo lang , totdat zij het aan mijne vrouw verteld had , en deze zwoer haar bij de namen der heilige drie Koningen , en bij hare eer en trouw , dat zij het aan niemand , om lief of leed , zou zeggen . Mijne vrouw hield ook haar woord , tot dat hij bij mij kwam ; toen was het eerste , dat zij aan mij verhaalde , hetgeen zij vernomen had . Zij gaf mij nog berigt van eene *daadzaak* , of kenteeken , zoodat ik wel gelooven moest , dat de zaak in alle deelen der waarheid overeenkomstig was .

Ik was droevig , waar ik ook ging . Ik dacht om de kikvorschen , die eens met groot gekwaak , bij JUPITER aanhielden om hun eenen Koning te schenken , ten einde onder den dwang te leven , hoezeer ze vrij waren in alle landen . De God verhoorde hunne bede , en schonk hun eenen ooijevaar , die hen alsnog haat , hen nooit met vrede laat , maar hun ten allen tijde ongunst be-
 K 4 wijst.

Alletyd dait he ön ungenade:
 Nu klagen se fast, nu is et to spade;
 Se sint bedwungen alderding
 Under dem Adebâr, ören koning.

Sus sprak Reinke to al den deren,
 De dår stunden, unde de dår weren:
 Sêr, fus frugtede ik fêr for uns allen,
 Dat it ök mid uns fus mogte fallen.
 Here, fus forgede ik ök for ju,
 Des ji mi weinig danken nu.
 Ik kenne Brunen fhalk unde kwád,
 Unde ful fan groter overdád.
 Darumme frugtede ik öme fêr;
 Ik dagte, worde he unse hêr,
 Dat wi dänne alle weren forlörn.
 Ik kenne den koning wolgebörn,
 Sêr mächtig, ök guderteren,
 Unde ök gnädig allen deren.
 Ik dagte fuste up desse dinge,
 It were eine kwade wesfeling,
 Dat men enen bûr, enen uneddelen frât,
 Brogte in alfodanen stât.
 Ik dagte darup mannige weken,
 Wo ik desse sake mogte tobrâken.
 Boven alle sake frodede ik dat,
 Behêlde myn fader finen fhat,
 He fholde mid fineme falschen spele
 To plasfe bringen fele unde fele,
 Un den koning bringen fan siner ere.
 Dit betragtete ik gans fere,
 Wôr de fhat wäfen mogte,
 Up dat ik öm fan dannen brogte,

Wôr

wijst. Nu klagen zij, maar het is te laat; zij zijn nu in bedwang, en staan onder den ooijschaar, hunnen Koning.”

Zoo sprak REINTJE tot alle dieren, die daar tegenwoordig waren. „Ziet, — zeide hij verder, — zoo was ik bekommerd over ons allen, dat het zoo erg zou uitvallen, en zoo was ik ook beangst over U, Heer Koning! hoezeer gij mij er weinig voor bedankt. Ik ken BRUIN als stout en boos, en vol van groote misdadige ontwerpen. Ik was derhalve zeer voor hem bevreesd, en dacht: wordt deze onze Heer, dan zijn wij alle verloren. Ik kende onzen welgeboren Koning wel als magtig, maar ook als goedertieren en jegens alle dieren genadig. Ik overwoog alle deze dingen en welk eene ongelukkige wisseling het zijn zou, dat men eenen *boer*, een onadelijken vraat, in zulk eenen stand zoude brengen. Ik dacht hierover gedurende eenige weken na, en overwoog gestadig, hoe ik deze zaak zou doen mislukken. Boven alles bevestigde ik, dat, behield mijn vader de schat, hij met zijne valsche streken velen en velen in het verderf zou brengen, en den Koning van zijn aanzien berooven. Ik lag er mij derhalve op toe, om te weten, waar de schat wezen mogt, in de hoop denzelfden dan van daar te brengen; ook werwaarts mijn vader in veld of bosch heen liep. Onverschillig of het heet of koud, droog of nat, bij dag of bij nacht ware; ik bleef te allen tijde op de loer.

Wôr de fhat wäfen mogte,
 Up dat ik öm fan dannen brogte,
 Wôr myn fader, de listige ölde,
 In deme felde efte in deme wölde
 Henne tóg, efte henne lêp,
 Was it het, kôld, nat, efte dêp,
 Was it by nagte, efte by dage,
 Jummer was ik ók in der lage.
 Ik lag up ene tyd in der érde,
 Unde wagtete alfe ein, de fêr begêrde,
 Wo ik bäst geweten kunde,
 Unde wôr dat dat ik den fhat funde,
 Dâr ik gërne fan hadde fornomen,
 Do fag ik minen fader kômen
 U't einer steinritfen, de was dêp.
 Ik lag forborgen, eft ik flêp.
 Nigt en wufte he fan mi,
 Dat ik öm was fo na by.
 He begunde fik wide umme to fên:
 Do he fornam, dat he was allên,
 Unde alfe he fus nemande fag,
 Dede he, alfe ik ju fäggen mag:
 He stopde dat hol wedder mid fande,
 Un makede dat gelyk deme anderen lande.
 Dat ik dit fag, dâr wufte he nigt fan.
 O'k fag ik, ér he fheide fan dan,
 Dat he den ftert lét overgân,
 Dâr fine fote hadden gefân.
 He forwildede ók fyn fôtspôr mid deme munde.
 Dit lerede ik dâr in der ftunde
 Fan mineme ölden falshen fader,
 De desse lifte wufte allegader.

Eens lag ik in een hol, en zag met bijzondere begeerte, of ik ook iets vernam, hetwelk tot het vinden van den schat helpen konde, wanneer ik mijnen vader uit eene diepe spleet in eene steenrots zag te voorschijn komen. Ik hield mij, of ik sliep; hij wist niets van mij, ook niet dat ik hem zoo nabij was. Hij begon met overal rond te zien; en toen hij zag, dat hij alleen stond, handelde hij zoo als ik u zeggen zal. Hij stopte een hol dicht met zand, zoodat het met den omgelegen grond gelijk stond: ook zag ik, dat hij, eer hij van daar ging, met de staart slingerde over den grond, waar zijne voetstappen stonden, en hoe hij het spoor van deze, nog met zijnen bek omwroette.

Dit alles leerde ik toen van mijnen ouden slimmen vader; en toen hij weg ging, om zijn bedrijf te vervolgen, bedacht ik: „zoude daar ook den schat kunnen zijn? Ik ging aan het werk, opende het gat met mijne voeten, en kroop er in. Ik vond daar eenen grooten rijkdom; veel fijn goud en zilver. Niemand, hoe oud hij ook zijn moge, heeft zoo veel geld bij één gezien.

Se-

Sus l p he w g na fineme gewinne.
 Ik dagte fast in mineme sinne ,
 Efte d r mogte w fen de s hat?
 Ik ging to w rke , unde opende dat gat
 Mid minen f ten , unde kr p darin.
 D r fand ik groten gewin ,
 Finen fulvers fele unde r d gold.
 Hyr en is  k nemand also  ld ,
 De des je so fele tolike sag.
 Do sp rde ik wer nagt efte dag ,
 Ik ging slepen unde dragen
 Sunder karen unde funder wagen.
 Mi halp myn wyv , frouwe Ermelyn ,
 Wi hadden arbeit unde pyn ,
  r wi den s r riken s hat
 Brogten in eine ander stad ,
 D r he b t lag to unfer lage.
 Dewile was myn fader alle dage
 By d n , de den koning sus forreden.
 Nu moge ji horen , wo se deden.
 Br n unde Ifegrim fanden  t tohand
  re breve in mannig land
 An alle , de foldie winnen wolden.
 Br n de bare s holde se uph lden ,
 Unde dat se s here to  me kwemen ,
 Unde  re foldie toforen nemen ;
 He s holde't  n geven mid milder hand.
 Myn fader l p do dorg de land
 Unde dr g  rer tw er breve.
 Wo luttik wuffte he , dat de deve
  m finen s hat hadden genomen ?
 Ja , hadde't  m  k mogen fromen ,

Sedert rustte ik niet bij dag of nacht. Ik sleepte en droeg alles van daar, zonder kar of wagen te hebben. Mijn wijf, vrouw ERMELIJNE hielp mij, en wij hadden veel arbeids en moeite, eer wij den rijken schat op zulk eene plaats hadden gebragt, waar hij beter voor ons bewaard lag.

Ondertuschen was mijn vader dagelijks bij hen, die het verraad tegen den Koning smeedden, zoo als gij nu hooren zult.

BRUIN en IZEGRIM zonden brieven naar vreemde landen, en aan allen, die eene groote foldij zouden willen verdienen. BRUIN zou ze in dienst nemen, mits zij schielijk tot hem kwamen. Hij zou de foldij vooruit betalen, en zulks met een ruime hand. Mijn vader trok met beider brieven door het land, en hoe weinig dacht hij, dat de dieven zijnen schat hadden weggenomen. Ja! al was hij ook geheel in zijn voornemen geslaagd, hij zoude destijds geen penning gevonden hebben.

Toen

Alle de werld to den stunden;
 He en hadde's nigt einen penning gefunden!
 Do myn fader al umme mid pine
 Twifhen der Elve unde dem Rine
 Hadde gelopen dorg de land,
 Dâr he mannigen foldenër fand,
 Dên he wan mid fineme golde,
 De Brunen to hulpe komen fholde,
 Alse de fommer kweme int land,
 Do kerede he wedder, dâr he fand
 Brunen un de gefellen fyn.
 He fâde ön fan der groten pyn,
 Unde der mannigföldigen forge,
 De he fôr de hogen borge
 Int land fan Sasfen hadde geleden,
 Dâr de jägers na öm reden
 Mid ören hunden alle dage,
 Unde so fyn lyv hangede in der wage.
 Se hadden öme dån fele towedderen.
 Dit sprak he fôr de fêr forräderen,
 He tögede ök den breve fan den gefellen,
 De Brunen do fêr wol befellen.
 De lesen se alle five tofamen,
 Dâr twelv-hunderd kämpen by namen
 Fan Ifegrims magen al instunden,
 Mid fharpen tänen unde widen munden,
 Sunder de katers unde de bären,
 De alle in Brunen hulpe weren,
 Alle de Fêlfratfen und de Dasfen
 Beide fan Doringen unde fan Sasfen.
 Desse hadden al mid öm gefworen,
 In dême dat men ön geve toforen

Fan

Toen mijn vader alzoo , met groote moeite , het land tusſchen *Elve* en *Rijn* had doorkruisd , en aldaar menig ſoldaat door zijn geld had aangenomen , die BRUIN in den zomer te hulp zoude komen , keerde hij terug. Hij vond BRUIN bij zijne eedgenooten , en verhaalde hun toen van zijne moeite , ook hoe veel hij geleden had , bij de groote burgten of roofkaſteelen in *Sakſen* , alwaar de jagers dagelijks met hunne honden op hem waren aangevallen , en hij met lijfsgevaar vele wederwaardigheden had ondervonden.

Dit verhaalde hij aan de verraders , en hij toonde hun de brieven , welke hij had medegebragt , die zij met hun vijven lazen , en die aan BRUIN wel bevielen. Men zag er de naamlijſt van twaalf honderd kampioenen , alle van IZEGRIMS geſlacht , met wijde monden en ſcherpe tanden.

Behalve de katers en de beeren die alle ten dienſte van BRUIN gereed waren , kwamen ook de veelvraten en de dasſen uit *Thuringen* en *Sakſen*. Deze hadden zich met eede verbonden , om , op het eerſte opontbod , bij BRUIN met alle magt te zullen komen , indien hun de ſoldij drie weken vooruit werd betaald , en dit alles wist ik , den Hemel zij dank , voor te komen.

Toen

Fan drên weken ören fold,
 So wolden se komen mid gewold
 To Brunen mid deme êrsten bode.
 Dit hinderde ik alle, des danke ik Gode!
 Do dit alfus al was besteld,
 Ging myn fader over jünt feld,
 Unde wolde ôk den fhat befhouwen:
 Men do ging it öm to groten ruwen.
 Jo mër he fogte, jo min he fand,
 Al syn fökend was men ein tand:
 Syn fhat was al wäggedragen.
 Dâ, dede he, dat ik mag beklagen, —
 Wente he fan torne, sîk fulven hing.
 Alfus blêv na Brunen ding
 By minen behänden listen al.
 Nu märket hyr myn ungefal:
 Ifegrim unde Brûn, de frât,
 Hävven nu den nouwesten räd
 By deme koning tor hogen bank,
 Unde arm man Reinke is funder dank,
 Hävt sinen egen fader overgeven,
 Umme deme koning to behölden syn leven.
 Wo sin se hyr, de dit dôn fholden?
 Sîk fulven to fordärven, umme ju to behölden?

De koning unde de koninginne
 Se hopeden bede up gewinne,
 Se nemen Reinken up einen ôrd,
 Un sproken: fägget uns nu fôrd,

Wör

Toen de zaken alzo waren besteld, ging mijn vader naar binnen, om zijnen schat te bezigtigen, maar toen kwam hem de droefheid aan; hoe meer hij zocht, hoe minder hij vond; al het zoeken was vergeefs; zijn schat was weggedragen en weldra bedreef hij de daad, waarover ik mij beklagen moet; hij verhing zich zelve uit spijt; en zoo liep de geheele zaak van BRUIN te niete, door mijne slimheid en list.

Bedenkt hoe ongelukkig ik ben; nu bekleeden IZEGRIM en BRUIN, die vraat, de hoogste en naaste plaatsen in 's Konings Raad, en de arme REINTJE heeft er geen dank voor gehad, dat hij zijnen vader heeft overgegeven, om het leven van den Koning te behouden. Waar zijn zij, die dit doen zouden: zich zelve bederven, om u te bewaren?

Geheime gesprekken van den Koning en de Koningin met REINTJE, en het pardon.

De Koning en de Koningin vlamden beide op gewin. Zij namen REINAART derhalve mede naar een stillen oord en zeiden: „Zeg het ons nu, waar die groote schat ligt.” REINTJE her-

L

nam:

Wör ji hävven den groten fhat?
 Reinke sprak: wat hulpe mi dat,
 Sholde ik nu wifen myn gôd
 Deme koninge, de mi hangen dôt,
 Unde lövet den देंven unde den mördenēren,
 De mid legende mi befwären,
 Unde willen mi forräd'liken myn' lyv avwinnen?
 Nēn, Reinke, sprak de koninginnen,
 Myn here fhal ju laten leven,
 Unde ju frundliken forgeven
 Altomalen finen övelen môd!
 Ji fholen fordan wāfen frôd,
 Unde mineme heren alletyd getruwe.

Reinke sprak: myn leve fruwe,
 In dēme dat mi de koning nu
 Dit fast loven wil för ju,
 Dat ik mag hävven fine hulde,
 Unde alle mine bröke unde ffulde,
 O'k allen unmôd nu wil forgeven,
 So is nēn koning nu in dēme leven
 So rike, alfe ik öm maken wil;
 Wentē des fhattes is boven mate fil,
 Unde wil öme wifen, wör he ligt.
 De koning sprak: fruwe! lovet öme nigt:
 Legen, stālen, unde roven —
 Södanes moge ji öme tōloven.
 He is der argeften loggenēr ēn!

De koninginne sprak: Here, nēn!
 Al was Reinke kwād fan levēn,
 Nu moge ji öm wol loven geven,
 Wentē he den greving, finen frund,
 Medē befāgt in desser stund,

Dār-

nam: „Wat zou het mij baten; zou ik nu mijnen rijkdom wijzen aan den Koning, die mij hangen wil, en die de dieven en de moordenaars gelooft, die mij met leugenen bezwaren en mij verraderlijk van het leven willen berooven?”

„REINTJE,” zeide de Koningin, — „Mijn Heer de Koning zal u wel in het leven laten en uwen euvelmoed vergeven; en gij zult ook wel wijzer willen worden en hem getrouw zijn.”

REINAART zeide: „Mijne genadige vrouw! is het dat de Koning uw woord wil gestand doen, zoo dat ik zijne gunst mag erlangen en al mijne misdrijven en zonden en ook den euvelmoed vergeven zien, dan is er geen Koning thans in leven, die zoo rijk is als ik hem maken zal, want daar is een onmetelijke schat en ik zal het hem wijzen waar ze ligt.”

De Koning zeide: „Mevrouw! geloof hem niet. Liegen, stelen en rooven, dit moogt gij van hem verwachten. Hij is een der ergste leugenaars.”

De Koningin hernam: „Neen Mijn Heer! Al was REINTJE voorheen boos van bedrijf, gij moogt nu wel eenig geloof aan hem geven, vooral omdat hij GRIMBAARD, zijnen vriend, thans mede beschuldigt, en daarenboven nog

Dárto ók finen egen fader,
 De he beshermen mogte allegader,
 Unde mogte dat sággen fan andern deren,
 Wolde he wäfen kwaderteren.
 He werd nigt mër fyn fo ungetruwe.

Der koning sprak: mene ji dat, fruwe?
 Unde dorste ji dat for juwe bäste raden,
 Dat dár nigt nakome groter shaden,
 So wil ik desse broke nemen up mi
 Fan Reinken, wo grót de sake ók fy,
 Unde wil egt löven finen wörden shone.
 Men ik swëre't öm by miner krone,
 Were't, dat he hyrna mër misdéde,
 Al de öm töhoren tom teinden lede,
 We se ók weren, se sholden al
 Komen in shaden unde ungefal,
 Dárto in fele pärlement!

Reinke sag sus ummewend
 Den koning, unde krëg enen bätern mód,
 Here, sprak he, ik were unfród,
 Wan ik nu spróke alsodane wórd,
 De ik fo nigt bewisefede fórd,
 Ja in korter tyd, spade unde fro.
 De koning menede, it were also,
 Unde forgav Reinken allegader,
 Erst de ungunste fan sineme fader,
 Unde sine egene shulde ók also.
 Do word Reinke utermaten fro!
 Dat en konde ók anderst nigt wäfen,
 Went he was fan deme dode genäfen.

O koning, sprak Reinke, eddele here:
 God mote ju lonen desser ere,

Un-

zijnen vader; beiden zou hij moeten beschermen; indien hij zoo veel kwaads van andere dieren konde verzinnen, hoe boos zoude hij dan wel moeten zijn? Zoo ver kan zijne valscheid niet gaan."

De Koning sprak: „ Meent gij dat, Mevrouw! en durft gij dit voor uwen raad inbrengen en tevens u verzekerd houden, dat daarvan geene zware rampen zullen komen, dan wil ik de boeten en breuken van REINTJE wel op mij nemen, hoe erg de zaak ook zij, en ik zal nu zijne schoone woorden gelooven, maar ik zweer het u bij mijne kroon! is het, dat hij hierna wederom kwaad bedrijft, dan zullen allen, die hem in den tienden graad bestaan, in lijden komen, wie zij ook mogen zijn, en bovendien nog in vele gedingen en opspraak."

REINTJE den Koning zoo veranderd ziende, hervatte den moed. „ Mijn Heer! — zeide hij, — ik zou dwaas handelen, indien ik woorden bezigde zonder spoedig dadelijke bewijzen bij te brengen."

De Koning geloofde nu dat het zoo was, en hij vergaf alles aan REINTJE eerst de ongenade, waarin zijn vader; stond, en daarna de eigene misdrijven. REINAART verheugde zich ongemeen, en met reden, want hij verrees als het ware uit den dood.

„ Heer Koning! zeide REINTJE, — de Hemel zal u en de Koningin beloonen voor de gunst,

Unde miner gnädigen fruwen, de ji mi döt,
 Ik wil des denken, bin ik fröd,
 Unde ju des danken so hōglikē;
 Wentē in allen landen unde riken
 Levet nu nemand under der funne,
 Dēme ik den fhat also wol gunne,
 Alse ju beden; wente ji
 Dit sus hävven fordened umme mi.
 Ik geve ju dēn ane allen hāt,
 So fry alse dēn koning Emerik befat,
 Nu wil ik ju fäggen, wōr he ligt,
 Unde wil de wārheid sparen nigt.
 Int ōften fan Flanderen, märket mi,
 Dār ligt eine grote wōstēny,
 Dār is ein buf'h, de het Husterlo
 Syn regte name de is also.
 Dār is en borne, de het Krekelput;
 Gnädige here, märket ju dut!
 Desse stait nigt fērne dārfan.
 Dār kumt nigt hen wer wyv efte man
 Je in eineme ganssen jār,
 So grote wildnise is aldār,
 Sunder de ule unde de fhuvūt.
 Here, dār ligt de fhat behūd.
 De stede is geheten Krekelputte;
 Forstāt dit wol, it is ju nutte,
 Ji fholen dārhen unde ōk myn fruwe;
 Wentē nemande wēt ik so getruwe,
 Dēn ji fenden konen alse ein bode;
 Wentē juwen fhaden wolde ik node.
 Here, ji fulven moten darhin.
 Wan ji Krekelputte forby syn,

Wer-

welke gij mij bewijst; ik zal het erkennen en aan u mijne dankbaarheid doen blijken, want in geen der landen onder de zon leeft er iemand, dien ik het zoo wel gun als u beiden; gij hebt het aan mij verdiend. Ik geef de schat aan u zonder eenigen haat of nijd, en gij zult ze hebben, zoo vrij en gaaf, als Koning EMERIK ze bezeten heeft, en nu zal ik het u zeggen, waar ze ligt en ik zal de waarheid niet sparen.

In het oosten van *Vlaanderen*, let wel op! daar ligt eene groote woestenijs, en daar is een bosch, dat heet: *Husterloo*. Zoo is de naam! — en daar is een bron, die heet: *Krekelput*. Hebt gij het wel verstaan, Genadige Heer? — Die put is niet ver van de heide. Gedurende het geheele jaar komen aldaar weinige menschen, man noch vrouw; zoo groot is de wildernis; alleen hoort men aldaar de uil en de koekoek. Heer Koning, aldaar ligt de schat verborgen. De plaats heet: *Krekelput*, onthoud dit wel, dit zal u te stade komen. Gij moet met uwe gemalin derwaarts gaan, want ik ken niemand, die u zoo getrouw is, dat gij hem tot bode gebruiken kunt; uwe schade zoude mij ter harte gaan, Heer Koning! Gij moet daar zelf heen. Als gij *Krekelput* voorbij zijt, zult gij twee jonge berken zien let hier wel op, Heer Koning! die digt bij de put staan; bij die berken daar ligt de schat begraven. Gij moet aldaar graven en

Werde ji där finden twe junge bärken ;
 (Here, her koning, dit fhole ji märken,)
 De harde by deme putte ftät.
 Gnädige here, to den bärken gät,
 Där ligt de fhat under begraven,
 Där fhole ji kratfen un fhraven.
 Dänne finde ji mös an ener fide,
 Dänne wërde ji finden mannig gefmide
 Fan golde rykliken unde fhone.
 Ji wërden där finden ök de krone,
 De Emerik drög in finen dagen ;
 De fholde Brune hävven gedragen,
 Wan fyn wille hadde gefhên.
 Ji wërden där mannige zyrheid fên,
 Eddele gefteinte unde guldene wark,
 De wêrdig fint mannig dufend mark.
 Hêr koning, alfe ji hävven dit göd,
 Wo faken wille ji in juweme môd
 Gedenken : o Reinke, getrüwe fos !
 De hyr fus gravede in dit mos
 Dessen fhat mid diner lift,
 God geve di ere, fo wôr du bift !
 De koning sprak : horet mi, Reinard,
 Ji möten mid mi up de fârd,
 Ik kan de ftede allene nigt raken.
 Ik hävve wol horen nomen Aken,
 Lütke, Kollen, Venedy un Parys ;
 Men wo Hufterlo efte Krekelput is,
 Där en hävve ik nêr fan gehôrd.
 Ik frugte, it is men ein digted wôrd:
 Dit en hörde Reinke nigt gêrne,
 He sprak : here, ik wifê ju nigt fêrne,

wroeten; eerst vindt gij aan de eene zijde mosch, en dan aan den anderen kant, schoon werk van fijn goud, kostelijk en kunstiglijk gewerkt; ook de kroon, welken Koning EMMERIK bij zijn leven droeg, en welken BRUIN zou gedragen hebben, als hij in zijne wenschen geslaagd ware. Ook zijn aldaar nog vele sieraden van goud met edele gesteenten, duizenden van marken zilver waardig. En, Heer Koning, als gij dit alles in uw bezit hebt, hoe dikwijls zult gij dan bij u zelve zeggen: o REINTJE! getrouwe vos! gij die dit alles hier zoo in het mosch met list hebt begraven, zijt gezegend, waar gij moogt gaan.”

De Koning zeide: „Hoor REINAART, gij moet mij op de reis vergezellen. Ik alleen zal de plaats niet kunnen vinden. Ik heb wel gehoord van *Aken*, *Luik*, *Keulen*, *Venetie* en *Parijs*, maar, waar *Husterloo* en *Krekelpot* liggen, daarvan heb ik nooit iets vernomen. Ik vrees, dat dit alles verferd is.”

Dit hoorde REINTJE ongaarn. Hij zeide:
„Heer! ik wijs u niet zoo ver af als naar de

Alse wente to dem groten Jordane,
 Dat ji mi sus hōlden in kwademe wane.
 It is hyr harde by in Flanderen;
 Mine wōrde wil ik nigt foranderen.
 Horet, ik wil hyr fragen etlike gefellen,
 De ôk dat fūlve fholen fortāllen,
 Dat Krekelput by Husterlo
 Belāgen is, unde het also.
 He rēp Lampen, un Lampe forfhrak;
 Tohand Reinke to öme sprak:
 Lampe, wāfet nigt forfēred,
 Komet, de koning juwer begēret
 Ik frage ju by juen eden,
 De ji kortes mineme heren deden,
 Sāgget it by deme fulven eid,
 Wete ji nigt, wōr Husterlo stait,
 Unde Krepelput in der wōstny?

Lampe sprak: wil ji it horen fan mi,
 Krekelput is by Husterlo,
 Dat is ein bufh, de het also.
 Wente Simonet, de krumme, mūntede dār
 Syn falshe geld io mannig jār,
 Unde lag dār mid den gefellen syn.
 Ik hāvve dār faken geleden pyn
 Fan hunger unde fan groteme froste,
 Wan ik in nöden lopen mošte
 For Ryn, deme hunde, de mi was hard.

Do sprak fordan de fos Reinard:
 Lampe, gāt wedder mank jenne knegt,
 Ji hāvven mineme heren enög gefāgd.

De koning sprak: Reinke, wāfet tofrede,
 Wen-

Jordaan. Hoe kunt gij mij zoo verdenken. Het is zeer dicht bij *Vlaanderen*. Ik zal mijne woorden gestand doen en zeker is hier wel de een of ander, die u hetzelfde zal verhalen, en dat *Krekelput* bij *Husterloo* ligt."

REINTJE riep LAMPE (de Haas); deze verschrikte, maar de Vos zeide: „LAMPE, wees niet ontsteld, kom hier, de Koning doet u roepen, en ik begeer van u, op den eed onlangs aan onzen Heer gezworen, om te zeggen: waar *Husterloo* en *Krekelput* in de woestenij liggen.

LAMPE antwoordde: „Wilt gij dit van mij weten? *Krekelput* ligt bij *Husterlo*. Dit is een bosch alzo genoemd. De kleine kromme SIMON dreef aldaar gedurende vele jaren het munten van valsch geld, en huisde daar met zijn volk. Ik heb er dikwijls honger en kommer geleden, wanneer ik in nood op den loop moest gaan, gejaagd door RIJN, den grooten hond, die mij hard viel."

REINTJE hernam: „LAMPE, ga nu maar terug naar de knechts; gij hebt aan mijn Heer genoeg gezegd."

De Koning zeide: „REINAART houd het ten
goe-

Wente ik it in hastigen mode dede,
 Dat ik ju betêg mid unregten dingen;
 Men sêt, dat ji mi darhenne bringen.
 Reinke sprak: des were ik gans fro,
 Wan mine fake stunden also,
 Dat ik mid deme koninge mogte wandren,
 Unde mogte om sulven volgen in Flanderen.
 Men, myn here, it were ju funde.
 De fake sâgge ik ju in desser stunde,
 Wowol ik mi des fan regte mag sâmen.
 Wente Hegrims eins in des dûvels namen
 In einen orden ging hyrbeforen,
 Unde to eineme monnike word befhoren.
 Ôme konde an der provene niget genogen,
 De om fes monnike updrogen;
 He klagede alletyd unde kârmede
 So sêr, dat it mi entfârmede,
 Wente he word krank unde trâg:
 Do halp ik ôme alse mineme mâg.
 Ik gav ôme råd, dat he kwam fan dan.
 Hyrumme bin ik in des pawes ban.
 Mid juweme willen wil ik morgen
 O'k mid juweme rade mine sefe beforren,
 Unde wil fro, alse de sunne upgât,
 Na Rome umme gnade unde avlât.
 Fan dâr wil ik over mêr,
 Unde êr ik dohër wedderkêr,
 Wil ik so sefe hâvven gedân,
 Dat ik mid eren mag by ju gân.
 Reisede ik nu mid ju, wôr dat ôk were,
 Ein islik sprôke: sêt, unse here
 Hâvt nu sus syn meiste bedryv

Mid

goede, dat ik in drift u beschuldigde. Beijver u, om er mij heen te brengen."

REIN hernam: „Hoe zoude ik mij verheugen, wanneer mijn toestand het toeliet om met mijnen Koning te reizen en naar *Vlaanderen* te gaan, maar Heer Koning, het zou u als zonde toegerekend worden, indien gij met mij reisde. Ik moet u de zaak openbaren, hoe zeer ik mij schamen moet.

Toen IZEGRIM in een klooster ging, om zich als monnik de kruin te doen scheeren, had hij niet genoeg aan de portien, welke zes monniken voor hem opdroegen. Hij klaagde en kermde gestadig, en ik zag, dat hij ziek en lusteloos werd; ik moest mij wel over hem ontfermen en hem als bloedverwant helpen. Ik gaf hem den raad, hoe hij van daar konde komen, en hierom ben ik nu in den ban van den Paus.

Als gij het mij toestaat, dan wil ik het belang van mijne ziel behartigen; alsdan ga ik morgen, zoodra de zon opkomt, naar *Rome*, om absolute en aflat; van daar vertrek ik naar het Heilige land, en voor ik terug kom, zal ik zoo veel gedaan hebben, dat ik met eere in uw gezelschap mag zijn. Reisde ik nu met u, waar het ook was, een ieder zou zeggen: Zie! Onze Koning gaat nu het meeste om met REINTJE, dien hij onlangs wilde doen hangen, en daarenboven is REINTJE in den ban; Genadige Heer! Gij zult dit zelf wel inzien."

„Ja,

Mid Reinken, dēme he wolde nemen dat lyv;
 Darto is Reinke ok in deme ban. —
 Sēt, gnädige here, wilt dit forstān!
 It is wār, sprak de koning, na dēme ji fyt
 In deme banne, dat were mi forwyt,
 Wan ik ju lete mid mi wanderen.
 Ik wil Lampen este einen anderen
 Mid mi nemen to der putte.
 Men forwār, Reinke, it is ju nutte,
 Latet ju absolveren út deme ban.
 Ji hävven mine hulde, ji mogen gān;
 Ik en wil juwe bādefārd nigt weren.
 Mi dunket, ji willen ju gans bekeren
 Fan deme kwaden to guden dingen:
 God late ju de reise fulbringen!
 Regt alle dit was gedān,
 Ging de koning sulven stān
 Up ene hoge stede fan stene,
 Unde hēt de dēre algemēne
 Swigen unde sitten int gras,
 Islik na dat he geboren was.
 Reinke stund by der koninginnen.
 De koning sprak fan al finen finnen:
 Swiget unde horet algelike,
 Ji fogle, ji dēre, arm unde rike,
 Horet to ji klenen unde ji groten,
 Mine baronen unde mine hūsgeboten!
 Reinke stait hyr in miner gewōlde,
 Den men hūden hangen s holde.
 Nu hävt he dād hyr gedān to hove
 So fele, dat ik öme nu love,
 Ik geve öm mine hulde mid ganseme sinne,

Un-

„Ja, zeide de Koning, nu gij in den ban zijt, zou het mij tot verwijt verstrekken, indien ik met u reisde. Ik zal LAMPE of een ander bij mij nemen, tot de togt naar *Krekelput*. Is het voor u van belang, dat gij u van den ban laat afolveren, ik geef u verlof. Ik wil u in uwe bedevaart niet belemmeren. Het behaagt mij, dat gij u geheel van het kwade tot het goede wilt bekeeren; breng de reis gelukkig ten einde, en den besten zegen zij u toegebeden.”

De Koning krom vervolgens op eenen hoogen steen, gebod aan de omstaande dieren, die elk naar zijne geboorte in het gras zaten, stilte. REINTJE stond bij de Koningin.

NOBEL sprak: „Hooft gij allen, vogelen en dieren, arm en rijk, klein en groot, en met name gij, Baronnen en Hovelingen! REINTJE, dien men heden hangen zou, staat hier in mijne magt. Hij heeft mij groote diensten gedaan, zoodat ik hem prijzen moet. Ik schenk hem van ganscher harte genade. Mijne Gemalin, de Koningin heeft ook zoo veel ten zijnen voordeele gesproken, dat ik met hem verzoend en zijn vriend ben ge-
wor-

Unde ôk mine fruwe, de koninginne,
 Hävt so fele gebäden for öm,
 Dat ik fyn frund geworden bin,
 Unde he forfoned is tegen mi;
 Unde ik hävve öm gegeven fry
 Beide fyn gûd, fyn lyv unde lede,
 Ik geve öm darto fastenfrede,
 Unde gebede ju allen by juweme live,
 Dat ji Reinken un fineme wive
 Unde finen kinderen alle ere dôt,
 So wôr fe ju komen in gemôt,
 Is et by nagte, efte is et by dage;
 Ik en wil ôk nu mêt nene klage
 Fan Reinkens dingen nigt horen.
 Hävt he kwád gedân hyrbeforen,
 He wil fik bäteren, unde dût also:
 Wente Reinke de wil morgen fro
 Stav unde ränzel nemen an,
 Unde to deme paves to Rome gân.
 Fan dannen wil he over dat mêt,
 Unde kumt ôk nigt wedder hër,
 Èr dan dat he hävt fulle avlât
 Fan alle finer fundliken dâd.

Hinze sprak fan grotome torn:
 Alle unse arbeid is forlörn!
 To Ifegrimme unde ôk to Brune,
 Ik wolde dat ik were to Luntertune!

worden. Ik heb hem genade geschonken voor lijf en have en geef hem nu vrijgeleide.

Ik gebied u allen op lijfftraf, dat gij aan REINTJE en zijne vrouw en kinderen alle eere zult bewijzen waar gij hen ontmoet, hetzij bij dag of bij nacht. Ik begeer ook geene nieuwe klagten te hooren, aangaande zijne bedrijven; heeft hij te voren kwaad gedaan, hij wil zich beteren en bewijst dit met der daad. Hij neemt morgen reeds den staf en randfel op, om tot den Paus te Rome te gaan, en van daar gaat hij naar het *Heilige Land*; hij zal niet terug komen, voor dat hij volle aflagt heeft van alle zijne zondige bedrijven."

Wraak over IZEGRIM en BRUIN, en toerustingten tot de pelgrimaadje van REINTJE naar Rome.

HINZE zeide tot IZEGRIM en BRUIN in toorn:
„Onze geheele arbeid is vergeefs. Ik wenschte wel, dat ik te *London* zat; nu REINTJE wederom bij den Koning in gunst staat, nu zal hij

M

nog

Is Reinke wedder in des koninges gunst,
 He werd bruken alle sine kunst,
 Alle dre wërde wi nu bät gefhänded!
 He hävt mi rede ein oge geblended
 Dat ánder oge stait nu áventüre!
 Brûn sprak: gûd råd is hyr nu düre!
 Ifegrim sprak: dit is feldfen ding!
 Ga wi hen fôr den koning!
 Se gingen hen mid drovigen finnen
 Ifegrim unde Brûn fôr de koninginnen,
 Se spröken up Reinken mannig wörd.
 De koning sprak: hävve ji it nigt gehörd?
 Ik hävve Reinken to gnaden entfangen!
 De koning word tornig, un lét se fangen,
 Brunen unde Ifegrim, mid der haft.
 He lét se binden unde sluten fast.
 He was ön dog kwád umme de wörd,
 De he fan Reinken hadde gehörd.
 Alfus krêg up den fulven dag
 Reinkens fake enen ummeslag,
 Sine wedderparten he fus forrêd,
 Unde forwärv ôk, dat men do fnêd
 Fan Brunen rugge ein fel av,
 Dat men öme to eineme ränzel gav,
 Fotes lang unde fotes brêd.
 Alléntelen ward fus Reinke berêd.
 Reinke bad de koninginnen do,
 Dat se öme wolde fhaffen twe fho,
 Unde sprak: frouwe, ik bin jue pelegrim;
 Hyr is myn overhere Ifegrim,
 De hävt fêr fho fast unde gôd,
 Derfulven ik twe hävven mot.

nog meer zijne kunsten aanwenden, om ons in het verderf te brengen. Ik heb er reeds het ééne oog bij verloren, het ander staat op het vallen."

BRUIN zeide: „Goede raad is hier duur!”
IZEGRIM hernam: „Het is eene zaak van belang. Wij moeten bij den Koning gaan."

IZEGRIM en BRUIN traden bedroefd van gemoed voor de Koningin en spraken nog veel ten nadeele van REINTJE. De Koning zeide: „Hebt gij het niet verstaan, dat ik aan REINAART gratie heb verleend en hem in gunst heb ontvangen." NOBEL werd toornig en liet IZEGRIM en BRUIN vatten; hij liet ze binden en naar den kerker brengen, gedachtig aan hetgene hij van REINTJE ten hunnen nadeele had gehoord.

Alzoo nam de zaak van de Vos, in éénen dag, eene geheel andere wending. Hij had zijne vijanden verraden, en nu verwierf hij nog, dat men een vierkant stuk vel, een voet lang en een voet breed, uit den rug van BRUIN sneed, om er eenen randfel of eene male voor hem van te maken, en zoo werd hij allengskens voor de reis toegerust.

REINTJE verlangde verder van de Koningin, dat men aan hem twee paar schoenen of laarzen zou bezorgen.

Hij zeide: „Mevrouw! Ik ga nu in pelgrimaadje. Mijn overheer IZEGRIM heeft vier schoenen, vast en goed, ik zou er gaarn twee van

Bestellet mi dat by mineme heren,
 O'k mot frouwe Giremöd twe entbären;
 Se blivt dog to hûs in öreme gemak.
 Tohand de koninginne sprak:
 Sholde't ök kosten örer beder lyv,
 Ifegrimen mene ik unde syn wyv,
 Se möten malk twe fho entbären!
 Reinke sprak: ik danke ju geren!
 Nu kriige ik fêr gude fho.
 Ja alle dat gude, dat ik do,
 Des fhole ji mede dêlastig syn,
 Ji, unde ök de here myn.
 Wente it is islikes pelegrimen regt,
 Dat he for de to biddende plägt,
 De öm helpen mid igteswes.
 Dat do ji flitig; God lone ju des!
 Reinke, de falshe Pelegrim,
 Forwärv, dat her Ifegrim
 Fan beden förföten to den knyen to
 Hävt forloren sine fho.
 Des geliken syn wyv, fru Giremöd,
 Worden öre agtersten föte blöt,
 Dat fel al mid den klouwen av:
 Desse fho men förd Reinken gav.
 Sus worden den beiden geströfed de bën:
 Newerlde worden armer wigte gesên,
 Alse Brûn, Ifegrim unde syn wyv.
 Se hadden silna gelaten ör lyv.
 Brunen was ök de reise nigt gûd,
 Wente he forlôs ein stukke fan finer hûd.
 Sus bragte egt Reinke desse dre to plas.
 He ging där de wulvinne was,

Un-

willen hebben. Bezorg mij dit, bij den Koning. Ook kan vrouw GIEREMOED twee ontberen, zij blijft toch te huis."

De Koningin antwoordde dadelijk: „ Gij zult ze hebben, al zou het ook beider leven kosten. Zij zullen elk twee schoenen afstaan."

REINTJE hernam: „ Ik bedank van harten, zoo krijg ik dan vier goede schoenen. Ja van mijne goede werken zult gij uw deel hebben, ook de Koning; het is des pelgrims pligt, om voor hen te bidden, die hem met het een of ander helpen, en dit doet gij zoo ijverig. — De hemel zal u beloonen."

REINTJE verwierf alzoo, dat IZEGRIM het vel en de klauwen van zijne voorpooten tot de knieën toe moest missen, en van vrouw GIEREMOED werd het vel van de achterpooten afgestroopt. Nooit zag men ongelukkiger schepsels dan BRUIN, IZEGRIM en vrouw GIEREMOED; zij hadden bijna het leven er bij ingeschoten. BRUIN trof deze reis vooral, door het verlies van den lap vels uit zijnen rug.

Zoo bragt REINTJE deze drie deerlijk in het verderf. Hij ging bij de wolvin, en zeide: „ Mijne lieve moei, zie eens hoe ik uwe schoenen draag. Gij hebt dikwijls groote moeite gedaan, tot mijn verderf; dit heeft mij leed gedaan. Maar zoo uwe zaken thans staan, daar heb ik veel toe gedaan en ik gun het u van gan-

Unde sprak : sèt dog hyr , myne love moje ,
 Ik mot nu drägen juwe s'hoie !
 Ji hävven faken un männigwärv
 Grote moie gehad umme myn fordärv :
 Dat is mi altomalen s'er leid.

Men so alse juwe fake nu stait ,
 Där hävve ik fele umme gedân :
 Fan ganseme härten ik ju des gan ;
 Wenten ji sint fan minen levesten magen ,
 Darummr wil ik juwe s'hoie dragen.
 Fordéne ik avlât , wennig este fele ,
 Darfan krige ji alfus juwe dele ;
 Wenten ik mot wanderen over de sê.

Frouwe Giremôd lag in groteme wê ,
 So dat se nouwe konde spräken.

Dog sprak se : ag Reinke ! God möge uns wräken ,
 Dat sus fördgait juwe wille !

Ifegrim lag unde swêg pâr stille ;
 He hadde de seven froude nigt al ,
 Brûn , syn gefelle , ôk also wal.

Se weren gebunden unde forwund ;
 Reinke bespottede se , där he stund.
 Hadde Hinze där gewäst , de wilde kater ,
 Reinke hadde öm ôk gewärmed dat water.

Des anderen dages , des morgens fro ,
 Reinke smärede sine s'ho ,

De Ifegrim kortes hadde forlôrn ,
 Unde ôk syn wyv den dag tofôrn ,
 He ging to deme koning unde säde :
 Here , juwe knegt is nu rede
 To gânde over de hilgen wäge.
 Hetet juwen präster , dat he mi säge ,

Dat

ganscher harten. Gij zijt een van mijne liefste nabestaanden, en daarom zijn uwe schoenen mij te liever; verdien ik aflat, veel of weinig, gij zult er uw deel van hebben; ik ga over zee naar het Heilige land."

GIEREMOED lag in zulke pijnen, dat zij nauwelijks spreken konde; zij zeide: „Dat gij zoo in uwe wenschen slaagt zal wel gewroken worden." IZEGRIM zweeg geheel stil; hij was ook geenszins in vreugde zoo min als BRUIN; zij lagen verwond en in banden; en REINTJE voegde nog de smaad bij de smart. Had HINZE daarbij geweest, hij zou ook voor dezen een kool gestoofd hebben.

Op den volgenden morgen had REINTJE reeds vroeg de laarzen gesmeerd en aangetrokken, en hij ging nu bij NOBEL. Hij zeide: „Heer Koning! uw knecht is gereed, om den Heiligen weg op te gaan; beveel nu uwen Priester, dat hij mij zegene, ten einde ik na behoorlijke benedictie de bedevaart zal ten einde brengen."

Dat ik under der benedigingē
De pelegrimazie fullenbringe.

De rambok was de kapellân,
De de geistliken dinge plag to forstân,
He was ôk fhriver, unde hêt Bellyn,
Dên rêp de koning to sik in.

He sprak: ji fholen Reinken alsoförd
Overläfen welke hilge wörd:

He mot eine lange reise nu gân.

Hänget ôk öme den ränzel an,
Dárto dôt ji öme finen stav.

Bellyn deme koning antwörd gav:

Here, hâvve ji des nigt forstân,

Dat Reinke is in des paves ban?

Ik kweme to plasfe, dat is wis,

Wente de bifhop myn overfte is,

Unde wan öme dit worde gefägd!

Ik do Reinken wer krum efte regt.

Dog konde men dat so ummedriven,

Dat ik mogte ane fhaden bliven,

By deme bifhope, heren Anegrund,

Une fineme provefte, her Lofefund,

Unde fôr Rapiamus, fineme deken,

So wolde ik de benedigingē spräken

Over Reinken; juwen pelegrim.

De koping sprak: wat fhal de rym

Unde de felen unnutzen wörd,

De hyr fan ju wêrden gehörd?

Wille ji nigt läfen regt nog krumme,

Dâr fla sik de düvel umme!

Wat agte ik den bifhop in deme dome?

Höre ji nigt, Reinke wil to Rome,

He

De Ram was de kapellaan en in geestelijke zaken zeer bedreven. Hij was ook klerk of schrijver en heette BELLIJN. De Koning liet hem tot zich roepen en zeide: „Gij zult eenige heilige woorden over REINTJE lezen; hij onderneemt eene bedevaart. Hang hem de male om, en geef hem de pelgrimsstaf.”

BELLIJN antwoordde: „Heer Koning, heb ik niet vernomen, dat REINTJE in den ban van den Paus is? Ik geraakte zeker in onmin, als het aan den Bisfchop werd overgebracht, onder wien ik sta. Ik wil REINTJE gunst noch ongunst bewijzen en kan men het zoo schikken, dat ik geen moeite heb met den Bisfchop ZONDERSTEUN, of met den Proost LOOZEVOND, of met den Deken VAN ROOVEN, dan zou ik wel den zegen willen spreken over uwen Pelgrim.”

De Koning hervatte: „Waartoe zoo vele onnutte woorden en uw lang verhaal? Wilt gij niet lezen, daar spele de duivel mede! Wat heb ik met den Bisfchop in den dom te doen. Hoort gij het niet, REINTJE wil naar *Rome*, om zich te bekeeren, en wilt gij dit beletten?”

BELLIJN krabde zich achter het oor, toen hij

He wil sik bäteren, wil ji dat storen?
 Bellyn klouwede sik by den oren,
 Do he den koning sag tornig wäfen.
 He begunde fôrd in deme boke to läfen
 Over Reinken, de des wenig rogte:
 It halp so fele, alse it mogte!
 Do over Reinken was geläfen,
 Unde he rede begunde to wäfen,
 Stav unde sak word öm gedân,
 Unde he finsede sik na Rome to gân.
 He lét fallen gefinsede tranen,
 De lepen over sine granen,
 Alse efte öme jammerde fin hærte.
 Men hadde he fan ruwen jennige smærte,
 Dat fulve anderst nigt en was,
 Men dat he nigt dé mede to plas
 Mogte bringen, de dâr weren,
 Gelyk he Ifegrim un Brunen, deme bären.
 Dit mogte öme so nigt gefallen,
 Nogtan stund he, unde bad se allen,
 Dat se for öm bidden fhouden
 Alse getruwendlik, alse se wolden.
 Reineke hastede sêr fan dâr,
 He was nog gans sêr in fâr
 Alse ein, de sik fhüldig wêt.
 De koning sprak: it is mi léd,
 Reinke, dat ji sus hastig fyt.
 Nèn, sprak Reinke, it is regt tyd.
 De gûd wil dôn en fhal nigt sparen.
 Gevet mi orlov, unde latet mi faren.
 De koning sprak: hävvet orlov!
 Unde gebôd tohand over al den hov,

Mid

zag dat het den Koning ernst was. Hij begon dadelijk met den zegen over REINTJE te lezen, die zich des weinig bekreunde. — Baat het niet het schaadt niet! — dacht hij,

Toen deze lezing of inzegening volbragt was, werd hem de male omgehangen en den staf overgegeven. Hij scheen nu gereed te zijn en veinsde naar *Rome* te gaan. Hij liet de tranen over de kaken vallen, of het hem ter harte ging. Hij voelde alleen eenige inwendige smart, dat hij de anderen, die aldaar stonden, niet in het lijden had gebragt, gelijk IZEGRIM en BRUIN. Hij bleef staan en bad hen, dat ze voor hem in getrouwheid vele gebeden zouden doen.

Hij haastte zich om van daar te komen; zich schuldig kennende wist hij, dat hij nog in gevaar was. De Koning zeide: „Het doet mij leed, dat gij u zoo verhaast.”

„Neen!” hernam REINTJE: „Het is nu mijn tijd; die goed wil doen, moet het niet uitstellen. Geef mij mijn afscheid en laat mij gaan!”

De Koning zeide: „Ik geef u dit afscheid; en beveel aan alle Hovelingen, om REINTJE uitgelei-
de

Mid Reinken forder wäges to gån,
 Behalven de dár weren gefån,
 Alfe Brún, Ifegrim, de weren in nód;
 Se wunfheden fik fulven faken den dód.

Alfus ging Reinke út deme hove,
 Sêr grôt in des koninges love,
 Mid fineme ränzel unde flave;
 Den regten wäg to deme hilgen grave —
 Dár hadde he wärk alfe Meibôm to Aken.
 It wolde fik draden anders maken;
 Unde hadde alfus enen flasfen bård
 Deme koninge maked tor fulven fârd;
 Nigt allene einen bård fan flasfe,
 Men ok ene näse angefât fan wasfe.
 Se moften öm folgen in demfulven dage,
 De over öm hadden bragt fele klage.
 Nog sprak Reinke den koning an:
 Here, sêt, dat ju de nigt entgân,
 De twe groten mordenëre,
 De ji hävven in deme kärkenëre.
 Kwemen se wäg, dat were kwäd;
 Se fholden fhanden juwe majestât.
 It fint twe böse kwade ketyv:
 Konden se feker, se nemen juwe lyv.
 Do dat alle was gefhên,
 Desse pelegrim lét fik odmodiglik sên,
 He ging in groter simpelheid,
 Alfe ein, de des nigt bäter en weit.
 De koning ging wedder up fyn flôt,
 O'k alle de dere klein unde grôt.

Rein-

de te doen, behalve aan BRUIN en IZEGRIM. Deze bleven in den kerker en verlangden dikwijls naar den dood.

Alzoo vertrok REINTJE, grootelijks in 's Konings gunst staande, uit het Hof, met staf en randfel. Hij ging den regten weg op naar het *Heilige graf*, alwaar hij echter zoo veel te doen zoude hebben als de meiboom te *Aken*.

De zaak zou weldra eene andere wending nemen. Hij had den Koning een vlaschen baard en eene neus van was aangedraaid; en zij, die hem van zoo veel kwaads beklaagd hadden, moesten hem nu volgen.

REINTJE zeide nog, aan den Koning. „Heer! zie toe, dat u de twee groote moordenaars niet ontkomen, die gij in den kerker hebt; kwamen zij er uit, dit zou erg zijn. Zij zouden Uwe Majesteit benadeelen. Het zijn twee booze wezens en konden zij, zij zouden u van het leven berooven.”

Hierna vertrok de Pelgrim, in diepen ootmoed. Hij zag er zoo eenvoudig en onnoozel uit, als of hij het meende en niet beter wist.

De Koning ging weder naar zijn paleis, en alle dieren, groot en klein, volgden hem.

REIN-

Reinke hêld sik fêr bedroved,
 Mêr wan jennig regte lovet,
 Dat it idliken fêr entfârmdede;
 Um Lampen, den hafen, he fêr kârmdede:
 O Lampe, fhole wi uns nu fheden?
 Ik bidde, dat ji mi wilt geleden
 Unde Bellyn, myn frund, de ram.
 Ji twe makeden mi newerlde gram.
 Ji moget mi wol bät forderbringen;
 Ji fint fan fôter wandelingen,
 Unberogted unde guderteren,
 Unde unbeklaged fan allen deren,
 Geistlik unde fan guder fede,
 Ji leven regt, alse ik dede,
 Do ik eins en klüfenêr was.
 Wente wan ji hävvet löv unde gras,
 Darmede stille ji juwe nôd.
 Ji fragen dänne nigt na flêsh efte brôd,
 Edder fus na ander funderliken spise.

Sus hävt Reinke mid fodaneme prife
 Desse twe simpelen fêr bedôrd,
 Also dat se gingen mid öme fôrd,
 Wente dat se kwemen fôr fyn hûs,
 By dat kaffel to Malepertus.

Alse Reinke fôr de pôrte kwam,
 He sprak: Bellyn, neve! to dem ram,
 Ji möten allene hyr buten stân;
 Ik mot in mine fâste gân,

Lam-

REINTJE komt en blijft te Malapertus. —
Nieuwe misdaden tegen LAMPE en
BELLIJN.

REINTJE hield zich als of hij zeer bedroefd was, ja meer dan men gelooven zoude over het affcheid van LAMPE (de Haas). „O LAMPE! kermde hij, zullen wij dan moeten scheiden. Ik bid U, wil bij mij blijven, en BELLIJN, mijn vriend de Ram! gij beiden hebt mij nog nooit vertoornd; gij moogt mij wel iets verder vergezellen. Gij zijt van eenen deugdzaam levenswandel, buiten opspraak, goedertieren en bemind bij alle dieren; ook kerkelijk en zedig; gij leeft zoo als ik deed, toen ik kluizenaar was. Gij houdt u bij gras en kruiden, en stilt daarmee uwen honger, zonder naar vleesch of brood of andere spijzen om te zien.”

Met zulk eene vleitaal heeft hij deze beide onnoozele halzen verschalkt; zij gingen met hem voort, tot dat zij bij zijn kasteel *Malapertus* kwamen.

Toen REINTJE voor den ingang kwam, zeide hij: „Neef BELLIJN, gij zult wel eenigen tijd hier alleen moeten blijven. Ik zal naar binnen gaan; LAMPE zal mij vergezellen; bid hem, dat
hij

Lampe ſhal ingân mid mi.
 Biddet Lampen, dat he trôftlik fy
 Mineme wive, de ligte bedroved is,
 Unde nog droviger werd wêrden, dat is wis,
 Wan ſe dit werd regt forftân,
 Dat ik mot pelegimazie gân.
 Fele fôte wôrd Reinke brogte,
 Up dat he, deſſe twe bedregen mogte:
 Dit was fyn upſate unde al fyn fin,
 Unde nam ſus Lampen mid ſik in.
 Dar lag de foſfinne in forgen bedrungen
 Mid den klenen beden jungen.
 Se en menede nigt, dat Reinke de foſ
 Fan dem koninge kweme lôs.
 Men do ſe Reinken ſus ſag komen,
 Unde ſe den rânzel hadde fornomen,
 Pelegimes-wiſe mid ſho un ſtav,
 Hyr hadde ſe grôt wonder av.
 Se ſprak: ſägget mi, leve Reinard,
 Wo is it ju gegân in deſſer fârd?
 He ſprak: ik was in deme hove gefân,
 Dog willigen lêt mi de koning gân.
 Ik mot nu wâſen pelegim:
 Wente Brûn, de bare, unde Ifegrim
 Sint borge geworden bede for mi.
 De koning hävt uns, dank hävve hi!
 Lampen gegeven in regter fôn,
 Unſen willen mid òm to dôn.
 De koning fulven ſprak mid beſhêd,
 Dat Lampe de was, de mi forrêd.
 Hyrumme ſägge ik ju, frouwe Ermeline,
 Lampe is gewêrd groter pine;

Ik

hij aan mijne vrouw een troostelijk woord geeft, deze is zoo ligt getroffen en zij zal vooral niet weinig bedroefd zijn, wanneer zij verneemt dat ik in bedevaart moet gaan."

Zulke zoete woorden gebruikte hij om beiden te bedriegen. Hier loerde hij met opzet op, en deed LAMPE met zich naar binnen gaan.

Aldaar lag vrouw ERMELIJNE met hare twee jongen in kommer en zorg. Zij dacht niet, dat REINAART door den Koning ontslagen zou worden. Toen zij hem zoo uitgedoscht zag binnen komen met male en staf en met laarzen als een Pelgrim, verwonderde zij zich ten hoogste.

Zij zeide: „Zeg mij toch, lieve REINTJE, hoe is het u gegaan op deze reis?" Hij antwoorde: „Ik was gevangen aan het Hof, doch de Koning heeft mij goedwillig laten vertrekken. Ik moet nu als Pelgrim in bedevaart gaan. BRUIN en IZEGRIM zijn borg voor mij gebleven en de Koning heeft ons, dank moge hij hebben! LAMPE, tot eenen blijk zijner gunst, aan ons gegeven, om met hem geheel naar onzen wil te handelen. De Koning zeide zelf, dat LAMPE het was, die mij verraden had. Ik zeg het u, vrouw ERMELIJNE! LAMPE heeft het aan ons verdiend, en ik ben met reden op hem vergramd.

Ik bin up Lampen so regte gram.
 Do Lampe desse wörd fornam,
 Was he forféred, unde wolde fiên;
 Men dat en mogte öme nigbt befhen,
 Wente Reinke hävt öme undergân
 De pörten, unde grêp öme an
 By finer kälen gans môrdliken.
 Lampe rêp lude grefeliken:
 Helpet, Belyn! des is nu nôd!
 Desse pelegrim stait na mineme dôd!
 Men kort was gedân dit gefhrei,
 Reinke bêt öm den hals entwei.
 Alsus entfeng he finen gast.
 He sprak: ga wi äten mid der häft!
 It is tomalen ein gûd fät hafe!
 Wat fholde ik anders dôn desseme dwafe?
 Düt hävve ik öme lange nagedragen:
 He werd nu nigbt mër over mi klagen.
 Reinke, fine kinder, unde fyn wyv
 Eten en plükken fus Lampen lyv.
 Wo faken sprak do de fosfinne:
 Dank hävve de koning unde koninginne!
 God geve ön beiden gude nagt,
 De uns fus wol hävven bedagt
 Mid desser spife gûd unde fät!
 Reinke sprak: ätet men bät,
 It rekket wol to, hyr is genôg;
 Ätet ju sad up juwe gefôg.
 Al fshal ik it ök fus fulven halen,
 Se moten't dog intläste betalen,
 De Reinken befäggen un forklagen.
 Fru' Ermelyn sprak: nog mot ik fragen,

Wo

Zoodra LAMPE dit vernam, werd hij zeer ontsteld en wilde vlugten; maar dit mogt hem niet gebeuren. REINTJE sneed hem den weg naar de deur af en greep hem moorddadig bij de keel. LAMPE schreeuwde: „Help BELLIJN! De Pelgrim wil mij vermoorden!” maar dit geschreeuw hield spoedig op. REINAART beet hem de keel af.

Zoo onthaalde hij zijnen gast. Hij sprak: „Laat ons hem spoedig opeten! het is een goede vette haas; wat zouden wij ook anders met den gek doen! Ik heb het hem reeds voorlang toegedaht; hij zal nu niet meer over mij klagen.”

REINTJE, zijne vrouw en de kinderen plukten en aten LAMPES lijf met smaak. Hoe dikwijls zeide ERMELIJNE: „Dank zij den Koning en de Koningin! Hun zij eenen goeden nacht toegewenscht, om dat zij ons zoo met deze lekkere vette spijs bedacht hebben.”

REINAART hervatte: „Eet nu naar wil, daar is genoeg, voor elks behoefte. Al moet ik er zelf om op uit gaan, zij, die REINTJE beschuldigen en verklagen, moeten op het laatst toch het gelag betalen.”

ERMELIJNE zeide: „Ik moet het wel vragen, hoe geraaktet gij toch uit den kerker en vrij?”

REINTJE zeide: „Het zou te veel tijd weg nemen,

Wo worde ji lös unde kwyt?
 Reinke sprak: dat neme fele tyd,
 Sholde ik dat alle fäggen mogen,
 Wo ik den koning hävve bedrogen,
 O'k des geliken de koninginne,
 So dat de frundfhop is gans dünne
 Twifhen uns, dat wêt ik wal,
 Unde nog kranker wërden fhal.
 He werd mi heten falfhe wigt,
 Wan he de wårheid to weten krigt.
 Krege he me wedder in gewöld,
 He neme for mi nèn fülver nog gold.
 Ik wêt it, he wil mi folgen drade,
 He fholde mi dôn nene gnade,
 Is it, dat he mi wedderkrigt,
 He lät mi ungehangen nigt.
 Wi möten hen in Swavenland,
 Dår wi fin fus unbekand,
 Unde möten dår hõlden des landes wife.
 Help, dår is fo fõte spife!
 Hõn're, göse, hafen unde kaninen,
 Dadelen, fukker, figen un rofinen!
 Dår fint fele fõgele klèn un grõt;
 Mid eijeren un botteren bakket men dår dat bröd.
 Dår is gûd water rein unde klår;
 Help, wat fõte un funde lugt is dår!
 Dår fint fifhe, de heten gallinen,
 De fmäkken bät wan jennige rofinen,
 O'k welke andere alfe *auca*,
Pullus, *gallus* unde *pauca*.
 Dit fint alle fifhe fan minen dingen,
 Dår dårv ik nigt depe int water na springen.

So-

Indien ik u verhalen wilde hoe ik den Koning en de Koningin bedrogen heb. Ik weet het, dat de vriendschap tusfchen ons op een losfen voet ftaat, en dat het nog erger zal worden. Hij zal mij een valschaard noemen, wanneer hij de waarheid te weten komt, en kreeg hij mij op nieuw in zijne magt, dan ontfloeg hij mij voor zilver noch goud. Ik weet het, hij zoude mij vervolgen en geene genade bewijzen. En krijgt hij mij, dan laat hij mij ophangen. Wij moeten naar *Zwaben* verhuizen. Daar zijn wij geheel onbekend en moeten ons naar 's lands wijze fchikken. Daar is veel goeds te eten: hoenders, ganzen, hazen en konijnen; verder: dadels, rozijnen en zoete vijgen; veel gevogelte, klein en groot; brood met boter en eijeren gebakken; frifch water, helder en klaar en welk eene zoete en gezonde lueht. Daar is een visch: *Galline* geheeten, die is zoo zoet als de druif, en bovendien andere met vreemde namen.

Dit zijn de visfchen waarnaar ik haak; men behoeft er niet erg om te water te gaan, en zulke visch at ik, bij de orde, toen ik kluizeenaar was.

Zie vrouw! willen wij in vrede leven, dan moeten wij derwaarts gaan en gij moet mede.

Opdat gij dit beseffen moogt, zeg ik u, dat de Koning mij alleen daarom liet gaan, omdat ik hem den grooten fchat beloofde, welchen Koning *EMMERIK* bezat; ik verwees hem naar *Krekelput*, maar al zocht hij daar nog zoo lang, hij zal er geen duit vinden. Hij zal zich erg vertoornen,

Sodane at ik in deme orden,
 Do ik klüfenër was geworden.
 Sèt, fruwe, wil ji leven in frede,
 Dår wil wi hen, ji möten mede.
 Up dat ji it regt forstån:
 De koning lèt mi hyrumme gân,
 Dat ik òm louede deu groten fhat,
 Den Emerik, de koning, besat.
 Ik wifede òm hen to Krekelpüt,
 Men he findet dår wer dat nog düit,
 Al fogte he dår òk jummere.
 Hyrumme were he fik tornen fere,
 Alse he fik find bedrogen.
 Wat mene ji, wo mannige fhone logen
 Dat ik dår sprak, èr ik entging?
 Ik was nouwe, dat men mi nigt en hing;
 Ik en lèd ok ny mere nôd,
 O'k en krêg ik ny de angeft so grôt,
 Alse ik dår fôr minen ogen fag.
 It ga mi hyrna, wo it òk mag,
 Ik en late mi dår nigt mër tōraden,
 To komende in des koninges gnaden.
 Ik hævve minen dumen üt fineme mund —
 Dank hævve myn subtile fund!
 Frouwe Ermelyn sprak altohand:
 Shole wi nu tèn in ein ander land,
 Dår wi älande unde frömde weren?
 Hævve wi dog hyr, wat wi begëren,
 Unde ji fint mäster fan juwen geburen.
 Worumme wolde ji dån dat äventuren,
 Unde nemen dat unwisse for dit gude?
 Wi mogen hyr leven mid fekerer hude;

Un-

wanneer hij zich bedrogen ziet. En hoe vele mooie leugens heb ik hem op den mouw gespeld, voor ik het ontkwam; ja, het was met moeite, dat ik den strop ontging. Nooit was ik in grooteren nood; nooit was ik zoo beangst, daar ik den dood voor oogen zag. Het ga dan ook hoe het ga, ik zal nooit trachten op nieuw in 's Konings gunst te komen. Ik heb thans, dank zij mijne slimheid, den duim buiten zijnen mond."

Vrouw ERMELIJN zeide vervolgens: „Zullen wij nu naar een ander land gaan, waar wij ongelukkig en vreemd zullen zijn? Hebben wij hier niet alles, wat wij kunnen begeeren, en zijt gij geen meester van uwe bureu? Waarom zouden wij dit goede in de waagschaal stellen en het onzekere boven het zekere verkiezen? Wij mogen hier gerust leven; ons kasteel is sterk en vast;

Unse borg is jo gûd unde fast,
 Al wolde uns dôn de koning overlast,
 Unde lade mid magt tō desse strate:
 Dâr sint so fele findelgate,
 Wi wolden entkomen ane finen dank,
 Wenten wi weten hyr mannigen gang.
 Dit wete ji wol hêl unde al,
 Êr uns de koning fangen s'hal
 Mid magt, dâr s'holde fele tōhoren.
 Men dat ji ôme hâvven gesworen,
 To faren fêrne over-mêr,
 Dat sülve bedrovet myn hârte fêr.

Reinke sprak by groter truwe:
 Bedrovet ju nigt, myn leve fruwe!
 Bâter gesworen, dan forloren!
 Mi fâde eins en wys man hyrbeforen,
 Dâr ik mi bigteswys mede bereid,
 He fâde, dat en bedwungen eid —
 Dat de were nigt fele wêrd;
 He hindert mi nigt enen kattenstêrt —
 Den eid mene ik — forstât mi regt!
 Ik blive hyr, so ji hâvven gefâgd.
 Ik hâvve to Rome nigt fele forloren;
 Ja, hadde ik ôk tein eide gesworen,
 Ik en kome ôk nummer tō Jerusaleem.
 It is mi alle nigt bekwêm;
 Ik blive hyr na juweme råd.
 Ik mogte it finden wol so kwâd
 Dâr ik kweme, alse ik it hyr lete.
 Wil mi de koning sus in fordrete
 Bringen, seker, des mot ik wagten!
 Al is he mi to stark fan magten,

Nog-

al wilde de Koning ons overlast doen, en ons belegeren langs den grooten weg, daar zijn vele sluip- en zij-wegen, waardoor wij hem zijnes ondanks ontwijken kunnen. Gij weet dit ten volle en er zal veel toe noodig zijn, voor hij ons zal kunnen vangen. Dat gij het hem gezworen hebt om over de zee te zullen gaan, dit is het ergste.”

„Beste ERMELIJNE, — hernam REINTJE — in liefde, bedroef u daar niet over; het is beter gezworen dan verloren. Eens leerde mij een wijs man, bij wien ik in de biecht kwam, dat een gedwongen eed niets beteekent. De eed, te weten, dien ik aan den Koning gezworen heb, hindert mij niet voor de waarde van een kattenstaart.

Ik zal hier blijven, zoo als gij het wilt. Ik zal bij de reis naar *Rome* niet veel verliezen, en al had ik ook tien eeden gezworen, ik ga niet naar *Jeruzalem*. Ik blijf hier naar uwen raad; wij zouden het, waar wij kwamen, erger vinden, dan wij het hier lieten, en wil de Koning mij in het verdriet brengen, dit moet ik afwachten. Al is hij sterk en magtig, wanneer ik hem wil bedotten, dan kan ik hem zulk eenen zotskap met bellen opzetten, als ik maar wil. Ik deed hem voorheen veel ondeugds, doch als hij het zoekt, zal hij het nog erger vinden.”

Nogtan, wan ik öm wil bedoren
 Wil ik öme anhängen klokken mid oren.

Ik do öme kwäd, dat nigt en dogt,
 He fhal arger där finden, wan he it fogt.

Bellyn stund buten, un begunde to kiven,

He röp: Lampe! wil ji därbliven?

Komet jo wedder, unde latet uns gån!

Do Reinke dit hadde forstån,

He ging üt, unde sprak also:

Bellyn, Lampe de büit ju to,

Latet ju dat nigt fyn towedderen,

He is fër frolik mid finer medderen.

Dit fholde ik ju laten forstån.

Ji mogen wol sagte förhégån.

Myn wyv, de fyn medder is,

Lät öm nog nigt gån, dat is wis.

Bellyn sprak; wat was dat gerogte,

Do Lampe so röp, al dat he mogte:

Bellyn! helpet mi, Bellyn!

Wat dede ji öme do an for pyn?

Reinke sprak: horet mi regt!

Do ik för mineme wive hadde gefägd,

Dat ik mot wandern over sê,

Do krêg se alderwägen wê,

Dat se lange beswimed lag.

Do unse frund Lampe dit gefag,

Do röp he: helpet Bellyn! des is nód,

Edder myn medder blivt nu död!

Bellyn sprak: dème sy, wo dème sy,

He röp jo fër drövligen to mi.

Nèn, sprak Reinke, ik sägge't forwâr,

Lampen fhadet nigt ein hâr.

BELLIJN stond buiten het hol en werd ongeduldig. Hij riep: „ LAMPE ! wilt gij uitblijven ? kom terug en laat ons gaan ! ”

REINTJE dit hoorende , kwam buiten en zeide : „ LAMPE laat u zeggen , dat gij hem niet tegen moet vallen . Hij is vrolijk bij zijne neefjes , dit moest ik u zeggen . Gij kunt wel zacht vooruit gaan . Mijn wijf , die zijne moei is , wil hem nog niet laten vertrekken . ”

BELLIJN vroeg wat het gedruisch beteekende , toen LAMPE zoo uit al zijne magt had geschreeuwd : „ BELLIJN ! BELLIJN ! help mij ! Hebt gij hem toen pijn aangedaan ?

REINTJE zeide . — „ Hoor ! toen ik aan mijne vrouw gezegd had , ik moet over zee in bedevaart gaan , toen werd zij zeer ontsteld en viel in flauwte . Zoo dra onze vriend LAMPE dit zag , riep hij : Vriend BELLIJN ! hier is nood , help ! anders zal mijne moei het besterven . ”

BELLIJN hernam : „ Het moge zoo zijn , maar LAMPE riep zoo jammerlijk tot mij . ” „ Ach neen ! — zeide REINTJE — ik verklaar het u , LAMPE lijdt aan geen haar leeds . Ik wilde liever ,

Ik wolde lever, dat mi miskweme,
Êr dat Lampe fhaden neme.

Reinke sprak: Bellyn, hørde ji òk dat,
Dat mi de koning gisteren bad,
Dat ik òme ein pàr breve fhreve?
Wille ji se òme bringen, leve neve?
Se sint gefhreven unde berèd;
Shòn ding hævve ik darin gefät.
Lampe is frolik utermaten;
Ik mot òme wat betämen laten.
He is mid finer medderen to sprake;
Se fäggen fuste welke òlde fake,
Se äten, un drinken, un sint fro;
Dewile fhrèv ik de breve also.

Bellyn sprak: leve Reinard,
Wan de breve wol bleven forwàrd,
Wat hævve ik, dár men dé instäket,
Up dat de segele nigt tobräket?
Reinke sprak: Ik wet wol råd,
De ränzel is dárto nigt kwäd
Fan Brunen felle, dèn ik drög;
De is wol digt un stark genög:
Dár wil ik de breve ju läggen in.
Dàrav krige ji gròt gewin
Fan deme koning, unfeme heren.
He werd ju òk entfangen mid eren,
Unde fholen òme fèr wilkomen fyn.
Dit lövede al de ram Bellyn.

Reinke ging hastigen wedder in,
Unde nam den ränzel, unde stak darin
Lampen höved, dèn he hadde forbéten.
Men dat en moste Bellyn nigt weten,

Dat

ver, dat ik zelf moest lijden, dan dat LAMPE iets kwaads overkwam."

Hij vroeg verder: „BELLIJN, hebt gij het niet gehoord, dat de Koning mij gisteren verzocht, om aan hem twee brieven te schrijven. Lieve Neef! Wilt gij ze wel aan hem overbrengen? Zij zijn geschreven en gezegeld; ik heb er fraaije zaken ingezet; LAMPE is vrolijk, uitermate; ik heb hem zijnen wil gegeven; hij praatte met het gezin over oude zaken en wat ze zoo al aten en dronken; hij was blijde, en zoo heb ik intusfchen de brieven geschreven."

BELLIJN zeide: „Ja, lieve REINAART, als ik de brieven maar wel bewaren kan, maar waar zal ik ze insteken, zoo dat de zegels niet breken?"

REINTJE hernam: „Ik weet wel raad; de randfel of male uit het vel van BRUIN vervaardigd, kan hiertoe dienen, die is digt en sterk. Daar zal ik de brieven inleggen. Gij zult eene goede gifte van den Koning onzen Heer erlangen, wel door hem ontvangen worden en welkom zijn." Dit alles werd door BELLIJN geloofd.

REINTJE liep naar binnen; hij nam de randfel en stak er de kop van LAMPE in, maar dit mogt BELLIJN niet weten.

Hij ging bij dezen en zeide: „Zie, hang de
ma-

Dat Lampen höved darinne stak.
 He ging to Belline, un sprak:
 Sèt, hänget den ränzel an juwen hals,
 Unde ik forbéde ju als unde als,
 Up dat ik ju nigt bidde forgeves,
 Nigt fhole ji besèn de fhrivt des breves.
 Wente desse breve hävve ik also
 Forwarded, darumme latet se to.
 Ji moten ók nigt den sak updôn,
 So wêrde ji fordenen fhenke un lôn,
 Wan it de koning so hävt gefunden,
 Dat de ränzel is togebunden
 In sodaner wíse, alle ik öme ju
 Hävve gedân to forwarende nu.
 Höret mi regt, it werd ju fromen,
 So wan ji för den koning kómen,
 Wil ji, dat he ju fhal hävven lêv,
 So fägget, dat ji fulven den brêv
 Digteden, unde hävven gegeven
 Den râd, dat he so is gefhreven:
 Ji krigen lôn unde groten dank.
 Belyn werd frölik unde sprang
 Fan der stede, dâr he stôd,
 Hoger dan anderhalven fôt,
 Un sprak: Reinke, neve unde here!
 Nu wêt ik, dat ji mi dôn ere.
 Nu wêrde ik krigen fêr groten lov
 By al den heren in deme hov,
 Wan se sèn, dat ik so wol kan digten
 In fthonen wôrden unde in fligten,
 Wowol de kunst nigt is by mi,
 Dat ik kan digten so wol alle ji:

Se

male om uwen hals; boven alles verbied ik u, dat gij het schrift van den brief inziet. Ik heb denzelven wel gesloten; — gij moogt ook de zak of tasch niet openen. Gij zult groot loon erlangen, wanneer de Koning de zegels vindt, zoo als ik haar aan u te bewaren heb gegeven. Let op mijne woorden! Het zal u voordeel doen, dat gij zoo bij den Koning komt. En wilt gij, dat hij u lief zal hebben, zeg hem dan, dat gij de steller zijt van den brief, en dat gij mij gediend hebt met uwen raad. Gij bekomt dan zeker goed loon en dank.”

BELLIJN sprong op van vreugde, meer dan anderhalf voet hoog. Hij sprak: „REINTJE-Neef! nu zie ik, dat gij mij eere bewijst. Nu zal ik grooten lof verwerven bij de Heeren ten Hove, als zij zien, dat ik zoo goed stellen kan en wel in zwerige woorden. Alhoewel ik niet zoo vlug ben met de pen als gij, zullen zij het echter meenen. Ik dank u van ganscher harten; wat is het goed, dat ik u zoo ver gevolgd ben, en wat raadt gij mij verder, vriend REINTJE? Zal LAMPE ook met mij gaan?”

„Neen

Se f'holen't dog menen! Ik danke ju geren!
It was gûd, dat ik ju folgede sus feren.
Nu wat rade jiforder, Reinke, frund?
Shal Lampe ôk medegân to desser stund?

Nên, sprak Reinke, wil ji it forstân,
Lampe kan nog nig't medegân,
Nu gât fôrhén in gudem gemake!
Ik wil Lampen nog etlike fake
Updekken, de nog fyn forholen.

Bellyn sprak: so fyt Gode befolen!
Ik ga hen up mine fârd.
Sus hastede he fêr to hove-ward.

Als Bellyn dâr kwam, do was it middag.
De koning öme sus komen fag,
He fag ôk, dat de fulveste ram
Den ränzel drög, dên Reinke wägnam.
De koning sprak: fägget uns, Bellyn,
Fan wannen dat ji gekomen fyn?
Wör is Reinke, ik mot ju fragen,
Dat ji sus finen ränzel dragen?

Bellyn sprak: koning, eddele here!
Reinke sprak mi frundliken fere,
Ik f'holde ju twe breve bringen,
Dâr stait in fan behänden dingen.
Alse de sin gedigt unde gefhreven,
Den råd hävve ik ütgegeven.
Dâr finde ji einen subtilen sin:

De

„ Neen — hervatte REINAART — LAMPE kan nog niet vertrekken. Gaat gerustelijk op reis. Ik moet aan hem nog eenige geheime zaken mededeelen.”

BELLIJN antwoordde: „ Zijt dan Godé bevolen. Ik zal dadelijk op reis gaan.” en zoo haastte hij zich om ten Hove te komen.

BELLIJN, verraden, komt aan het Hof. De Koning wordt vertoornd. IZEGRIM en BRUIN worden verlost.

Toen BELLIJN ten Hove kwam, was het middag. De Koning zag hem aankomen en tevens, dat hij den randfel droeg, welken REINTJE had medegenomen. NOBEL vroeg: „ Van waar komt gij en waar is REINAART, daar gij zijnen maal draagt?”

BELLIJN hernam: „ Edel Heer en Koning! REINTJE heeft mij vriendelijk verzocht, om aan u twee brieven te behandigen. Zij vermelden van gewigtige zaken. Ik heb gediend van raad voor zin en schrift, en gij zult er een fijnen geest in vinden; — beide zijn hierin.”

De fulven breve fint hyrin.

De koning fik nigt lange berêd,
Den Bever he förboden lêt,

De was notarius unde fyn klerk;
Bokerd hêt he, dit was fyn wärk:

He las de breve fan swarer sake,
Wente he konde mannige sprake.

He fande ôk na Hinzen unde sprak:
Sêt, wat Bellyn bringet in deme sak?

Do Bokerd, de bever, hadde upgedân
Den sak mid Hinzen fynem kumpân,

He tóg Lampen höved hyr út.

Do sprak he alfus overlûd:

Dit is tomalen ein feldfene brêv!

Wôr is de man, de dessen fhrêv?

We is, de des nigt en lövet?

Forware, dit is Lampen höved!

De koning un de koninginne
Worden forfhrekked in öreme sinne;

De koning slûg fyn höved nedder,

He sprak: agh, Reinke, hadde ik di wedder!

De koning mid der koninginne

Weren bede in swareme sinne.

De koning sprak: ik bin bedrogen!

Wo grote loggen hävt Reinke logen!

He rêp, unde was gans fere forärred,

So dat al de deren worden forféred.

Lupardus by deme koninge stund;

He was des koninges nageboren frund.

He sprak: wat is dog dit gewêrd,

Dat ji ju fus fere forfêrt,

Alse were de koning ôk dôd?

La-

De Koning bedacht zich niet lang. Hij liet BOKERT (den Bever) roepen; zijn notaris en klerk (schrijver). Deze moest doorgaans de brieven en andere stukken voorlezen en verstond vele talen. De Koning zond ook om HINZE en sprak vervolgens: „Ziet wat BELLIJN in dezen zak mede brengt.”

BOKERT en HINZE openden de tasch. De eerste haalde er het hoofd van LAMPE uit, en zeide: „Dit is wel een zonderlinge brief en wie is de schrijver? wie zal hem geloof weigeren? Het is waarlijk de kop van LAMPE!”

De Koning en de Koningin waren verschrikt. De eerste schaamde zich over zijn bedrijf en zeide: „Ach REINTJE! had ik u wederom hier!” Beide waren zeer bedroefd. De Koning zeide: „Ik ben bedrogen; en welke groote leugens heeft REINAART mij voorgespiegeld!” Hij brulde van toorn en was zoo woedend, dat alle de dieren er van vervaard waren.

De Panther, verwant aan den Koning, en den naasten in rade verhief zijne stem en zeide: „Waar toe zoo vele schrik en beweging, alsof de Koning dood ware; — laat deze vertooning van rouwe na. Hervat ook den moed, Heer Koning! Gij zou-

Latet faren desse ruwe grôt;
 Gripet enen môd, it is anders fhande!
 Sy ji niget here fan deme lande?
 It is jo under ju al dat hyr is!
 De koning sprak: is dat fo wis,
 So latet ju dat nèn wonder fyn,
 Dat nu myn hârte lidet pyn,
 Edder dat ik fns hævve misgelât.
 Mi hævvt mid sineme böfen berâd
 Ein kwâd fhalk fo fêrne gebragt,
 Dat ik mine frunde hævve forwragt,
 Den stolten Brunen unde Ifegrim!
 Dat ruwet mi in deme harten myn.
 Dat wil fêr an mine ere gân,
 Dat ik fo fele hævve misgedân
 Tegen mine allerbâften barone,
 Unde ik deme kwaden horenfone
 Also fele fholde betruwen.
 Men it kwam al to by miner fruwen:
 Se bad for öme fo fele toforen;
 Dat ik öre bede moſte horen,
 Dat is mi lêd, al is it to ſpade!
 Al öre râd kumt mi to kwade.
 De Lupard ſprak: horet mi, koning, here!
 Mojet ju darumme niget altofere.
 Is dâr misgedân, men fhalt fönen,
 Men fhal dem wulve, unde Brune, dem könen,
 O'k Giremode, der fruwen fyn —
 Dessen fhal men geven den ram Bellyn;
 Wente he bekende fulven openbâr un blôt,
 Dat he râd gav to Lampen död.
 Dit fhal he wedder betalen un kopen!

Dän-

det u aan schande blootstellen. Zijt gij geen heer van den Lande, en staat alles, wat zich hier bevindt, niet onder u?"

De Koning hernam: „Indien dit alzoo ware, het zal u echter niet kunnen verwonderen, dat mijn hart pijn lijdt, of dat ik een droevig gelaat toone. De looze schalk heeft het met zijne booze raadgevingen zoo ver gebragt, dat mijne vrienden, BRUIN en IZGRIM, in lijden zijn gekomen. Dit berouwt mij nu van ganscher harten, en het zal mij ook in mijne eere te na gaan, dat ik zoo veel misdaan heb aan mijne getrouwste Baronnen, en dat ik aan den loozen vos zoo veel vertrouwen heb geschonken. Het is alles aan mijne vrouw te wijten. Zij had voorlang voor hem gebeden, en dat ik aan hare voorspraak gehoor heb gegeven, dit doet mij leed, maar het is nu te laat.”

De Panther sprak: „Hoor mij, Heer Koning! Bedroef u over deze zaak niet te veel. Is er iets misdaan, men zal verzoening doen. Geef BELLIJN (den ram) tot eenen zoen aan BRUIN, IZGRIM en GIEREMOED. Hij zelf bekende vrijwillig, dat hij den raad heeft gegeven, tot den dood van LAMPE, en dit zal hij nu met de hals betalen en boeten. Daarna zullen wij allen op REINAART afgaan, en slagen wij in onzen wensch, dan geraakt hij gevangen — en dan geene woorden meer; dan zal hij hangen. Hij heeft zijne tong zoodanig te wil, dat komt hij te sprake, hij nooit aan de galg zal komen.

Dänne willen wi alle na Reinken lopen;
 Köne wi, he fhal wêrden gefangen,
 Unde nigt fele wôrde, men fôrd uphangen!
 Went he kan sine wôrde fo fligt,
 Kunt he to wôrden, men hanget öme nigt.
 Mid desser sone, dat wêt ik wal,
 Brunen unde Ifegrim wol nögen fhal.

Alfe dit de koning hadde gehôrd,
 He sprak to deme Luparde fôrd:
 Ik wil dôn na juweme råd,
 Hyrumme bede ik ju, dat ji gât,
 Halet uns hêr de beden heren;
 Men fhal se wedder mid groten eren
 By uns fâten in den råd.
 Ik bede ôk, dat ji des nigt en lât:
 Ji fholen fôrboden alle de deren,
 De hyr lateften to hove weren.
 Men fhal ön allen laten forftân,
 Wo falfhliken Reinke is entgân,
 Un wo Bellyn un Reinke, de rodê,
 Lampen hävven gebragt tom dode.
 Ein islik fhal ôk Ifegrime, deme wulve,
 Wêrdigheid dôn, unde Brunen dat falve.
 De söne fhal fyn, fo ji hävven gefägd,
 Bellyn, de forräder, un alle fyn flägd.
 Do ging de Lupard altohand,
 Där he Brunen unde Ifegrim fand.
 Se legen gebunden, un worden gelôft.
 He sprak: ik bringe ju guden trôft,
 Dârto des koninges faft gelede.
 Forftât mi regt, ji heren bede,
 Hävt myn here tegen ju misgedân,

Dat

Met dezen zoen, zullen naar mijn oordeel
BRUIN en IZEGRIM zeker te vreden zijn."

Zoodra de Koning dit vernomen had, zeide hij
aan den Panther: „Ik zal uwen raad volgen. Ik
verzoek u, dat gij bij de beide Heeren gaat en
ze hier haalt. Ik zal ze met groot bewijs van
eere wederom in den Raad zetten. Gij zult ver-
der alle dieren, die onlangs hier ten Hove waren,
ontbieden; men zal aan hen allen bekend maken,
met hoe veel valscheid REINTJE het heeft we-
ten te ontkomen, en hoe hij en BELLIJN LAMPE
hebben omgebrigt. Elk hunner zal ook BRUIN
en IZEGRIM hulde bewijzen. BELLIJN de verra-
der en zijn geheel geslacht zullen tot verzoening
dienen.

LUPARDUS ging spoedig naar de gevangenis,
waar BRUIN en IZEGRIM gebonden lagen. Hij
ontfloeg ze en zeide: „Ik breng u goeden troost
en daarbij des Konings bevel tot vrijheid en vrij
geleide. Verstaat mij wel. Heeren! Heeft de Ko-
ning zich tegen u vergrepen, het is hem leed,
en hij laat u weten, dat hij u tevrede wil stellen.

Dat is öme léd , unde he lät ju forftân :
 He wil , dat ji tofreden fyn ,
 Uude entfangen tor söne den rambok Bellyn ,
 Dárto fyn flägte unde al fiue mage
 Fan nu an wente tom jungelsten dage.
 Taftet de an ane alle geld ,
 Is it in deme wólde , edder up deme feld.
 Nog givt ju dárto mines heren gnaden
 Reinken , de ju hävt forraden :
 Den moge ji ane jennige klagt
 Forfolgen mid aller juwer magt ,
 Reinken , fyn wyv , unde al fine magen ,
 So wór dat ji fe können belagen.
 Dit is ene fêr koftlike fryigheid ,
 De mi de koning ju fäggen heit.
 Dit wil füs hölden de koning ryk ,
 Unde fine nakomelinge ewiglyk :
 Ji möten forgeten alle fhulde ,
 Unde fwären öme fast juwe hulde.
 Dit moge ji dôn mid groter ere.
 He misdait tegen ju nummermere ,
 Nemet dit an , ik rade , dat ji it dôn.

Alfus word gemaked de fôn
 By heren Luparde dessen to baten.
 Des moſte Bellyn den hals dár laten.
 Alfus werd Bellyns flägte alle dage
 Nog forfolged fan Ifegrims mage.
 Desse twydragt was alfo begund.
 Se forbiten fe nog , al wór fe kunt ,
 Unde nemen fast , fe dôn it mid regte ;
 Lämmer , fhape , ja alle Bellyns flägte ,
 Desse wêrden fan ön nigt gefhoned ,

O'k

Gij ontvangt BELLIJN tot een zoen, tegelijk met zijn geheel geslacht en zijne bloedvrienden van nu af tot op den jongsten dag. Gij zult ze mogen aantasten zonder geld in veld en bosch; en bovendien geeft hij REINAART, die u verraden heeft, in uw geweld, te gelijk met zijne vrouw en kinderen, waar gij hem ook kunt bezetten. Dit is een groot privilegie, hetwelk de Koning u geeft, en hij en zijne nakomelingen zullen u dit eeuwig en erfelijk gestand doen.

Gij moet ook al het leed vergeten en hem trouwe zweeren. Dit moogt gij in goeder eere doen. Hij heeft u nimmer misdaan. Neemt den raad, om dit te doen, goedwillig aan."

Aldus werd door den Panther ten hunnen voordeele de zoen gemaakt; zoo schoot BELLIJN het leven er bij in.

Sedert worden allen die tot BELLIJN's geslacht behooren, door IZEGRIMS kinderen vervolgd; de tweedragt begon toen en het bijten duurt voort, waar ze maar kunnen. Zij meenen, dat zij het met regt doen. De lammeren en schapeu worden zoo min als de rammen verschoond, en de tweedragt heeft nimmer opgehouden.

O'k werd de twydragt nummer forfoned.
 De koning lét forlängen den hov.
 Twelv dage, umme nog merer lov
 Brunen unde Ifegrim to dônde:
 So blide was he, dat he se sônde.

Alles werd door den Pausen ten haren voor-
 datte de naar gemakke, xoo schone haren heb-
 leven er bij in. De koning was van haren
 Geden worden allen die ten haren gade
 behooren, door haren te haren verweide die
 tweedragt haren toon en het haren duren voort,
 wat zo naar kunnin. Zij maren, die er
 met tegt doore. De haren en haren wangen
 toe aan die de haren verweide, en de twee-
 dragt heeft nimmer ogehouden.

DAT

De Koning liet het Hofffeest voor twaalf dagen
verlengen, om aan IZEGRIM en BRUIN te meer
eere te bewijzen, zoo verheugd was hij dat de
zoen gefloten was.

REINKEN DE ME FOSSE

De Koning liet het Hofffeest voor twaalf dagen
verlengen, om aan IZEGRIM en BRUIN te meer
eere te bewijzen, zoo verheugd was hij dat de
zoen gefloten was.

De Koning liet het Hofffeest voor twaalf dagen
verlengen, om aan IZEGRIM en BRUIN te meer
eere te bewijzen, zoo verheugd was hij dat de
zoen gefloten was.

REIN-